

Sadece Metin.
Hataların hepsi gösterilmedi.

Bazı yerler tarafımızdan
tasdik edilmiştir.

T.C.

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÂMİLOĞLU

TERCEME-İ CÂVİDÂN-I ARŞ-NÂME

(GİRİŞ-ÇEVİRİ YAZILI METİN-İNCELEME-İNDEKS)

Hazırlayan

Güllü BOŞÇA

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yeni Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Prof. Dr. Hanifi VURAL

TOKAT-2012

3.3.METİN

1b

1. Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
ādem ḥākidūr iy dīv-i recīm

2. Ādem ḥāki cihānuñ cānıdur
nuṭḡ-ı Yezdāndur Ḥaḡḡ'ıñ Ḳur'an'ıdur

3. adıdur çün ism-i a'zam Ādem'ün
gözgüsıdūr on sekiz biñ 'ālemün

4. ger ḥaḡḡı isteriseñ iy ādemī
nefḥa-i rūḥu'l-ḡudsden ur demi

5. Ḥaḡḡ'ı isterseñ işit nuṭḡ-ı beyān
Ḥaḡ Te'ālā sırrını ḥaḡḡdan 'ayān

6. Ḥaḡḡ'a vahdet yolını Ādem bulur
cümle esmā sırrını Ādem bilür

7. melegün üstadı Ādem'dür hemān
k'oldı mescūd melek ol ḡayb-dān

8. ism-i a'zam ḥaḡḡıñ ismi sende var
maḥrem-i esmā olandur rāz-dār

9. Ḥaḡ yoḡurdı Ādem'ün çün ḥākini
şüretinde yazdı ḥaṭṭ-ı pākini

Bī-i

a

-i°

HER HAKKI SAKLIDIR.

esmāında

10. yazdı K̄ur'ān'ũn h̄urũfin bĩ-ğalat

ş̄uret-i levhinde s̄ĩ vũ dũ h̄at

11. ş̄uretidür 'arş-ı rahmān u kelām

s̄öz tecellĩ kıldı Ādem'de tamām

12. nuṭk-ı rahmāndur yūzi 'arş-ı Hūdā

oḥı *e'r-rahmānu 'ale'l-'arşı'stevā*⁸

13. h̄attın evvel oḥı yigirmi sekiz⁹

Aḥmed'ũn vechinde iy ehl-i temĩz

14. s̄ĩ vũ dũ geldi nuṭkı Ādem'ũn

nuṭkı bist u heştdür h̄ātemũn

15. kirpügi d̄ört iki kaşı saç bir

yidi h̄at oldu cemalinde münĩr

16. ikidür zũlfı iki enfinde var

üç daḥı la'linde yazmış Kird-gār

17. oldı on d̄ört h̄at yüzinde āşikār

kıldı on d̄ört yirde ol daḥı qarār

⁸ "Rahman, Arş'a istiva etmiştir." (Tâ-Hâ, 20/5)

⁹ Metinde "yirmi sekiz" sayısı Farsça "bist u heşt" in Hurufiler tarafından kullanılan kısaltması ile yazılmıştır. Fakat ikinci mısra sonundaki "temĩz" kelimesiyle kafiyeli olması için bu sayının Türkçesini yazmayı uygun bulduk.

18. iki on dört oldu yigirmi sekiz
âdemüñ yüzinde iy ehl-i temîz

19. Ahmed'üñ nuṭqınca gelmişdür tamām
Ahmed'e kim reh-nümâdur bu kelām

2a

1. ser-be-ser bir bir şîfât-ı zü'l-celāl
Ḥaḳ Te'âlâ zâtı gibi bî-zevāl

2. zât gibi her eşyâda müstakîm
hem raḥîm ü hem kerîm ü hem ḳadîm

3. Ahmed'üñ vechinde okursañ haber
añlayasın ma' nî-yi şakku'l-kamer¹⁰

4. vech-i Âdem'dür sırât-ı müstakîm
ḳıldı İbrâhîm saçını dü nim

5. ḳaşı gibi saçını gel iki böl
kim sırât oldur şorarsañ toḡrı yol

6. iki 'aynuñ kirpügi dört oldu bes
Ḥaḳḳ'dan özge bunu bilmez hîç-kes

7. 'arızında varıludur iki ḥaṭ
ḥûbdur ḥûbluḳ içinde bî-ḡalaṭ

¹⁰ Hz. Muhammed'in parmağıyla ayı ikiye böldüğü mucizesidir.

8. ancılayın iki haṭ enfinde var
şöyle kılmışdur beyānı Kird-gār

Aşağı tutakda

9. ışığa tuttuḡda bir haṭṭ-ı Hudā
Haḡ Te' ālā fark idüp kıldı cüdā

10. istivā haṭṭ-ıla eylerseñ güzer
añlayasın ma' nī-yi şakku'l-kamer

11. oldı sī vü dü haṭṭı āşikār
kıldı on altında on altı qarār

12. Haḡḡ'uñ sī vü dü nuṭḡınca tamām
k'Ādem'e gelmişdi Haḡḡ'dan bu kelām

13. melege Ādem anıñla reh-nümā
oldı kim ol yidi esmā-yı Hudā

14. alleme'l-esmā budur Haḡḡ'dan beyān
şanma ki bün söz olur dīn ü imān

bunsa7

15. işbu sī vü dü haṭṭ-ı bī-mişāl
k'Ādem'üñ vechinde yazdı zü'l-celāl

16. bir haṭṭuñ her birisidür dört haṭ
oḡı bir vech-le daḡı bī-galaṭ

17. od u yil toprağ u şudur ki var
böyle tahmîr eylemişdür Kird-gâr

18. sî vü dü satr hatt-ı hâkîdür
Âdem'ün şöyle ki nuṭṭ-ı pâkidür

19. od u yil u şu hattı yüzinde var
sî vü dü sır yazupdur Kird-gâr

20. daḥı vech-le bu kısmı tâlibâ
gör ne oḥur menhî vech-i Hudâ

21. fark-ı âdem hattına buldı çü yol
hattınuñ sırrına Hakk'ıñ vâkîf ol

22. şâd-bînî iki hat oldı 'ayân
oḥısañ cennet senüñdür câvidân¹¹

2b

1. 'arızuñ hattını eylerseñ cüdâ
tuṭağüñ altındadır râh-ı Hudâ

2. tâlibâ bir dürlü daḥı kıl nazar
tâ bilesin ma' nî-yi şakḳu'l-kamer

3. alnıdur fark gibi şakḳ iki hat
hattını Hakk'ıñ oḥı kılma ğalaṭ

¹¹ Kelime sehven cāvân olarak yazılmıştır.

4. aşlaru iki atı altında var
kirpüğe dek anı yazmış Kird-gār

5. kirpük altında iki at ‘ayān
oı kim almaya tahmīn ü gümān

6. iki satr oı yaaudın ki var
nūr-ı Hā ondan olupdur āşikār

7. burnıu taşrası iki satr-ı hā
atını Hā’u oı üşte sebak

8. bu satırlar azret-i Yezdānīdūr
kāf u nūnu bu nigāristānidūr

9. vechi-le la‘li arasında ki var
iki at yazmışıdı Perverdigār

10. iki la‘linden nigāru istivā
āşikārā kıldı dōrt at-ı Hudā

11. at-ı Hā oldı on altı āşikār
her araf sekizdūr arturma i yār

12. her arapta ola sī vü dü at
od u yil opraq u şudur bī-ala

13. kıldı on altı kara haṭ ihtiyār

tā bu on altı aḡ ola āşikār

14. Muşḥaf-ı Haḡ vech-i Ādem'dür oḡı

Haḡ ḡatında ism-i a'zamdur oḡı

15. bu bist u heşt vü otuz iki¹²

nuṭḡ-ı haḡḡdur ḡoma göñülde şekki

16. Haḡ Te'ālā nuṭḡı kim oldur kelām

bu ḡalīfe vechini ṭıtdı maḡām

17. haḡ şıfātıdur ki zāta yol bulur

ṭālibā haḡ zātına rehber olur

18. sī vü dü nuṭḡ-ıdı nuṭḡ-ı ezel

şābit u ḡā'im bī-zāt-ı lem-yezel

19. cümle eşyāya muḡiṭ oldı bu zāt

Haḡ Te'ālā zātına oldı şıfāt

20. ḡün içinde yoḡ bunlarsuz vücūd

bī-şebīḡ ü mişl ü hem-tā çün vedūd

¹² Metinde “otuz iki” sayısı Farsça “sī vü dü”nün Hurufiler tarafından kullanılan kısaltması ile yazılmıştır. Fakat ikinci mısra sonundaki “şekki” kelimesiyle kafiyeli olması için bu sayının Türkçesini yazmayı uygun bulduk.

21. bu sî vü dü huṭṭ-ı lâ-yezâl
Âdem'ün vechinde yazdı zü'l-celâl

3a

1. yüzi ḥaṭṭın Âdem'ün Ḥavvâ'da bul
tâ bulasın cennet-i raḥmânda yol
2. oldu Ḥavvâ şüretinden feth-i bâb
k'Âdem'ün götürdi vechinden hicâb
3. aña Ḥavvâ maḥrem-i esrâr idi
Âdem'e ya'nî muḥabbet var idi
4. ḥaṭṭını Ḥavvâ'nuñ ohı bî-galaṭ
memnû'-dî şüretinden yidi ḥaṭ
5. yazdı Ḥaḥ Ḥavvâ yüzinde ḥaṭ yidi
nitekim ḥaṭṭ-ı behiştî ehli-di
6. yazdı hoş ḥaṭṭ-ıla 'allâmü'l-guyûb
hür u gilmânun ḥuṭṭın gibi hûb
7. ehl-i cennet yüzine yazmış İlâh
buncılayın dil-keş ü hûb u siyâh
8. ḥaṭṭ-ı âdem gibi her ḥaṭṭı ki var
ol yidi ḥaṭ dört oldu âşikâr

9. od u yil toprağ u şudur iy püser
yağşı fehm eyle ki kıldum muhtaşar

zarf

10. yidi taraf evvel ü yidi dağı
bu dağı bist u heştdür oğı

11. istivâ haţţ-ıla çün kılduñ güzer
iki kez sî vü dü gör iy püser

12. ola Havvâ 'ârızında iki haţ
Haq yolın kılaydı âdem teg galaţ

13. zîre âdem vechinüñ haţtı ki var
derhem olmış yaş haţţ-ıla i yâr

14. kim okurdı sî vü dü haţţ-ı İlâh
lem-yezelde yaña güm olaydı râh

15. ger diyeler haţţ-ı 'ârız haţţ-ı ser
bir haţtdur anı aña iy püser

16. oldı Havvâ'dan bu haţ pes âşikâr
gör ki hilkatde ne kılmış Kird-gâr

17. biş haţtını dağı mağv itdi rab
iki burun haţtı vü üç haţţ-ı leb

HER HAKKI SAKLIDIR.

bar

18. dörd yidi haṭṭı âdemdür i yâr
k'oldı bist u heṣṭ haṭ âşikâr
19. gelmedi Havvâ yüzinde yidi haṭ
haṭṭı yigirmi bir oldı bî-ğalaṭ
20. Âdem'ün haṭṭına oldı feth-i bâb
fâtiḥa dinilür vü hem ümmü'l-kitâb
21. yidi âyet oldı el-ḥamd iy püser
hem yigirmi bir ḥarf-i dâd-ger

3b

1. oldı bir vech-ile ol ümmü'l-kitâb
haṭ vechi okınur üç dürlü bâb
2. çün yidi haṭ Haḳ yüzinde kıldı kim
her şalât olmadı ansız lâ-cerem
3. haṭṭ-ı Âdem oldı Havvâ'dan zuhûr
böyle kısmet Haḳḳ'dan oldı vech-i nûr
4. vech-i Âdem'den yidi haṭṭ-ı Hudâ
ḥilkatinden kıldı Havvâ'nuñ cüdâ
5. tâ ola yigirmi bir ḥarf-i kadîm
bul yüzindedür şırâṭ-ı müstaḳîm

6. fātiḥa igirm[i] bir ḥarf-i Ḥudā
oldı Ḥavvā'nuñ yüzinde reh-nümā

7. tā bu igirm[i] bire yol bulasın
Ādem'ün ḥaṭṭına muḳır olasın

8. Ādem'ün yüzindeki ḥaṭṭ-ı Ḥudā
oldı Ḥavvā'dan zuhūr vehm cüdā

9. didi cennet taḥṭ-ı pāy-ı ümmehāt
bu sebebdan bu ḥaberi virdi zāt

10. ḥaṭṭ-ı Ḥavvā olmasa buncılayın
azdururdu ṭālībī dīv-i la'īn

11. didi oldı fikrūñ iy ṭālīb ḡalaṭ
yoḡdur Ādem vechi sī vü dü ḥaṭ

12. 'ārızı ḥaṭṭı-la birdür ḥaṭṭ-ı fark
yoḡdurur arada bu bir kıl fark

13. bir ola ger ḥaṭṭ-ı 'ārız ḥaṭṭ-ı ser
cümle bist u heṣṭ olmaya sır

14. ḥaṭṭ-ı Ḥavvā'dan ki fark oldı bu ḥaṭ
taḥkīḳ oldı ḥaṭṭ-ı Ādem bī-ḡalaṭ

makarr

ve hem

olmajaser

15. fark olındı hatt-ı fark u hatt-ı vech
bir hat olmağa yohdur hiç vech

16. hatt-ı Âdem iftitâhın Kird-gâr
kıldı Havvâ şüretinden âşikâr

17. bu yigirmi bir harf-i lâ-yezâl
geldi tekrâra vü gösterdi kemâl

18. gelmeseydi buncılayın kâr için
*küntü kenzen*¹³ kılmağa izhâr için

19. çün teveccüh kıllalar ehl-i necât
fâtîhasuz didi olmaya şâlât

20. hem seferde hem hâzârda Hâk didi
kıl namâzı on birle on yidi

21. anuñçün bu kamu ehl-i cinân
hatt-ı Havvâ gösterür yüzde ‘ayân

22. çün yigirmi bir harf el-hamd olur
hatt-ı Havvâ’dur bunı ‘ârif bilür

23. dört yidi çünki Âdem hattı-dı
gelmedi Havvâ yüzinde bir yidi

¹³ “Ben gizli bir hazine idim” (Hadis-i Kudsî, Muhyiddin İbn Arabî, Fütühât I, 187.)

4a

1. üç yidi yigirmi birdür iy ‘azîz
her biridür yine yigirmi sekiz
2. yidinüñ dört oldı her ھاټټی ki var
od u şuda dördi bu ٲoprag u nâr
3. yine bist u heşt ھاټټی-ı Hudâ
kim yüzinden Âdem’üñ olmaz cüdâ
4. çünkü Havvâ saçını iki bölse
yidi ھاټټی-ı istivâ sekiz kılsa
5. her biridür dört ھاټټی-ı evvelîn
kim sî vü dü olur ھاټټی-ı mübîn
6. var rahmân ھاټټی r-rahmân¹⁴ bul
ger şorarsañ ‘arş-ı ھاټټıdan âgeh ol

ھاټټی ٲی ٲی-
rahmân

kâle ‘allim er-rahime mu‘ allekatün bi’l-‘arşı veşalenî veşalehu’llâhü ve men
kaṭa‘ anî kaṭa‘ a’llâhü¹⁵

Kâle an-
er-rahmu
mu‘allakatun.

7. iki ‘arîz ھاټټی-ı Havvâ’nuñ i yâr
başınıñ bir ھاټټی-la olsa şümâr

¹⁴ Metinde “çok merhametli Allah” anlamına gelen bu ifade her ne kadar “ھاټټی-yı rahmân” gibi Farsça tamlama şeklinde görünse de ifadenin aslı Arapça tamlama olup, “ھاټټی-r-rahmân” şeklinde olabileceğini tahmin ediyoruz.

¹⁵ Dedi [Peygamber a.s.] : [Allah dedi] Bil ki sıla-i rahim arşta asılıdır. Bana (Allah’a) yakın olana Allah da yakın olur. Kim benimle alakayı keserse Allah da onunla alakayı keser. (Buhari, “Edeb”,13; Müslim, “Birr”,17.)

Bu
Hadistir
اخذت بحقى الرحمن

14. *ṣāhibü'r-raḥm raḥm-ı Hıvva imiş*
 ki yüzinde yidi *ḥaṭ peydā imiş*

¹⁶ Nebi dedi ki : Bil ki, ben Allah'ım, ben Rahman'ım. Sıla-i rahmi ve şefkati isimle alakalandırdım. Ve dersin ki, kim bana (Allah'a) vasıl olursa Allah da ona vasıl olur. Kim benimle (Allah'la) sıla-i rahmi keserse Allah da onunla sıla-i rahimi keser. Sadeka (Doğru söyledi)

15. didi Havvâ her kim ulaşdı baña
vâşıl olmışdur anuñla Hudâ

16. her ki Havvâ hilkatini bilmedi
hatt-ı Âdem'den haber-dâr olmadı

17. bu sebebden didi ol ehl-i necât
oldı cennet taht-ı pâ-y-ı ümmehât

18. vech-i Âdem'de ki oldur bû'l-beşer
oñıduñ esrâr ü *ve'n-şakku'l-kamer*¹⁷

19. var yüzinde on dört hat aşikâr
on dört dağı anuñ altında var

4b

1. oldı bist u heşt hatt-ı Hudâ
kim yüzinden Âdem'ün olmaz cüdâ

2. istivâ hatt-ıla çün kılduñ güzâr
oldı sî vü dü hattı aşikâr

3. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
ol ki olmaz külli eşyâdan cüdâ

4. 'adn cennâtında dört ırmağ var
ondan olur sırr-ı vahdet aşikâr

¹⁷ “Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı” (Kamer, 54/1)

5. sî vü dü dişi dürr-i âb-dâr
sî vü dü yirde kılmışdur karar
6. sî vü dü ya ya yigirmi sekiz
nice yirde geçdi bu söz iy ' azîz
7. hilkat-i hakest bisyâr in güzêşt
münhasırdur sî vü dü vü bist u heşt
8. her biridür dört hatt-ı Kird-gâr
hatt-ı hâk u bād u hatt-ı âb u nâr
9. yazdı bist u heşt hatt-ı Kird-gâr
şu yigirmi sekiz ü mişlince nâr
10. iki bist u heşt toprağ-u yıl
sen bu ma'nî sırrını ki aña bil
11. Mustafa'nun kevşeri havzı budur
kim içinde toludur la' l-le dūr
12. her ki bu kevşernün esrârı bilür
her ki bildi bunu şâhib-dîn olur
13. her ki içiser şerbetin ol kevşerün
görmeye teşneligini maşşerün

minhasır der

key

14. her kim ol bir hūba ‘āşıkdur i cān
ḥaṭṭına ‘āşıkdur Allāh’uñ hemān

15. ikişer yidi ḥaṭ ḡilmān u ḥūr
Ḥaḫ yazupdur eliyle ḥaṭṭ-ı nūr

16. oldurur seb‘ü’l-meşānī Ḥudā
cennet olmuş anuñçün reh-nümā

17. ‘āşık-ı seb‘ü’l-meşānīdür i yār
dün ü gün ‘ışkında ser-gerdān u zār

18. sī vü dü dişi dürr-i āb-dār
kıldı sī vü dü nuṭḫı āşikār

19. yüz ḥaṭṭın ḥaḫ söziñce bilesiz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz

20. her ki Ḥaḫ’uñ ḥaṭṭına ‘āşık degül
‘ışık-bāzılık aña lāyık degül

21. sī vü dü sī vü düyi sever
nuṭḫ-ı ḥaḫḫdur vāşıl olmağa iver

5a

1. yoḥsa insān bu ḥaṭ u ḥāl çün
bu cemāl ü ḥüsn ü ḫad u bāl çün

2. nicesi terk ide Hakk'ın emrini
nicesi nüş ide 'ışkuñ hamrını

3. ola hayrân zârlık dün ü gün ide
kendüzini niçün mecnûn ide

4. anı 'âşık eyleyen Allâh'dur
'ilmi her esrârdan âgâhdur

5. vech-i Yûsuf'da Zelîhâ hatt-ı Hâk
gördi örtü düşdi açıldı tabak

6. hüsni hattını Hakk'ın gör ne kılur
ki Yûsuf meyli Zelîhâ'ya olur

7. olmasa vechi anuñ hatt-ı Hudâ
nice meyl ideydi ol 'âşık aña

8. hatt-ı Hakk'a çün nezâra kıldılar
ellerini pâre pâre kıldılar

9. 'âşık olan yüzine dildârınuñ
niçün terkini urur varınuñ

10. yârdan özge bilür kim yâr yoñ
ğayr 'âlemde dañı deyyâr yoñ

HER HAKKI SAKLIDIR.

11. yoḥsa niçün ellerinden bî-ḥaber
oldı ol toḡratduḡından bî-ḥaber

12. ḥaṭ yüziniñ ḥaṭtıdur böyle kılan
pāk baḥandur ḥaḳḳa ḥaḳḳ-bîn olan

13. Muṣṭafā bir gün buyurmışdı i yār
ḥaṣr güninde ki bir bāzār var

14. onda ḥüblük şatılır ḥüsn ü cemāl
anuñçün ki bi-ḥükm-i lâ-yezāl

15. ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳdur ol cemālün peykeri
sî vü dü nuṭḳınuñdur mazḥarı

16. ḥüsn anlarıñ ḥaṭṭ-ı sübhānıdur
kim görenler ‘aşık u ḥayranıdur

17. kendünün vechine ‘aşıkdur Ḥudā
vech-i ḥaḳḳdur vech-i pāk-i Muṣṭafā

18. iste vechinden anuñ vech-i İlāh
buña bist u heṣṭ ḥaṭṭı güvāh

19. ḥaṭṭ-ı pāk şāhid ü ‘adl u emîn
gösterür vech-i imāmü’l-mürselîn

20. sī vü dü ma' nisin her harf-i haq
her küninden gösterür oñ sebak

21. sī vü dü olmasaydı kâf u nün
Âdem'ün vechinde bulmazdı sükün

22. Ya' nī sī vü dü nuṭṭ-ı zü'l-celāl
zāt-ı pāk-i haqq-layındur bī-zevāl

5b

1. 'ayındur zāt-ı kadīmüñ çün sıfāt
zāt-ı haq gibi aña yoḥdur/cehāt

2. sī vü dü haq haṭṭı men ibtidā
nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı Hūdā

3. haq yolında tā muvaḥhid olasın
zātuñı çün sī vü dü bilesin

4. Âdem'ün vechine bu ḥüsn ü cemāl
kandan irdi virdi zāt-ı zü'l-celāl

5. 'ışḳ-ı Raḥmān Âdem'ün cānındadır
küntü kenzen Âdem'ün şānındadır

6. cāmesidür Âdem'ün kılan namāz
yine kendü kendüyedür 'ışḳ-bāz

HER HAKKI SAKLIDIR.

cihāt

min

7. çünki yüzindedür sî vü dü hıa
ancadur secde namāzuñ bî-ğalaı
8. ādemīye bu kamu hısn ü cemāl
ki virüpdür aña nuıı-ı zü'l-celāl
9. sî vü dü nuıı-ı haı gibi tamām
Ādem'ün vechinde haı buldı maıām
10. nitekim sî vü dü nuıı-ı celāl
zāt-ı haı gibi hemīše bî-zevāl
11. sî vü dü lafzdur vaıı-ti hayāt
hem şıfātuñ 'aynıdur hem 'ayn-ı zāt
12. Haı Te'ālā zāt gibi men'ezel
zātına yoh bunların havf u halel
13. bil şıfatını Haı'ın böyle yaın
bilmezisen sensin ol dīv-i la'ın
14. tālibā bil haıı-ı vechin Ādem'ün
yolını tā varasın her 'ālemün
15. Ādem'ün vechinde haıı-ı istivā
ohıdur sî vü dü nuıı-ı Hudā

min

16. gel nazar kıl gör bu halk-ı kâ'inât
her ne kim var anga nokşân u kemâl

17. min semâvât u kevâkib min burûc
her ne kim var fî hażîz ü fî 'urûc

18. hem cemâd u hem nebât u hem şecer
tâ be-hayvân her neye irse nazar

19. Âdem'ün haţtında haţţ-ı istivâ
ol ki didüm şerh-ile haţţ-ı Hudâ

20. Âdem'ün haţtı gibi eşyâda var
istivâ haţtı kim olmuş âşikâr

21. istivâdur râh-ı cennât-i na'îm
istivâdur çün şırât-ı müstakîm

22. çün behište istivâdur toğrı yol
temmet vechu'llâh sırrın anda bul

1. iki her yaprağı bulmış istivâ
hem bu haţtı bağladan olmaya cüdâ

2. hiç habbe ya'nî bî-haţ olmaya
k'istivâsın kimse anuñ bulmaya

Semne

âyet

6a

bölmîş

bugdadan

3. ھاٲٲ-ٲ fark Ādem'ün alnı dağı
istivāsıleyin *elem neşrah*¹⁸ olı
4. fālikü'l-ḥabbdür Allāh iy püser
istivā ھاٲٲ-la eylerseñ güzër
5. māsivā'llāh çünki gördün her çi ol
istivā ھاٲٲ bulupdur aña yol
6. vardur sī vü dü ھاٲdan bī-ğalaṭ
her bir eşyānuñ yüzinde iki ھاٲ
7. ol sebebden buyurupdur Kird-gār
kā'inātuñ varı bu Ādem'de yār
8. hem aña ṭanukdurur esmā-yı küñ
ğayr-ı Ādem kime el virmişdür ol
9. açdı ḥak muşḥafın açdı kitāb
Ādem'ün götürdi vechinden ḥicāb
10. cāvidānī-nāme oldı āşikār
bu ḥikāyeti kim işitdi i yār
11. Ādem'ün vechidür elvāḥ-ı Hudā
Mūsī levḥin şıdı Muḥammed istivā

¹⁸“ Elem neşrah leke sadreke” “Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?” (İnşirah, 94/1)

12. tā ola sī vü dü haṭ aşikār
kim anı bilmedi şeyṭān ehl-i nār

13. şımaya ol levḥi ger Mūsī resūl
nireden bulur yidi ervāḥ ol

14. ol satırlar atadan mīrāş aña
degmişidi dinmedin Haḫḫ'dan yaña

15. Haḫ kelāmun işidüp didi şıdk
gördi yüzde sī vü dü haṭṭ-ı haḫ

16. didi Haḫḫ'dandur bu yigirmi sekiz
hem yine sī vü dü haṭ iy ' azīz

17. kim bu haṭṭı oḫıdı ruḥsārdan
kim dem urmuşdur yā bu esrārdan

18. şol ber-ā-berce ki nuṭḫ-ı Kird-gār
nuṭḫ-ı Ādem nuṭḫ-ı Aḫmed'dür i yār

19. hem bīst u heştinden ḫātemüñ
oldı zāhir sī vü dü Ādem'üñ

20. Ādem'üñ yüzi imiş levḥ-i Ḥudā
aña ṭanuk haṭṭ-ı vech-i Muşṭafā

dönmedin

şadık

idi

HER HAKKI SAKLIDIR.

21. Mūsī esrārına irdi Ādem'ün
istivāsın çün oğıdı hātemün

6b

1. Muştafa'nun 'ilmi altında hem
budur Ādem geldüğü iy muhterem

2. Aḥmed'ün nuṭkın ayırmasa İlāh
Ādem'ün ḥaṭṭına bulmazlardı rāh

3. nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı Hudā
Aḥmed'ün nuṭḡı gelüpdür ibtidā

4. bu ki bist u heşt nuṭḡ-ı qadīm
Aḥmed'e varmışıdır ol ḥay 'alīm

5. ḡayr-ı Aḥmed enbiyāya gelmedi
nuṭḡına nuṭḡı ber-ā-ber olmadı

6. vechinündür ḥaṭṭı yigirmi sekiz
nite bist u heşt ḥaṭṭı iy 'azīz

7. çün elem neşraḥı ayırdı ḥudā
aḥḡa yol bulmışdı ḥaṭṭ-ı istivā

8. çün ayırdı oḡlanuñ ḥaṭṭın İlāh
ḥaṭṭı vechine atanuñ oldu rāh

salemi / kadise
telmih
var

HER HAKKI SAKLIDIR.

9. lâ-cerem ez-enbiyâ vü evliyâ
mazhar-ı sırr-ı pezerdür Muştafâ
10. yirde gökde haţ kim var iy ‘ azîz
sî vü düdür yâ yigirmi sekiz
11. lâ-cerem şol haţ ki yirde gökde var
anı Haţ sende kılupdur âşikâr
12. üç yüz altmışdur Âdem’de sünük
Haţ kılupdur anı on iki bölük
13. rûşen itdüm saña sırrın iy ‘ azîz
sî vü düdür vü yigirmi sekiz
14. üç yüz altmışdur et vü hem deri
hem siñirdür hem tamardur her biri
15. her biri ancılayındur iy ‘ azîz
hem sî vü dü vü yigirmi sekiz
16. od u yil toprağ u şudur ancılayın
münkaşın olmışdur añlarsañ yaqîn
17. tâ göresin haţ-ı vechin Âdem’üñ
hem semâvât u burûcın ‘ âlemüñ

18. münkasım olmuş burûc u âsumân
altı kez altmış diyüpdür gayb-dân

19. altı üstinde burûcuñ ne ki var
şöyle kısım itmişdür anı Kird-gār

e 20. münkasım bu vech-lendür iy ‘azîz
hem sî vü dü vü yigirmi sekiz

21. şay sî vü dü vü yigirmi sekiz
şol muķābilce k’ola nuṭṭ-ı ‘azîz

22. üç yüz altmış on iki burc-ı Hâḳ
yohdur cidden kimseye bunda nuṭṭ

7a

1. her çi anuñ zîr ü bālāsında var
üç yüz altmış idüpdür Kird-gār

e 2. hem tabāyi’ hem semā hem ancılayın
münkasımdur ol muķābilce yakîn

e 3. şöyledür topraḡ u yil ü od u şu
münkasım olmuş burûclayın kamu

4. bir libās içinde gelmiş her biri
Âdem ḡâki olupdur mazḡarı

1
— 0
— 1

5. hilkatini Ādem'ün giymiş bular
işbu esrârı tıyar şâhib-nazar

6. bildi bu Hâk sırrını ehl-i yakîn
tıymadı Hâk sırrını dīv-i la'în

7. ser-be-ser 'âlemde her eşyâ ki var
iste olur k'anı âdemdür i yâr

8. fehmi kıl k'oldur kelâm-ı nuṭṭ-ı hâk
örtüsin götür ki açılsun ṭabâk

9. añlarısân hilkat-i vech-i 'azâm
başdan ayağa Ādem'dür kelâm

10. ḥaṭ kim eflâkde pinhân idi
âdemîdi anı âdem tâ neydi

11. sî vü dü yidi vü yigirmi sekiz
k'oldı Ādem'de zuhûre iy 'azîz

12. tâ geḷe ḳarn u sinîn ü rüzgâr
dâimâ çarḥ ura çarḥ-ı bî-ḳarâr

13. tâ ḳıla Ādem'i ṭopragdan 'ayân
sî vü dü ḥaṭṭ-ı vechinde nişân

14. tā ola sī vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā
şūreti āyine-i ‘ālem-nümā
15. Muştafā didi ki Cibr’īl-i emīn
ḡatuma getürdi mirāt-ı mübīn
16. didi bu āyinedür cum‘a günü
kūr ni ne fā’idedür görmez bunı
17. hem kıyāmetde aña yevmü’l-mezīd
Aḡmed-i mürsel dimişdür yevm-i ‘īd
18. Muştafā ‘īdi vü ümmet ‘īdidür
Ādem’üñ yüzi bu āyinede gör
19. ḡılḡat-i ādem günü cum‘a gün
ādemüñ vechine oldu reh-nümün
20. oldu ādem yüzi ol gün āşikār
ol günü çün gözgü kılmış Kird-gār
21. cum‘a gözgü anuñçün didi Ḥaḡ
k’ādemüñ göstere vechin bī-nuṭḡ
22. ḡılḡat-i āyineye şoldur sebab
kim kılasın anda ḡaḡ vechin ṡaleb

23. göresin âdem yüzi anda ‘ayân
cum‘ adur mirât-ı âdem bî-gümân

7b

1. hilkat-i vechu’llâhı anda bil
isteriseñ yüz-be-yüz vü kıl-be-kıl
2. Muşafâ cum‘ a güninde iy sa‘îd
dîn ü mezhebde anuñçün didi ‘îd
3. tâ kim andan vechüñe yol bulasın
hattı-ı vechüñ nuṭṭ-ı Rahmân bilesin
4. geldi on biş cum‘ ada Hakk’dan şalât
anı kılan tamudan buldı necât
5. geldi ğayr-ı cum‘ a on yidi namâz
kim ola sî vü dü iy ser-firâz
6. anuñçün âdemüñ nuṭṭıdur ol
sî vü dü hattını vechinde bul
7. âdeme âdem yüzini ğayr-ı âb
kimse göstermege bulunmaz hîç bâb
8. şu vücûdı-la tahmîr oldı hâk
şudadur bist u heşt hattı-ı pāk

9. nŭrdan kim ola bu ħalk-ı cihān
görmege olurlar biri biri ‘ayān

10. lĭk kendünŭñ yüzün hĭç bāb-la
kimse görmege olmaz illā āb-la

11. ‘arş āb üstindedŭr sen anı bul
ur vużŭ şuyın yüzüñe iy oğul

12. ger ne-yābĭ āb [u] ħākest dest-gĭr
her dü geştend ez-pey Ādem ħamĭr¹⁹

13. tābĭ‘ olmış od u yil bĭ-iĥtiyār
şu yoğurmuş Ādem’ŭñ ħākin ĭ yār

14. ayla gün ũ sitāre nār u nŭr
cümlesi Ādem’de kalmışdur zuhŭr

15. Ĥakk’ı şŭretde yaratdı Ādem’i
anda gösterdi bu cümle ‘ālemi

16. Ĥaĥ Te‘ālā’nuñ kelāmı çŭn ‘ayān
buldı Ādem yüzünŭñ ħaĥtın nişān

17. didi Ĥaĥ meleklere ħay vedŭd
k’Ādem’ŭñ idŭñŭz ōñinde sŭcŭd

¹⁹ “Eğer toprak ve suyu bulamazsan her ikisinden de vazgeç. Hz. Adem’in yaratıldığı hamurun peşine düş ve onu elde et.”

18. secde kıldılar melâ'ik çün aña
kim olaydı levh-i maḥfûz-ı Hudâ

ol idi

19. ism-i a'zamdan yaña yol buldılar
Ḥaḳ Te'âlâ'ya çü secde kıldılar

allame'l

20. 'ilmü'l-esmâ bu Âdem'dür hemân
ki sî vü dü nuṭḳı kılmışdur beyân

21. nuṭḳ-ı Âdem sî vü dü nuṭḳ-ı Ḥaḳ
yoḡdur iblîse bu ḥikmetden nuṭḳ

22. görmedi sî vü dü ḥaṭṭın Ḥaḳ'ıñ
secdesin kılmadı zât-ı muṭlaḳıñ

23. bilmedi sırtını ol ḥaṭṭıñ yaḳîn
çekdi başın secdeden dîv-i la'în

nutak

8a

1. ehl-i cennâtüñ yidi ḥaṭṭını ol
oḡımadı vü bilmedi çün ol fuṣûl

2. lâ-cerem cennâtı anı sürdiler
gerdeninde ṭavḳ-ı la'net gördiler

3. yidi haṭṭa çün yidi yirde Hudā
kılmış iblīse baḥş u mācerā
4. Haḫ kitābında var oḫı iy pūser
anuñçün ki yidi haṭṭa beşer
5. yidi haṭṭuñ her biridür dōrt haṭ
oldı bist u heşt haṭ bī-ğalaṭ
6. bilmedi şeyṭān bu haṭṭı iy pūser
oldı anuñçün yiri nār-ı saḫar
7. yidi haṭṭı istivā eyler sekiz
haṭṭ-ı farkı bulasın çün iy ‘azīz
8. yididen sekiz haṭ olur āşikār
dōrt sekiz sī vü dūdūr i yār
9. Ādem’üñ tā balçıkın yoğurdı Haḫ
yazdı vechinde sī vü dü sebaḫ
10. oḫımaz ol haṭṭı Haḫḫ’dan ğayr kes
bilmedi dīv-i la‘ın bu sırrı bes
11. Ādem’üñ vechinde sī vü dü haṭ
görmedi baş çekdi ol fi‘l ğalaṭ

— 1 —

12. didi ben âteşdenem ol tıyndurur
secde kılmak toprağa müşkildürür

13. çekdi baş vü bilmedi ol fuzûl
od hâk hâttın kaçan kıla kabûl

14. oduñ vü yilûñ vü şu üzre kaçan
naķş olısar sî vü dü hâṭ ‘ayân

15. toprağa bu kâbiliyyet ü kemâl
vardur kim yazıla hâṭṭ-ı cemâl

16. añla kim ol şırât-ı müstaķīm
k’olmayasın tâbi‘ dīv-i recīm

17. dīv Ādem’den çü esmâ bilmedi
lâ-cerem kimdür müsemma bilmedi

18. her kim ol esmayı bilmez iy püser
ol müsemmadan kaçan ala haber

19. hâk kelâmın ger kişı şeyden ala
şanma yirinde daḡı nesne kıla

20. ismdür ‘aynı müsemma iy püser
elif ü bî tî vü şîye kıl nazār

21. bilesin ‘aynı müsemmâdur bu ism
ne ta‘addüddür saña bu cân u cism

22. çü elifüñ ismi âdur dâimâ
noht ola ism müsemmâdan cüdâ

23. kıl sî vü düye dek böyle kıyâs
k’olasın Âdem gibi tâ haqq-şinâs

8b

1. sî vü dü ismdür esmâ i yâr
her birüñ evvel müsemmâya i yâr

2. böyle Âdem’den gelüpdür ibtidâ
evvel esmâ müsemmâdır Hudâ

3. bilmeyesin tâ müsemmâyı cüdâ
ya‘nî isminden ezelde ibtidâ

4. çünki esmâdan müsemmâ bulunur
pes tarîk-i Haq Te‘âlâ bilinür

5. sî vü düdür çü esmâ iy püser
sî vü dü kez Hudâ virdi haber

6. k’evvelindesin her ismüñ emr-i rab
gösterür eyle müsemmâya taleb

7. sî vü dūdūr müsemmā iy ‘azîz
hem bular olmışdur esmā iy ‘azîz
8. çünkü Âdem’den bu esmā-yı kādīm
oğımadı anı şeytān-ı recīm
9. lâ-cerem dergāhdan anı Hūdā
sürdi ol maḥrūmı kaldı bī-nevā
10. her ki ögürmedi esmā-yı ‘izām
anı Âdem’den melek gibi maḳām
11. bilmedi çün sırr-ı esmāyı yakīn
küfr-le kaldı çü iblīs-i la‘īn
12. Âdem’e secde itmedi iblīs eger
âdemīden anuñcün beşer
13. ‘ilm-i esmā vü müsemmā bilmedi
hükmine Hakk’uñ itā‘at kılmağı
14. çün melā’ik ‘ilm-i esmā bildiler
uyuban Âdem’e secde kıldılar
15. saña didüm ma‘nī ümmü’l-kitāb
cümle esmāya müsemmā oldu bāb

görine
16. Ādem'ün sen istivā hattına gel
gör reh tā ki hutūt-ı lem-yezel

17. ohiyasın sī vü dü ism-i Hāk
yazılır Ādem yüzinde bī-nuṭṭ

18. oldı eşyā mazhar-ı sırr-ı Hudā
Ādem eşyāya olupdur pīşvā

19. yüzi sī vü dü hatt-ı zü'l-celāl
nuṭṭı sī vü dü nuṭṭ-ı lā-yezāl

20. yohdurur yüzinde sī vü dü hat
ğayr-ı Ādem kimsenün kılma galat

21. anuñçün 'ālemün cāmdur ol
ism-i a'zam nuṭṭ-ı rahmānīdūr ol

22. şöyle bil ki cān-ı 'ālemdür hem ol
Hāk katında ism-i a'zamdur hem ol

23. bulduñ esmā sırrın Ādem'den 'ayān
Hākḳ'ı bulduñ kendüzüñden bī-gümān

9a

1. sen seni sī vü dü nuṭṭ-ı Hudā
çünkü bildüñ bilmegil Hākḳ'dan cüdā

2. söyle kim sî vü dü nuṭṭ-ı celāl
kendü zātuñı bilesin külli ḥāl
3. göz kulağ u burun u ağız yidi ḥaṭ
dört ḥaṭ her birin oḥı bî- saḥṭ
4. od u yil toprağ u şudur iy püser
kılmışam saña bu sözi muhtaşar
5. oldı bist u heşt ḥaṭ âşikâr
saña olmışdur delîl Kird-gâr
6. ḥaṭṭ-ı femdür istivâ-ile sekiz
dört sekiz sî vü düdür iy ‘ azîz
7. başdan ayağa çün sensin kelâm
Ḥaḳḳ’uñ sî vü dü nuṭṭınca tamâm
8. Ḥaḳ Te‘âlâ’ya sen olduñ toğrı yol
cehd kıl şıdk-la Ḥaḳ yolında ol
9. toğrı yoldur saña Qur‘ân-ı Hudâ
Ḥaḳ yolını bilmesen olur ḥaṭâ
10. baş ḥaṭṭından iki kaş arasın
ger *elem neşraḥ* oḥursañ iresin

11. maḥrece deġin var iy ṭālib revān
oldı on altında on altı ‘ ayān

12. enf iki ḥaṭṭa ‘ ayn iki ḳulaġ
fem iki ḥaṭ olur ayrılſa ṭuṭaġ

13. sīne vardur iki ḥaṭṭa emcek
istivā-ile iki ḥaṭṭdur göbek

14. iki maḥreci ḳılur dōrt istivā
şöyledür añla bu fermān-ı Ḥudā

15. iki on altı sī vü dü olur
sī vü dü ḥılḳati ḥaḳ şayılur

16. nite sī vü dü nuṭḳ-ı zü’l-celāl
kāf-la nūn oldı ḥükim-i lā-yezāl

17. başdan ayaga dek ḥaṭṭ-ı Ḥudā
sensin olursa ṭarīḳuñ istivā

18. baş u iki ḳaş u alın hem-çünān
enf ü leb ü zenaḥ u sin ü dehān

19. böyle tā aḥir ḥılḳat iy şafā
şöyle kim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā

20. her hattuñ kim zâhir olur hilkatı
istivâ-ile azdur fıtratı

ve cebhe

21. nite fark vecihe vü enf ü dehen
hattı-ı leb altında zenaḥ-dân-ı ḥasen

22. nâf u her maḥrecidür hattı-ı kerîm
bu şîrât-ı müstaḳîmdür müstaḳîm

9b

1. gerçi Âdem vechi sî vü dü hat
oldı Hakk'dan kim aña yoḥdur ḡalaṭ

2. anuñçündür ki nuṭḡ-ı Kird-gâr
sî vü dü oldı Hakk'dan âşîkâr

3. fark u cebhe enf ü lebün bî-hilâf
hem lisân ü hem zenaḥ hem ḥalk u nâf

4. sîne vü maḥrece deḡin tâ nehâr
bunları ayırmamışdur Kird-gâr

5. sînesini Muṣṭafâ'nuñ Cebre'îl
yardı fermânı-la Hakk'ıñ söyle bil

6. çün elem neṣraḥ işitdi ḥaber
buldı yüzde ma'nî-yi şakḡu'l-ḡamer

7. hilkat-i Hâk böyle olmuş çün yakîn

Mûsî levhîn şıdugı budur hemîn

8. farqdan tâ çehe vü enf ü leb

hem zenaḥ-dân bellü olur ḥaṭṭ-ı rab

9. sîneye didi Hudâyâ sen ayır

bir hidâyet bulanı sen baña vir

10. şıdı Mûsî levhîni hükm-i Hudâ

ḥaṭṭ-ı vechin tâ ki Mûsî oḥıya

11. levḥ-i Âdem vechidür bılmen ḡalat

var bîst ü heşt ü sî vü dü ḥat

12. şıdılar Mûsî kılmuşdı ḡazab

levhîni şıdı vü geldi emr-i Rab

13. bîl ki emr-le şıdı levḥi kelîm

olaydı Hâḡḡ'dan şırât-ı müstaḡîm

14. şıdı levḥi buldı andan ḡaḡḡa yol

sen daḡı Hâḡḡ'ıñ yolu varandan ol

15. Âdem'üñ la'lin yaradı ger Hudâ

olmayaydı hilḡati ḡûb u şafâ

cebe

yolını

şancılar

degüldi

ol idi

varından

yaraydı

16. lîkin oldur levh-i maḥfûz-ı Hudâ

cümle eşyâya bulunur anda câ

17. ‘arş u kürsî Hudâ’dur âdemî

k’aña virmiş Âdem ism-i a‘zamı

18. Muştafâ didi ki ‘arş altında var

bir hurûs itmişidi anda qarâr

19. çünkü Haḫḫ’dan irişe vaḫt-i namâz

ol daḫı bānglaya vu ‘arz ide râz

20. çün mü’ezzin çağıra bāng-i namâz

bānglara anı zât-ı bî-niyâz

21. diñlegil sırr-ı Hudâ’yı iy püser

‘arşuñ istersen hurûsından haber

22. bilesin Âdem durur ‘arş-ı Hudâ

oḫı e’r-rahmānu ‘ale ‘l-‘arşı’stevâ

10a

1. Âdem’ün vechinde sî vü dü ḫaṭ

oḫıḡıl şaḫḫu’l-ḫamerden bî-ḡalaṭ

2. ḡayr âdîne vü âdîne şalât

sî vü dü vâcib ü zât u şifât

3. nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı İlāh
ol ki bulmuş Ādem'ün vechinde rāh

4. ḥilḡate buldı Ḥalīl ḡaḡ çü yol
farḡınuñ ḡaṭṭını evvel buldı ol

5. tā ola 'arṡuñ iki ḡaṭṭı zuhūr
bil ki 'arṡuñdur ḡuṭṭ cümle nūr

6. Ḥaḡḡ'dan irdi çünki a' dād-ı ṡalāt
nitekim sî vü düdür nuṭḡ-ı zāt

7. 'arṡa olmışdur ta' alluḡ ol ḡurūs
ḡilḡati yolın göresin bî-füsūs

8. farḡ-ı tācın her ḡurūsıñ bilesin
istivā bulmuş Ḥudā'dan bilesin

9. anuñçündür ki yigirmi sekiz
Aḡmed'ün nuṭḡıncadır bil iy 'azīz

10. sî vü dü nuṭḡ-ı Ādem'dür i yār
nuṭḡ-ı Ādem'dür çü nuṭḡ-ı Kird-gār

11. bu beyānı didüm añla bî-ḡicāb
ṡerḡı ider *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*²⁰

²⁰ "... bir de yanında kitap (Kur'ān) bilgisi bulunanlar yeter." (Ra'd 13/43)

12. Ādem'ün görgil yüzinde iy püser
dört kirpük iki kaç vü mû-yı ser

13. yidi haṭ olmışdur ol haṭṭ-ı Hudā
yidisın daḥı olı eyle cüdā

14. iki haṭṭ-ı 'arız iki enf-i yār
üç daḥı la' linde olmuş âşikār

15. oldu on dört üstine on dört haṭ
cümle bist u heştdür bî-galaṭ

16. Aḥmed'ün nuṭḡınca yigirmi sekiz
oldı bu haṭṭı şorarsañ iy 'azîz

17. ol daḥı on bir ü on yidi şalāt
buncılaym buyurupdur ḥükm-i zāt

18. tā ola sî vü dü haṭṭ-ı Hudā
farkı saçın kıldı İbrāhīm cüdā

19. sî vü dü oldu anuñçün şalāt
cum'a ile gayr cum'a pîş-i zāt

20. farkı saçandur ḥurûsuñ bulasın
istivâ-ile bulunmış bilesin

Sağındur
bölümüne

bölinmedi 59

21. şol ki bulunmadı yigirmi sekiz
bul ne nendür sî vü dü iy 'azîz

22. gele her şey hilkatinden bir âvâz
vire irtede gice bâng-i namâz

10b

1. anuñçün ki resûl-i Kird-gâr
buyurupdur Hâk Te'âlâ'dan i yâr

2. çün mü'ezzîn çağıra bâng-i namâz
işide andan her eşyâ dürlü râz

3. hilkate yol bulmayınca bilesin
böyle kandan ehl-i a'raf olasin

4. cem'-i örf a'rafdur bil bî-füsûs
hem lûgatde örfdür tâc-ı hurûs

5. deyr-i a'raf adlu hoş yiri var
tamu cennet arasında i yâr

6. her ki irdi sırrına bu hilkatün
gördi ehlin tamu-ılan cennetün

7. ol hitâbe geldi Hakk'dan iy püser
söyledi anlar gele hayrı vü şer

anların la

8. ba' zılar dir' örf atun yalidur
sen dime kim istivādan hālidür

carf

9. Ādem'ün yohdur alında çü haṭ
istivāsız deyr fikr itme ğalaṭ

dir

10. yürü ir gergedanun alına baḥ
istivāda nice var bir toĝrı şāḥ

11. tā göresin Hakk'dan olmışdur cüdā
alınun hilkat[i] iy merd-i Hudā

12. haḫ terāzūsında vezn olmışdur ol
gör ki bulmuş istivāda nice yol

13. hilkati gör şāḥ içinde şāḥ var
şurda şurlar yaratmış Kird-gār

devānuṭ

14. tuṭaĝun yardı devānuṭcün Hudā
tā lebinden bula Ahmed istivā

15. Haḫ yılānuṭ dilini yarduĝı ol
k'andan ādem hilkatine bula yol

kulanun

16. hilkatine gel kıl anuṭ kıl nazar
vardur arḥasında haṭṭ-ı mu' teber

17. sînesinden hilkate nûruñ ki var
Hakk'dan olmuş istivâsı âşikâr

18. yirde gökde isterseñ iy şafâ
her ne kim var olmaya bî-istivâ

19. nitekim enf ü zenañ fark u dehân
nite nâf u sîne vü nite lisân

20. tâ bulına tâlibe râh-ı Hudâ
varduğı yolu çü ola istivâ

21. mâhîde mûra degin her şey ki var
hilkatin böyle yaratmış Kird-gâr

22. kıl bu hilkate teveccüh iy hâkim
tâ ki bulasın şîrât-ı müstakîm

11a

1. sî vü düde ger olaydı hilâf
kimse bu hilkati görmezdi güzâf

2. bir vücûda hem taḥallûf ger ola
Hak Te'âlâ vahdetini kim bula

3. Hâk şahâdetde çü gösterdi cemâl
kā'imen bi'l-kıst²¹ fazl u kemâl

4. gördüğündür çün elif bî tî vü sî
bildüğündür hem elif ü lâm u hî

5. ğayrı yohdur Hâk Te' âlâ zâtınûñ
haberini her şeyde gör âyâtınûñ

6. çün şifât-ı Hâk Te' âlâ'dur kelâm
hem kelâm oldu esmâ-yı 'izâm

7. ismdür 'ayn[1] müsemmâ fehm kıı
hem şifâtûñ 'ayn[1] mevşûf oldu bil

8. gökler ü yirler söze oldu bedel
yirlerin tutdı kelâm-ı lem-yezel

9. oldu söz ibdâl dîn-i Muştafâ
Hâk'dan anla sözi iy ehl-i şafâ

10. gör-ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitâb*
tâ kılasın dîn ü mezheb iktisâb

11. şüret-i âdem müselmân ü yehūd
büt-perest ü gebr ü tersâ vü hünūd

²¹ Allah, melekler ve ilim sahipleri, O'ndan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Âl-i İmrân, 3/18)

12. enbiyā vü evliyā vü aşfiyā
buldılar cümlesi haqqdan bî-riyā
13. Ādem esmā ‘ ilmin bilmişidi
bâtını zâhirleyin olmuşıdı
14. hem ‘ ulûm u hem cehûl iy nām-ver
nutq-ı haqqdan cümle peydâ oldılar
15. her kişi kim âdemî-zâd ola ol
şûret-i Ādem’den ol taşra degül
16. nutq-ı Ādem nutkıdur nutq-ı Hudā
‘ alleme’l-esmādür oñı küllühā
17. pes niçün ihtilāf âdemî
dinde düşdi kim çekerler bu gammı
18. baña ger varısâ bu sırrdan digil
yohısa bunı Hudā’dan istegil
19. zâhir âdem çü bâtın muhtelif
degül ü haqqdur haqqa ol mu‘terif
20. her kelâmı ki indi gökden bî-gümân
âdeme işit anuñçün ins ü cân

21. aşıldur Kıur'ân'ũñ sî vü dü ħarf
kimse andan kılamaz tağyır-i ħarf

11b

1. andan olmışdur mürekkeb her kelām
‘alleme'l-esmā budur ya' nî tamām

2. anı ħaqqdan âdem öğrenmişidi
sî vü dü nuṭḡ inanmışidi

3. ya' nî vechinden bu sî vü dü ħaṭ
sî vü dü nuṭḡ-ı ħaqqdur bî-ğalaṭ

4. her benî âdemũñ oldı iy 'azîz
dişi sî vü dü vü yigirmi sekiz

5. nice kim sî vü dü nuṭḡ-ı celāl
Ḥaḡ Te'ālā zāt gibi lâ-yezāl

6. bî-şüret Ḥaḡ gibi şüretten berî
oldur Âdem vechinũñ şüret-geri

7. Ḥaḡ Te'ālā zātı gibi bî-zevāl
dā'im ü ḡā'im bi-zāt-ı zü'l-celāl

8. zāt-ı Ḥaḡ gibi her eşyāya muḥîṭ
vech-i Âdem'den olı ħaṭṭ-ı vasîṭ

anā inmişdi

HER HAKKI SAKLIDIR.

9. sî vü dü nuṭṭını çünki Hudā
Ādem'ün kılmadı vechinden cüdā
10. sî vü dü ḥaṭ ki oldur reh-nümā
şöyle ki sî vü dü nuṭṭ-ı Hudā
11. açdı muşḥafını ḥaṭ çün ḥātemüñ
perde götürdi yüzinden Ādem'ün
12. cāvidānı nāme-i ḥaṭ āşikār
oldı bunı kim işit de kimde var
13. bildi bu ḥaṭ sırrını ehl-i yakīn
noḥt işitdi bunı şeyṭān-ı la'īn
14. ādemīseñ Ḥaḳḳ'dan alduñsa ḥaber
Ādem'e eyle teveccüh iy püser
15. sî vü dü nuṭṭ-ı Ādem'dür kelām
şek degüldür nuṭṭ-ı Ḥaḳḳ'dur ve's-selām
16. isteriseñ uş cemī' kâ'ināt
var mıdur gör bundan özge nuṭṭ-ı zāt
17. bu sî vü dü kelāmı ḳavī vü küñ
var mı gör bir daḥı bu nuṭṭa bedel

koy

18. ger bu nuṭkı kimse eşyādan ala
şanma yirinde daḥı nesne ҡala

19. ger bu sī vü düden ğayr kelām
varısa yüz aña tutuñ ve's-selām

20. bundan özge ğayr şey varsa görüñ
geçüben bundan aña yüz döndürüñ

21. sī vü dü aña nuṭk-ı ādemī
Ḥaḳ Te'ālā zātınuñdur maḥremi

22. ger dilerseñ hilḳate yol bulasın
maḥrem-i esrār-ı esmā olasın

12a

1. cehd ҡıl tā olmayasın dīv-i red
saña āyın olmasun ğirdār-ı bed

2. sī vü dü nuṭkıñı bil cān gibi
eyleme inkārını şeyṭān gibi

3. dīv gibi ҡılma inkār olmasa dūr
sī vü dü nuṭk-ı Ḥaḳ ādemdedür

4. yoḥdur sī vü dü nuṭkıñ ğayr-çün
oḥımsızsın 'alleme'l-esmāya çün

leirdār

5. kıl-be-kıl et vü deri vü üstüñ-ân
her biri sî vü dü oldu ‘ayân

6. nice kim sî vü dü nuṭṭ-ı İlâh
kim şırât-ı müstaḳīm oldu bu rāh

7. ger degülseñ gör sen iy bî-başar
iste Havvâ’dan yidi ḥaṭ mu‘ teber

8. dört kirpük iki kaç vü saçı bir
yidi ḥaṭ oldu cemâlinde münîr

9. ol yidinüñ her biridür dört ḥaṭ
od u yıl toprağ u şudur bî-ğalaṭ

10. oldu bist u heşt ḥaṭṭ-ı kerîm
bulmadı yol buña ol dîv-i recîm

11. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudâ
ol k’anûñla oldu Aḥmed reh-nümâ

12. çün buña yol buldı ḥaṭṭ-ı istivâ
yidi ḥaṭṭını sekiz kıldı Hudâ

13. sî vü dü nuṭṭ-ı Haḳ oldu zuhûr
görmedi raḥmân şüretin dîv-i kûr

kör

HER HAKKI SAKLIDIR.

14. bundan Âdem şûret-i raḥmân olur
buña secde kılmayan şeytân olur

15. Muştafâ'ya çünki vaḥdet düşdi yol
sî vü dü ata ḥattın buldı ol

16. andan oldı günde on yidi şalât
cum' adan on biş buyurdı ḥükm-i zât

17. cum' a ile ğayr-ı cum' ada namâz
sî vü dü cem' olup ' arz oldı râz

18. ata sırrın oldı oğlandan zuhûr
olduñ añladuñsa min ehlü's-sürûr

19. sînesin çün Aḥmed'ün yardı İlâh
Âdem'le buldı öz vechine râh

20. açmadı tâ ki muḥabbet câmı ol
şûret-i insâniyye bulmadı yol

21. buldı Mekke'dür niçün ümmü'l-kurâ
mescid-i aḳşâ durur câ-yi du'â

22. matla' oldı çü bu esrâre ol
istivâ ḥattına Ḥaḳḳ'dan buldı yol

mt. talic

12b

1. geldi çekdi Hâk burâkın Cebre'îl
olmuşıdı böyle fermân-ı Celîl
2. anuñcün tâ ki hâkğdur mu' terif
hilkat-i hayvândur aña münkeşif
3. anuñcün böyle düşdi ittifağ
şûret-i insânide geldi burâk
4. bindi vardı mescid-i aqşâya hem
geçdi aqşâya dağı ol muhterem
5. irdiler tâ âsumân-ı evvelîn
Cebre'îl ü şeh-süvâr-ı mülk-i dîn
6. Cebre'îl âvâzla kıldı hitâb
tâ ki açdı hâzini fi'l-hâl bâb
7. didi sen kimsin bile kimdür isûñ
nirde geldi nedür hâlûñ işûñ
8. Cebre'îl didi biledür Muştafâ
vâlî-yi mülk-i dil ü cân iy şafâ
9. didi şaldı mı Hudâ-yı gayb-bîn
indûñ anuñcün mi gökden tâ zemîn

10. didi vardum u bile geldüm belî
uş bilemce geldi ol şâh-ı nebî

belümce

11. didi hoş geldüñ getürdüñ iy şafâ
pîşvâ-yı enbiyâ vü evliyâ

12. irdiler tâ âsumân-ı evvelîn
Cebre'îl ü pîşvâ-yı mülk-i dîn

13. gördi bir kimseye hüs-n-le tamâm
Cebre'îl didi buña virgil selâm

14. vir selâmı aña ki Âdem'dür ol
cümle esmâ-yı Hakk'a mahremdür ol

15. Aḥmed aña lutf-le virdi selâm
kıldı Âdem dahı cevâb u ihtirâm

16. kıldı Âdem aña lutf-le kelâm
Aḥmed'e ferzend-i şâlih didi nâm

17. şâlihî-le şâlihî iy zinde dil
sen hitâb-ı kâ'imen bi'l-kıst[1] bil

18. hem nebî didi be-i' zâz tamâm
ki anuñdur ihtişâm u ihtirâm

19. ol Muḥammed enbiyānuñ ḥātemi
gördi geh güler geh ağlar ādemī

20. didi ki yā rab ne sırrdur bu ḥaber
kim geh ağlar geh güler bu bū'l-beşer

21. Cebre'ıl didi ki iy şāḥib-kemāl
bilmedi kim aña ne oldı bu ḥāl

22. uş bu Ādem'dür bu ādem bū'l-beşer
kılur oğlanları ḥāline nazar

13a

1. çün sağından yaña kıldı ihtiyāt
gördi oğlanlar geçmişdür şırāt
2. cennet içinde bile gılmān u ḥūr
yirle vü gökler tolıp dur cümle nūr
3. çünki Ḥakk'dan buldı ḥaḳ zātı beḳā
Ḥaḳ yüzi bī-perde götürdi liḳā
4. güneş ü ayla yılduzlar ʿayān
yirde her ne varsa tā āsumān
5. muṭīʿ onlara vü eyler ihtirām
didi Ḥaḳ yedʿü ilā dārü's-selām

6. yidi haṭ Ḥavvā yüzinde çün cemāl
buldı bist ü heşt haṭṭ-ı celāl

7. hūr saçın kıldı cennetde dü-nīm
tā ‘ayān ola şırāt-ı müstaḳīm

8. nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
ol ki Ḥaḳ zātı gibi buldı beḳā

9. Ādem’ün güler gine budur sebeb
bunı gören nice gülmeye ‘aceb

10. çün şolında yaña kıldı ihtiyāt
gördi oğlanlar geçerken şırāt

11. oñı mamış Ādem’ün haṭṭı muḳīm
oda girmiş nite şeyṭān-ı recīm

12. sī yü dü ata haṭṭın bilmemiş
ta’līm-i esrār-ı esmā kılmamış

13. virmemiş yol aña haṭṭ-ı istivā
‘alleme’l-esmā oñıtmamış Ḥudā

14. ādemün esmāsı rāzın bilmemiş
sī vü dü haṭ yüzinde bilmemiş

güldüğüne

bilmemiş

15. sî vü dü nuṭkı ol bî-ma' rifet
atadan işitmedi şeyṭân şıfât
16. oldu yiri odla renc ü belâ
düşdi Allâh' uñ dîdârından cüdâ
17. yolın aşhâbü'l-yemînüñ bulmadı
‘alleme'l-esmâ-yı Hakk’dan bilmedi
18. dîn yolında oldu merdûd-ı Hudâ
düşdi vechinden ebed Hakk’ uñ cüdâ
19. Âdem’ üñ oğlın daḥı budur hemân
bunı didi göklere oldu revân
20. buncılayın vardı tâ’heft âsumân
gök kapusın açdılar hâzinân
21. enbiyaya hem tehiyyet hem selâm
buncılayın vardı vü kıldı ihtirâm
22. beyt-i ma’ mûr ol ki yiridür semâ
nite yirde Ka’ be’ dür beyt-i Hudâ

13b

1. irdi gördi Ahmed’le Cebre’îl
Hak evine arḥasın virmiş Halîl

2. kıldı aña dağı Âdem teg selâm
buldı andan hem cevâb ü ihtirâm
3. vardı andan tâ dıraht-ı müntehâ
sidrede gördi var hüsñ ü bahâ
4. gözi anı görenüñ hayrân olur
‘aql aña mecnûn u ser-gerdân olur
5. hîç anuñ mişli cihâna gelmedi
hüsñüñ vaşfı beyâna gelmedi
6. cümle ‘âlem evvelîn ü âhirîn
kim viribidiler Hudâ-yı gayb-bîn
7. irer ol sidreye evvel feyzi nûr
hem melâ’îkeye andan irişür
8. her dūrūd ü zıkr ü tesbîh ü namâz
her hadîs-i pâk ü her söz u niyâz
9. kim ki haqq-çün buyurmuş emr-i Hâk
anı iletür melâ’ik ber-ṭabaḡ
10. iledürler tâ dıraht-ı müntehâ
Muştafâ didi buyurmuşdur Hudâ

11. sidre ma' nîsin kıl Aḥmed' den taleb
çünkü esmāya aña öğretti rab

Adem

12. her çi olmuşdur u oldu olmışar
cümle esmādan degül taşra i yār

olışar

13. dört aḥar ırmağ anuñ altında var
ya' nî ol toprağ u şudur yil ü nār

14. bir bist ü heştinden Aḥmed' üñ
iste derdini kelām-ı sermedüñ

15. tā saña sî vü dü nuṭḡ-ı Hudā
keşf ola sırr-ı dıraḡt-ı muntelhā

16. muntelhānuñ ya' nî yaprağında ol
oḡıdum dir hattını Ḥakk' uñ resūl

17. ol ki evvel feyz aña Ḥakk' dan irer
melege hem şoñra neden iy püser

18. evvel Ādem bildi esmā ' ilmini
oḡıdı çünkü müsem mā ' ilmini

19. melek anuñçün aña kıldı sücūd
ķamunuñ mescūd olmuş ol vücūd

dördini

HER HAKKI SAKLIDIR.

20. andan öğrendi melek ‘ilm ü edeb
Âdem’e her neye ki öğretti rab

21. çün bu ma‘nînüñ bilesin varını
küntü kenzen tıyasın esrârını

14a

1. ‘ârif-i²² ger kâbeķavseyn olasın
yârüñ iki kaşına yol bulasın

2. Hâķ Te‘âlâ çünki ref’ oldu niķâb
çehre gösterdi Âdem gibi şâb

3. şüreti teg hüsn-le şîrîn zeķan
şüretinde emredüñ şâbb-ı hasen

4. Muştafâ bunı buyurmuş bî-galaķ
ğâyet hûbluğdadur şâbb-ı kaķaķ

5. yidi Âdem haķķı vechinde ‘ayân
kaşı kılmuş kâbeķavseyne beyân

6. ‘arş-ı raķmândur bu Âdem iy ‘azîz
yidi haķķı oldu yigirmi sekiz

²² Farsça tamlamalarda ünsüz ile biten kelimelerden sonra izafet esresi gösterilmemektedir. Metinde müstensih “ârif” kelimesinden sonra izafet esresini göstermiştir.

7. sekiz olur yidi hattı şacı böl
sī vü dü zāhir oldı vāqıf ol
8. Hakk'ıñ sī vü dü nuṭṭınca tamām
'arş-ı raḥmāndur cemālī ve 's-selām
9. Muştafā ki mazhar-ı sübhāndı
didi ādem şüret-i raḥmāndı
10. anuñçün bu ki nuṭṭ-ı Kird-gār
olur Ādem'den ü Hakk'dan āşikār
11. özin Ādem şüretinde lā-cerem
hūb cemālın gösterür bī-perde hem
12. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı Hudā
kim degüldür vech-i Ādem'den cüdā
13. sī vü dü nuṭṭ-ı rab zü'l-celāl
k'Ādem'ün dilinde olmışdur maḳāl
14. anı bul kim Hakk'a oldur feth-i bāb
şerḥ ide *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
15. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
buldı Ādem vechine yol iy 'azīz

16. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
ḥaṭṭ-ı vechin oḡımayandur ‘amâ

17. buldı Aḥmed ol gice mi‘râca yol
buldılar bu şûretinde Ḥaḳḳ’ı ol

18. âyet-i seb‘ü’l-meşânî hoş cemâl
Aḥmed’e ‘arz eyledi ḥüsn ü kemâl

19. kimsene seb‘ü’l-meşânî seviyysin
enbiyâdan bulmayadur şuyısın

20. Ḥaḳḳ’ı böyle tanımaḳdur Aḥmed’ün
‘âlem-i bâkî vü mülk-i sermedün

21. yidi âyet ma‘nısın vechinde yol
yidi âyetdür ki dörder oldı ol

14b

1. Yidi âyet yüzüdür feth-i bâb
fâtîha oḡındı hem ümmü’l-kitâb

2. evvel seb‘ü’l-meşânî iy ḥakîm
geldi bismi’llâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm

3. Ḥaḳ Te‘âlâ kime ki rehber olur
bes işi fâtîhasuz ebter olur

4. oğımadı yidi âyet Âdem'ün
yâ bist u heştinden hâtemün
5. tanımadı şüret-i rahmânı ol
kaldı merdûd-ı ebed şeytânı ol
6. secdeye gelmedi ol dīv-i la'în
olmağıl secdeye gâfil iy emîn
7. kıl teveccüh aña kim oldur vücûd
fâtihâ oğı vü aña kıl sücûd
8. yidi nevbet didi şeytâna Hudâ
gez çi rû-nigûn didi secdera
9. didi ki ben âteşüm ol kıl durur
secde kılmak toprağa müşkil durur
10. âyet-i seb'ü'l-meşâniden cemâl
Âdem'ün vechinde hatt-ı lâ-yezâl
11. bu sebebden yidi yirde Hâk su'âl
eyledi şeytâna iy şâhib-kemâl
12. Hâk didi Qur'ân içinde bî-galaţ
yidi hattına muķâbil idi hat

K'ez Gi rû
Nikû nedidi
secde-râ

yedi

13. ol ki cennette yüzinde bula Hâk
dört kirpük iki kaşı mûy-ı fark

Bâb-1 Şalâtü'l-Mi' râc

14. geçdi Mi' râc' uñ şebinden Muştafâ
oldı gökden menzili ' arş-ı Hudâ

15. söyledi haqq-la Aḥmed dürlü râz
ol gice ' arz oldı her nâz u niyâz

16. özin Âdem şüretinde gösterür
zât-ı haq bildük ki maqşudı nedür

17. ya' nî Âdem mazharıdur zâtumuñ
yidişer ḥaṭṭın olı âyâtumuñ

18. vechi seb' ü'l-meşânî Âdem' üñ
nuṭḳ-ı rahmân oldı cânı Âdem' üñ

19. kapudur seb' ü'l-meşânî gir ü gel
tâ bulasın vahdet-i sırr-ı ezel

20. Hâḳḳ' ı Âdem şüretinde kıl taleb
sî vü dü ḥaṭṭ-ı vechi ḥaṭṭ-ı rab

15a

1. oldı sî vü dü vü yigirmi sekiz
istivâ anuñ ḥaṭṭı-lan iy ' azîz

İstivânın

2. sende tâ sî vü dü nuṭṭ-ı İläh
ma' lûm ola bulasın sen saña rāh

3. nuṭṭ-ı ḥaḳ zāt-ıla ḳā'im durur
ḳademi zātı gibi dā'im durur

4. zāt-ı ḥaḳ gibi ḳadīm ü lâ-yezāl
ḳamu eşyāya muḥit ü bî-zevāl

5. nitekim sî vü dü birinde var
ayruḡında daḡı vardır āşikār

6. 'aynıdur biri birinüñ bu kelām
ḡayr yoḡdur arada iy nîk-nām

7. ki sî vü dü nuṭṭ-ı ḥaḳ bir nûrdur
kā'ināt ol nûr-ıla ma'mûrdur

8. her şıfatda çün tecellî kıla zāt
ḡāh luṭfı ḡāh ḳahrı geh şıfāt

9. vech-i Âdem nuṭṭ-ı ḥaḳḳdur hem yiri
bu şıfatla luṭf u ḳahrıñ mazḥarı

10. pes kelām-ı ḥaḳ ḳamu bir nûrdur
bu kelāma şûretüñ tefsîrdür

ḳademi

HER HAKKI SAKLIDIR.

11. nuṭḡı zātı-la Ḥaḡḡ'ũn bir nŭrdur

kā'ināt ol nŭrla ma'mŭrdur

12. kāf u nŭnda gelmese bu kār u bār

nireden olurdu bu naḡṣ āṣikār

13. belki bir ḡarfinden olmuṣdur hemān

ma'nī *ḡavseyne ev ednā*²³ 'ayān

14. didi ol zāt-ı ḡadīm ũ lā-yezāl

ya'nī Mī'rāc idecek ṣāḡib-kemāl

15. Ḥaḡ götürdi ḡünkü vechinden niḡāb

Aḡmed'ũn ḡaṣlarıdur ḡavseyne-ı kāb

16. yine kendü kendüyedür 'ıṣḡ-bāz

kendüden ayrı degŭldür 'ıṣḡ u nāz

17. gördi Mī'rāc'ũn ḡicesi Muṣṡafā

Ḥaḡ Te'ālā vechini buldı liḡā

18. Ḥaḡḡ'ı Ādem ṣŭretinde gördi hem

kābe ḡavseyne iriṣdi lā-cerem

19. yoḡsa ḡaḡ zātı kücā ṣŭret kücā

vechŭmŭzdedür oḡı ḡaṡṡ-ı Ḥudā

²³ "Fekāne ḡābe ḡavseyne ev ednā" "[Peygambere olan mesafesi] iki yay aralıḡı kadar, yahut daha az olur." (Necm, 53/9)

20. Hâk cemâlerinden götürdi çün niķâb
gördi Aḥmed şûret-i ḥüsnü'l-meâb

21. çünki gördi ḥâk cemâli rû'yetin
oḥıdı seb'ü'l-meşânî âyetin

22. Muştafâ gör neler eydiydi neler
süd yerine ḥamr-ı ḥâk içeydi eger

15b

1. ḥâk-ı la söylendi anda çoğ u az
irdi *evḥāya vü mā evḥāya*²⁴ rāz

2. ṭurdı aradan çün Aḥmed nâ-gehân
yoḥdı ğayr ḥâkkuñ anda 'ayân

3. bu maķâmdur *lîma 'allāh*²⁵ iy püser
ne melek yol buldı anda ne beşer

4. kendüzine kıldı ḥod şıdķ u niyāz
Ḥâk aña farz eyledi elli namāz

5. anuñçün kim elümle bu kelām
yazdum Ādem vechinüñ naķşı tamām

²⁴ “Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti.” (Necm 53/10)

²⁵ “Allah [sizin]e beraberdir” (Muhammed 47/35, Hadîd 57/4)

6. nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā
ol ki olmaz kendü zātından cüdā

7. Aḥmed'üñdür nuṭḡ-ı yigirmi sekiz
kim bu ma' nîye irüpdür iy ' azîz

8. buldı nuṭḡumdan benüm dest ü ḡalem
oldı noḡṡa ḡaṭṡ-ıla elli ' alem

9. size farz itdüm ḡıluñ söz ü niyāz
gündüzle gicede elli namāz

10. yazdı bist u heṡṡ ḡaṭṡı ḡalem.
çünki ḡarf u noḡṡadur elli ' alem

11. Ka' be'dür çün ḡāk vechi Âdem'üñ
anuñçün oldı cānı ' âlemüñ

12. çün bu elli ḡarf u noḡṡa iy ṡafā
oldı bist u heṡṡ nuṭḡ-ı Ḥudā

13. ol berāberce saña elli namāz
farz olupdur eylegil söz ü niyāz

14. kimseye ki bu yolu eyler ḡalaṡ
çünki ma' lüm olmadı bu elli ḡaṡ

HER HAKKI SAKLIDIR.

söz

1

söz

15. anuñçündür ki bu nuṭḡ-ı Hudā
elli vaḡt ola bu elli reh-nümā

16. bundan oldı nuṭḡ-ı ḡaḡ çün āşikār
elli farz olduḡı bundandur i yār

17. senden anuñçün gerek elli namāz
olduḡınca dün ü gün 'ömrdür az

18. döndi andan şāhib-i tāc u berrāk
Mūsī-le düşdi vaşla ittifāk

19. şāhib-i Kıble idi anuñçün ol
didi Mi'rāc'uñ ḡaber vir iy resūl

20. didi ḡaḡ farz eyledi elli namāz
kulluḡçün 'arza kılmāḡa niyāz

21. didi kıl tahfifini ḡaḡḡdan taleb
k'ümmeṭüñ itmeye terk emr-i rab

22. ümmeṭüñ kılmaya buña ihtimāl
bulmayalar bunı kılmāḡa mecāl

16a

1. Ḥazret-i Aḡmed yine 'arz itdi rāz
elli tā bişe farz oldı namāz

2. çünki hâzret aña biş vaqt itdi ‘ arz
didi budur iy Muḥammed farz-ı farz

3. her ki bu biş vaḳti eylerse edā
ellinüñ ecrin bula benden ‘ atā

4. ol ki bir iḥsāna on iḥsānmış
Ḥaḳ buyurdi ḥücceti Ḳur’ân’mış

5. elli ecri bişle oldı tamām
oldı bu biş elliye kâ’im-maḳām

6. Mekke’ye çün gökden indi Muṣṭafā
bā-hezārān zīnet ü fer ü bahā

7. ol hevādan cān evin tārāc ider
kim ki Muḥammed gibi Mi’rāc ider

Su’āl

8. ger sorarlarsa ki bu elli ṣalāt
ne sebebden kıldı biş vaḳt emr-i zāt

9. neden oldı yine on biş on yidi
Ḥaḳ namāzuñ seferüñ on bir didi

10. neden oldı cum’ada on biş namāz
gör ki ma’ nide ne keşf oldı rāz

Cevāb

11. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*

bu ḥakīkden saña fetḥ ola bāb

12. Ḥaḳ Te' ālā vāḳıf-ı esrār-idi

sırrı ḥaṭṭı ta' lîminde var-ıdı

13. tā ḥaṭṭında noḳṭaya yol Kird-gār

göstere nuṭḳ-ı ḥaḳ ola āşikār

14. şebîh olmaya tā şekl-i ḥurûf

noḳṭayla buldılar ' ilme vuḳûf

15. noḳṭa vü ḥarf-ile ma' nî bildiler

lā-cerem cümlesin elli kıldılar

16. Muştafâ tahfîf çün kıldı taleb

elli vakt biş emr eyledi rab

17. oldu biş vakt ön yidi rek' ata yār

böyle farz eyledi emr-i Kird-gār

18. Ḥaḳ seferde didi kıl on bir tamām

ki bist ü heşt ola ve's-selām

19. levḥe çün yazdı ḥaḳ emri-le ḳalem

ḥarf u noḳṭa varı oldu bir ' alem

20. oldu pes elliye yigirmi sekiz
bunu kim bildi cüz Ahmed iy 'aziz

21. nite bist ü heşt nuṭḡ-ı İlâh
ol ki Ahmed buldı andan Hakk'a râh

16b

1. çünkü tahfîf istedi Hakk'dan resûl
Haḡ Te'âlâ hâcetin kıldı qabûl

2. ol biş vakt elliyedür kâ'im-makâm
münkasım olmuş çü i' dâd-ı kelâm

3. günde on yidi namâz oldu hâzar
altısın bağışladı vakt-i sefer

4. oldu on birle on yidi tamâm
nite bist ü heşt aṣl-ı kelâm

5. tâ perestîş kılmış ola Muṣṭafâ
nite bist ü heşt nuṭḡ-ı Hudâ

6. Haḡ buyurdu cum'ada on biş namâz
Mısr câmi' dür kılsañ keşf râz

7. hilḡat-i âdem günüdür cum'a gün
'îd-i Ahmed 'îd-i ümmet oldu çün

adâd-ı

HER HAKKI SAKLIDIR.

8. Mısr cāmi‘ Aḥmed ü Ādem durur
kim bular ḥaḳ ḥaṭṭına maḥrem durur

9. cum‘ a günin didi ādem ḥılḳati
k‘anı ‘ıd itdiler Aḥmed ümmeti

10. Ādem içün ṭırdı yir döndi felek
Ādem’e kim eyledi secde melek

11. Ḥaḳ namāzuñ cum‘ ada on biş didi
ğayr cum‘ ada buyurdı on yidi

12. ikisin sī vü dü cem‘ itdi Ḥaḳ
örtü götürildi vü açıldı ṭabak

13. nite sī vü dü nuṭḳ-ı zü‘l-celāl
ol ki Ḥaḳ zātı gibidür lâ-yezāl

14. on yidinüñ ger şorarlar iy şafā
ihtiyār itdi neden ‘aḳdin Ḥudā

15. anuñcün k’olsa on altı şalāt
şöyle farż eyleseydi ez-ḥükm-i zāt

16. kullar kulluḳ kıl vaḳt-i ḥayāt
kılalar on altıca farż-ı şalāt

17. ol on altıya bir bir ay püser
terk olunupdı şalât-ı dâd-ger

18. ser-be-ser oldu terâzû-yı ‘amel
nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı ezel

19. kaçan ide râciḥ ol mîzânı ḥaḳ
bunda ḥod yoḡ kimseye câ-yı nuṭṭ

20. kıldı on yidiye nuṭṭı ihtiyâr
tâ ki râciḥ ide anı Kird-gâr

21. hükm-i taḡlîbi anuñçündür i yâr
kim kılalar anı ehl-i dîn şî‘âr

22. geldi Qur‘ân’dan çün on dört ism-i yâr
vâv u fî vü dâl andan âşikâr

23. çün makṭa‘ geldi on dörtle üç
tâ bulasın on yidi ḥarfî soñ uç

17a

1. gelmedi on bir makṭa‘ da tamâm
bî vü tî vü şî gibi iy nîk-nâm

2. ḍâddan şâda irerseñ bî-ḥicâb
rûşen ola ma‘nî-yi ümmü‘l-kitâb

berâber

nutak

makṭa‘da

3. ğayndan ‘aynı bil vü zīden zeri
kâfdan fiye bil vü cīmden zihi

bul
ziri
zi, hi

4. on bire bu on yididür fetḥ-i bâb
tâ bulasın ma‘ nî-yi ümmü’l-kitâb

5. böyle on bir on yidi zımnında var
bunı şöyle hüküm idüpdür Kird-gâr

6. gelmeyen on bir maḳṭa‘ da ḥurûf
on yidi bulunupdur bul vukûf

7. Âdem ol derdle kim kıldı mezâ
bâ vü ḥâ vü râ vü kâ nuṭṭ-ı Hudâ

8. oldu sî vü dü nuṭṭ-ı lem-yezel
ol ki bunlara bulunmaya hâlel

9. kıldı on yidiyi on birden cüdâ
tâ bulasın on bişi on yidide

10. tâ saña ma‘ lûm ola bu iy püser
biri birinden degül taşra bular

11. hem bu tevḥīdle oldu âşikâr
añla iy tâlib bu sırr-ı Kird-gâr

Mıḥattâlden

dördile

pâ vü ḥâ vü jâ vü gâ

HER HAKKI SAKLIDIR.

12. iki huṭbe cum' ada anuñçün
oldı âdem ḥilkatidür cum' a gün

13. nuṭḡ-ı Âdem'dür sî vü dü tamâm
hem bist ü heşt oldı bu kelâm

14. iki huṭbe bu sebedden oḡınur
Âdem'le ḥâtimüñ nuṭḡınca nûr

15. cum' ada 'arş-ı Hâḡ oldı âşikâr
cum' ada şûrî urısar Kird-gâr

16. oldı cum' a günü çünki âdemüñ
seyyidü'l-eyyâm oldı ol demüñ

17. Aḡmed'e bu kamu nokṡayı Hudâ
'izzet için eylemiştir İy şafa

18. çün melâ'ik didiler sefk-i dimâ
gele Âdem'den bunuñ gibi ezâ

19. seyf-le Aḡmed anuñçün minbere
çıkdı ġamdan melegi tâ kırtara

20. cum' ada on biş kıla ḡaḡḡdan namâz
on yidi-le cem' ide iy ser-firâz

Hâfemen

ta'zimi

21. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı ḳadīm
ol ki degdi ādeme Ḥaḳḳ'dan muḳīm

22. cum' a çün gice ḳıl on yidi namāz
virdügince Ḥaḳ saña 'ömr-i dırāz

17b

1. böyle buyurmışdı Ḥaḳḳ'dan Muṣṭafā
ol ki getürmüşdi peygām-ı Ḥudā

2. çünkü isterseñ ḳılasın sen namāz
zıdd-ı şeyṭān-ı la'ın iy ser-firāz

3. yüzüñ elüñ ayağüñ yu mesh ser
ḳıl ki ḥükm itdi Ḥudā-yı dād-ger

4. yüz elüñ ayağüñ cümle i yār
yunsa biş 'użv gerekdür aşikār

5. anuñçün ki ḥuṭṭ-ı zü'l-celāl
zāhır itmişdür bu biş yirde kemāl

6. ḥaṭṭı kim vechinde vardur iy oğul
buldı mīrāşı ata vechinden ol

7. saña bu sî vü dü nuṭṭ-ı Ḥudā
Ḥaḳḳ'dan Ādem'den dolupdur bu 'atā

gece

T

gelip dur

8. Ādem'ün sen yüzi toprağına gel
kıl teveccülüne ernebe aña yönel

Rabbine

9. gerek evvel saña islām ü imān
‘aql u dīn ü dāniş ü emn ü emān

10. dağı yüz tüt niyetüñi Ka‘be kıl
sen ber-ā-ber Ka‘be’yi qarşuñda bil

11. zāhir ü bāṭın arıt endāmuñı
gel namāza bağlağıñ icrāmuñı

12. elini el üstine koymak gerek
Haq Te‘ālā sözine uymak gerek

13. kân-ı dūd on dördle ola karīn
şöyle emr eyledi rabbü'l-‘ālemīn

14. gündüz ü gice on yidi şalāt
kıl didi kılmak gerekdür emr-i zāt

15. on yidi kez elüñi çevürgil i yār
böyle hüküm itmişdür emr-i Kird-gār

16. on yidi el-ḥamd ü her āyete ki var
haqq-çün oḡı buyurdı Kird-gār

ihāmını

kân-ı dūd

ört

HER HAKKI SAKLIDIR.

17. on yidi kez haqq-çün eyle rükû

bi'l-ḥuṣû vü bi'l-ḥuẓû vü bi'l-ḥufû

ḥudû

18. on yidi kez toḡru tüt arḥaṇı dur

iy muṣallî böyle dir Allāh nūr

19. kıl Ḥudā'ya daḡı on yidi sücûd

yine ḡaldur baṣuṇı eyle ḡu'ûd

20. yine secde eylegil iy merd-i dîn

on yidi zıddiyet dīv-i la'în

21. toḡrı otuḡıl yine vaḡt-i ḡu'ûd

gel teşehhüdde sen iy şâhib-vücûd

18a

1. on yidi kıl on yidi vaḡt-i ḡazâr

on bir on bir kıl yine vaḡt-i sefer

2. ikisin çün cem' idesin iy 'azîz

pes olur cümlesi yigirmi sekiz

3. nite bist u heşt nuṡḡ-ı Ḥudā

ol ki Ḥaḡ zâtında olmaya cüdā

4. boylar eyilse gerekdür her vücûd

hem rükû hem sücûd u hem ḡu'ûd

5. on biş on yidi ki didi Kird-gār
sī vü dü oldı Hāḡḡ' dan āşikār
6. ṭā' atunādur muḡābil nuṭḡ-ı ḡaḡ
ḡaḡ götürdi perde açıldı ṭabaḡ
7. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
Ādem'e hādīdür ol nuṭḡ-ı 'azīz
8. Aḡmed ü Ādem yüzinden iy püser
oḡıdı ḡaḡ bu kelāmı ser-be-ser
9. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭḡ-ı ḡaḡḡca kıl perestiş iy 'azīz
10. tā ki saña keşf olur esrār-ı dīn
ṭā' atun ola maḡbūl iy emīn
11. Ādem'ün vechi türābı Ka' be' dür
sī vü dü ḡaṭ yüzinde gösterür
12. nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı Hudā
ol ki ḡaḡ zātında olmaya cüdā
13. ger Hudā'nuñ 'āşıkısañ yüzine
Aḡmed'i sevgil ḡaḡḡ' un uy sözine

14. hûb cemâlin dilberüñ kılan taleb
beklediler böyle ‘ışkında edeb

15. söyledi hakk-la Ahmed çünkü rāz
buncılayındur niyāzla namāz

16. hîç ümmete işbu yolu bulmadı
dīvdür her kim bu dīni bilmedi

17. tā ola nuṭṭ u ḥadīs u dāveri
hakkdan oldu hak aña peygamberi

18. gayr bu hilḳat u nuṭṭ-ı zü’l-celāl
ne getürsin kişi hakkdan dahi dāl

19. bu velāyet ol nübüvvetden zuhūr
oldı hakkdan zāt-ı hak buldı huzūr

20. ‘ışk-bāzı hakk-la hakkdan kılan
bildi Adem’dür bahāne çün bilen

21. oldu sī vü dü vü yigirmi sekiz
Ādem’üñ ḥaṭṭ-ı cemālī iy ‘azīz

18b

1. Hak didi kim ḥaṭṭ-ı sübhānīdür ol
sī vü dü nuṭṭ-ı yezdānīdür ol

2. hem haţţıdır zînet ü hüsni cemāl
hüsni içinde bî-şebîh ü bî-mişāl
3. nitekim sî vü dü nuţğ-ı Hudā
anuñçün degdi bu hüsni ü bahā
4. ‘āşık olmış muşhaf-ı hüsne ezel
böyle gelmişdür bu ‘ışık-ı lem-yezel
5. kendüdendür hem hitāb u hem cevāb
budur añla ma‘nî-yi ümmü’l-kitāb
6. ‘āşık olmış muşhaf-ı hâk muşhafi
anda keşf olmuşdurur genc-i hâfî
7. kim oğur hâk muşhafını ğayr-ı hâk
iki ‘ālemde anuñdur bu nuţğ
8. her kim andan şüret-i Ādem ola
yol bula öñdin demi bir dem ola
9. gör ne dir *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*
hâkğdan eşyā sırrına açıldı bāb
10. ğayr-ı hâk mevcūd yoğdur iy cevān
‘āşıkına yüzünñ hâkğdur hemān

11. Hâk Te'âlâ bendeden çoĥ râz var
bunı kıldum size haĥĥdan yâdigâr

12. tâ ki tersâ vü müselmân ü yehûd
gebr ü şâbî vü mecûsî vü hünûd

13. her ki didi âdemüm buldı sürûr
şûretümi kıldum Âdem'den zuhûr

14. nuĥ-ı haĥ sırrı ki degmişdür oña
yol bula bu kamudan haĥĥdan baña

15. ĥilĥati eşyâ vü âdem ser-be-ser
ol gerek yol ilede süy-ı pezer

16. taĥlîdiden çıķa her müşrik burun
Âdem'e yüz tuta bî-mekr ü fûsun

17. ata vechinden ĥatt-ı eşyâya ol
oĥımuş vü taĥķike bulmuş toĥrı yol

18. cehli şeytâniden ol çıĥmışdurur
hem gümân u şirk evin yıĥmışdurur

19. bulmuş âdem ĥilĥati her şeyde ol
daĥı tutmışdur Hüdâ'dan yaña yol

denmişdür

birün

20. sâlikûn çün rehberi bî-şek ola
cümle ‘âlem dîn-i hâkğdan yek ola

19a

1. çıldı Ādem çünki cennetden i yâr
anı Hinde viribidi Perverd-gâr
2. ma‘ nîsi oldur ki nuṭğ-ı müste‘ân
kıldan oldı vech-i Ādem’den ‘ayân
3. açdı hâkğdan nuṭğ-ı Ādem çünki yüz
tañrılık rāzını fâş itdi bu söz
4. didi Havvâ ile Ādem Kird-gâr
tutunuz bu cennetümde siz karâr
5. ya‘ nî kim bu cennetümde her yaña
yiyüp ü içüp seyr kıl hâkğ dir saña
6. ya‘ nî nuṭğumdur sî vü dü kelâm
ol kim eşyâ tutmuş anuñla kıyâm
7. tutasız bunda güdâz hâkğdan qarâr
anda otuz bir bulasın âşikâr
8. ol şecerden yaña sen yörenmegil
k’olmayasın dîv-i red gibi zelîl

yörenme gil

9. dīv cennetden anı şaldı ırağ
mülk-i Hindüstân aña oldı tolağ

10. dīv bu cennetden anı iy şafâ
ol muvaḥḥidi kaçan kıla rehâ

11. çün Havvâ'dan geçdi ol şâhib-ķabûl
sî vü dü-le bir âvâz oldı ol

12. âdemîseñ ata sırrından eşer
bul ki tâ dīv olmayasın bî-ḥaber

13. Hâķ Te'âlâ vâķıf-ı esrâr idi
ta' lîm ḥaṭṭında sırrı var-ıdı

14. ta' lîm itmîşidi ḥaṭṭâ-ı kalem
nokṭa vü bî ikisidür bir 'alem

15. fehîm iderseñ ḥaḳḳdan işbu râhı sen
bul bist u heşt ol pencâh sen

16. ḥarf u nokṭa oldı yigirmi sekiz
nite ḥaṭṭ-ı vech-i Âdem iy 'azîz

17. Âdem'ün vechinde gör ḥaṭṭ-ı kerîm
nite bist u heşt nuṭḳ-ı kâdîm

havadan

07-

18. geldi bist u heşt farz-ı şalât
on yidi on bir buyurdi emr-i zât

19. on yidi farz eyledi vaqt-i hâzar
Hakk'dan on bir oldı eyyâm-ı sefer

20. ger 'ubûdiyyet kılasın böyle sen
kurtarasın tamudan cânla ten

21. kılasın Hakk'a perestiş çün özüñ
zıdd-ı şeytân koyasın yire yüzüñ

19b

1. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudâ
nite bist u heşt ḥaṭṭ-ı ata
2. ḥilkatüñ sırrına çün irdi resûl
Âdem'ün bist u heşt ḥaṭṭın ol
3. istivâ ḥaṭṭ-ıla ayırdı i yâr
tâ sî vü dü ḥaṭ oldu âşikâr
4. ḥaṭ gören gözden hicâbı gel gider
gör yüzinde ma'nî-yi şakku'l-kamer
5. sî vü dü ḥaṭṭını Perverd-gâr
kıldı Âdem şüretinde âşikâr

6. nitekim sî vü dü nutk-ı kadîm
zât-ı hakdan ola yâ Ahmed 'alîm

7. kendü bist u heştinden tamâm
ma' lûm oldu bu sî vü dü kelâm

8. yardı Âdem hilkatini kıl-be-kıl
istivâ hatt-ıla çün buldı sebîl

9. buldı bist u heştde Muştafâ
Âdem'ün sî vü dü hattın 'atâ

10. nite sî vü dü vü yigirmi sekiz
Âdem ü Ahmed dilinden iy 'azîz

11. böyle kıldı hilkat-i vech ü 'izâm
bu iki takسیمle Hak ve's-selâm

12. Muştafâ'dur çünki cânı 'âlemün
pişvâ iy asl u fer'-i Âdem'ün

13. oğıdı hatt-ı Hudâ'ya kıl-be-kıl
Âdem'ün vechinde varın şöyle bil

14. çün sî vü dü kelâm-ı zü'l-celâl
oğıdı Âdem yüzinde ber-kemâl

HAKKI SAKLIDIR.

pisuvayi

15. gördi vahdet sırrınıñ haţţında rāz
lā-cerem sī vü dü oldı namāz

16. cum‘ ada kim ‘iddür yevmü‘l-fütūḥ
Ḥaḳ Te‘ālā Ādem’e nefḥ itdi rūḥ

17. çünki Ādem ḥākden ƣaldurdı baş
oldı vechinden Ḥudā-yı rāz fāṣ

18. gördiler vechinde sī vü dü ḥaṭ
‘alleme‘l-esmā oḥındı bī-ğalaṭ

19. yüzine ƣarşu sücūd itdi i yār
yirde vü gökde melā‘ik ne ki var

20. anuñçün secde ƣılduƣda namāz
iki sī vü düdür iy merd-i rāz

21. cum‘ a k‘ādem günidür vaḳt-i şalāt
iki on biş secde emr eyledi zāt

20a

1. ğayr-ı cuma‘ iki on yidi sücūd
ƣıl ki böyle buyurupdur ol Vedūd

2. tā sücūduñ ola sī vü dü şer
Ḥaḳḳ Te‘ālā nuṭƣı gibi i püser

3. tā çü götürile hicāb rûy-ı yār
sī vü dü secde ide āşikār
4. gāh secde ola evkāt-ı sefer
emr-i ḥaqqdan iki on bir iy püser
5. gāh ola vaqt-i ḥazar secdeñ i yār
iki on yidi buyurdı Kird-gār
6. tā çü nuṭḡ-ı Aḥmed šāhib-vücūd
iki bist u heşt ola sücūd
7. Ḥaḡ Te‘ālā’ya sücūduñ iy ‘azîz
ola sī vü dü vü yigirmi sekiz
8. bulduñ esmā vü müsemnāya i yār
oldı sırr-ı nuṭḡ-ı yezdān āşikār
9. kılmış olasın Hudāvende sücūd
nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı Vedūd
10. Ḥaḡ Te‘ālā çün dem urdı Ādem’e
dīv-i mel‘ūn düşdi ol demde ġamma
11. ‘ilmi Ādem’den melek teg bilmedi
baş çekdi aña secde kılmadı

12. didi hâke ben nice secde kılam
kendü aşlumu çün oddandur bilem

13. kılmadı Âdem'de secde çün melek
kaldı gönlinde hayâl vehm ü şek

14. didi ben âteşdenem ol kil durur
kile secde eylemek müşkil durur

15. yolını urandur anuñ bu kıyās
bu kıyās oldu anuñ başına yas

16. k'âdem hâkî niçün mescüddur
ğayr-ı sâcid ol neden merdûddur

17. Hâk Te'âlâ'nuñ huşuñ görmedi
Âdem'ün yüzinde sırı ırmadı

18. baş çekdi secdeden ol dīv-i red
la'net-i Hâk oldu merdūd-ı ebed

19. hikmetin bilmedi hâk esrârınuñ
oldı mahrûm-ı Hudâ dîdârınuñ

20. Âdem'ün vechinde hatırlar müstaķim
nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı kadīm

20b

1. Ādem anuñçün āhir mescüddur
görmeyen ol bî-başar merdûddur

2. ol tapardı çün tebcîl ü gümân
hakkâ vü görmezdi hakkdan nişân

3. didi ol bir zâta ki ben taparam
mazhara ger Ādem ola kâfirem

4. kaçan anuñ mazharı Ādem ola
girmedi bu zanla toğrı yola

5. baş çekdi secdeden ol dîv-i red
la' net-i hak oldu merdûd-ı ebed

6. vech-i Ādem'de hudâ-yı zü'l-celâl
nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı kemâl

7. vardı hem sî vü dü ḥaṭṭ-ı nâr
görmedi şeytân bu ḥaṭṭı oldu ḥ-âr

8. hem şu vü toprağında yilde bu ḥaṭ
Ādem'ün vechinde hakkdan bî-ğalaṭ

9. çün mürekkebdür bu sî vü dü ḥaṭ
Ādem'ün vechinde hakkdan bî-ğalaṭ

tahyîl

S. 107

10. od u yil toprağ u şudan Kird-gār
kıldı sî vü dü haṭṭın âşikār

11. olmasa bir nesak üzre haṭṭ-ı haḳ
ger oḡınmasa budur dünden sebak

bu dördinden

12. Mūsī oddan Haḳḳ'a bulmayaydı yol
almayaydı nārdan āvāzı ol

13. haṭṭ-ı vechden bu āvāz gelmese
haṭṭ-ı Haḳ bu yüzde zāhir olmasa

14. ol şecerde oddan iy ehl-i şafā
nice geldi mi āvāz-ı Hudā

15. kaçan oddan geliser āvāz-ı Haḳ
eger olmasaydı oddan rāz-ı Haḳ

16. odı Mūsī ki şecerde gör didi
tevḥīdün yemişin anda yir didi

17. kıldı Ādem toprağından Kird-gār
nuṭḳı od u şu vü yilün âşikār

18. ya'nī Ādem'dür dıraḥt-ı müntehā
var yüzün sî vü dü nār-ı Hudā

19. Mūsī'ye geldi çün âvâz-ı şecer
oddan *inni ene 'llâf*²⁶ iy püser

20. Âdem'ün vechinde hâk hattı ki var
anda yazmış sî vü dü nuṭṭ-ı nâr

21. tâ ki yanmaya muḥabbetden bu tıyn
odda var sî vü dü nuṭṭ-ı mübîn

21a

1. hâk türâbı hattını şeytân ki var
oḫımadı gözler qaldı hatt-ı nâr

2. odını ḫayr odından bulmadı
sî vü dü nuṭṭın oduñ bilmedi

3. Âdem'ün sî vü dü nârın eger
oḫısa vechinden şeytân iy püser

4. sî vü dü nârı nuṭṭına anuñ
vechine secdeye kıldı atanuñ

5. Hâk murâdı bu degül çün iy püser
ṭâ' atını virdi yile ser-be-ser

²⁶ “Şüphe yok ki ben Allah'ım...” (Tâ-hâ 20/14)

6. oldu çün merdūd vech-i pāk ol
tā' atın ser-be-ser itdi hāk ol
7. secde vaqtinde yire koymadı baş
lā-cerem ki la' net-le oldu fāş
8. bulmadı Ādem'den ismi ma' nīsin
tuymadı gencūñ tılsımı ma' nīsin
9. cümle ismi bī-müsem mā buldı çün
oldı nārla şeqāvet reh-nümūn
10. kendü ismin bī-müsem mā bildi hem
kendü zātından habersüz oldu hem
11. Ādem'ün hākinden ol taksīm nār
fehmi kılma olmaz idi şerm-sār
12. sī vü dü hattını yazdı ol
bulaydı sī vü dü nuṭka yol
13. secde kılmak geñez olaydı aña
meyl ideydi 'ilm-i esmādin yaña
14. Hāḳḳ'ün sī vü dü hattın buladı
sī vü dü nārı vechin bileği

15. lîk ğayr andan Hudâ-yı zü'l-celâl
diledi sî vü dü nuṭṭ-ı celâl

ğayrâtdan

16. ola 'izzet perde senden çün muḳîm
tâ anı görmeye her dîv-i recîm

perdesinden

17. ger niḳâbı götüre yüzden tamâm
Ḥaḳ Te'âlâ ḳala vü vech ü kelâm

18. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitâb*
bil bu muḳkem ma'nî sırrın bî-ḥicâb

19. gör nenüñ çün ol şalât-ı enbiyâ
olmadı maḳbûl-ı ḥaḳ her yir yaña

bir

20. tâ teveccüh Ka'be'ye ḳılmadılar
ṭâ' atın maḳbûl-ı ḥaḳ bilmediler

21. bir sözi fehmi itgil iy ehl-i şafâ
enbiyâdandır bu hem ḳavl-i Hudâ

Bu

21b

1. anuñçündür ki zât ğayb-dân
aldı âdem toprağın yirden hemân

— |

2. cem' eyleyen ḳıldı el-ile 'acîn
ḥûb yüzinde yazdı Ḳur'ân-ı mübîn

3. nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā
sî vü dü ḥaṭṭ-ı âdem iy şafā
4. Muṣṭafā' dur mazḥar-ı sırr-ı Ḥudā
pīşvā-yı enbiyā vü evliyā
5. Âdem'ün dir yüzi topraḡın Ḥudā
eylemişdür Ka' be yirinden cüdā
6. Ka' be idi ḥāk vechi Âdem'ün
kıblesi oldı anuñçün 'âlemün
7. olmış âdem vechinün oldı yiri
secde eyler aña mü'min her biri
8. vechi yiri böyle 'izzet buldı hem
bundan a' lâ menzıl olmaz muḥterem
9. gökler eyler dir anı her dem tavāf
hem ferīsteler degül bu söz güzāf
10. enbiyā vü evliyā vü aşfiyā
aña yüz tutmuş ḡamusı bî-riyā
11. 'izzetin anuñ ḥalīlu'llāh şūr
k'aña yüz tutan bulur cennāt u ḥūr

50 ✓

Sir

12. sırr-ı Halîl'den öğrenün 'âşıklığı
'ışık odına yanmağ şâdıqlığı

13. hüsni-i vechin Âdem ü Havvâ'nuñ ol
gördi kim hayrân olur görse 'uqûl

14. Ka'be yirinde yürütmüş anı Hâk
aña virmişdür bu nuṭṭ u cân hâk

15. oḥıdı sübhânı vechün ḥaṭṭların
gördi ol nuṭṭ-ı ḥaḫḫuñ çün mazharın

16. Âdem'ün ḥüb şüretinden zü'l-celâl
nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı celâl

17. aḥsen şüretde gördi Hâk yüzün
çünki Hâḫḫ'dan ḥâk işitdi ḥâk sözün

18. nârdan inni ene'llâhü'l-'azîz
degüldi Mûsî özinden kendi nîz

19. Hâk Te'âlâ çün dem urdı âdeme
dîv-i mel'ün düşdi ol demden ğama

20. degül ṭasadan ne dir nuṭṭ-ı Hudâ
sırrü'r-raḥmânu 'ale'l-'arşı'stevâ

yavattm 18

dinledi

dinle
batdan

21. daḥı tūt yüzüñi Ka‘be’ye i yār
olmayasın tā Ḥudā’dan şerm-sār

22. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı İlāh
secde kıl Ḥaḫḫ’a ki budur Ḥaḫḫ’a rāh

23. bi-bismi’l İlāhi’rraḥmāni’rraḥīm
bize gösterdi şırāt-ı müstaḫīm

22a

1. bize yol gösterdi ol nuṭṭ-ı ḳadīm
Ādem’üñ vechindeki ḥaṭṭ-ı kerīm

2. yiridür Ḥaḫḫ’uñ şırāt-ı müstaḫīm
yidi ḥaṭṭı muşḥaf-ı zāt-ı ḳadīm

3. nice dimişdi melā’ike Ḥudā
k’ādem ḥaḫ eyleye sefk-i dimā

4. ḥilkat-ı ādem günidür cum‘a gün
minbere çıkdı ḳılıç anuñçün

5. iki kez sī vü dü ḳılmaḫ sücūd
saña vācib eylemişdür ol vedūd

6. yazdı ḥaḫ çün şüretinde yidi ḥaṭ
istivā ile sekizdür bī-ğalaṭ

7. dört sekiz sî vü dūdūr i yār
ḥaṭṭ-ı ḥāk u bād u ḥaṭṭ-ı āb u nār

8. cem' -ile gayr cum' a farz-ı ḥāk
didi ḥāk sî vü dūdūr bî-nuṭḡ

9. iki kez sî vü dü kılmak sücūd
bu cihetden vācib itmışdür vedūd

10. oldı bu ḥaṭṭı şırāt-ı müstaḳīm
irdi tā sî vü dü nuṭḡ-ı ḳadīm

11. niredendür gördi ol ḥüsn ü cemāl
ḥaṭṭlarınca oldı nuṭḡ-ı lâ-yezāl

12. nuṭḡ-ı ḥaḳḳdur cümle eşyāya muḥit
nuṭḡına Ḥakk' uñ her eşyādur ḥalīt

13. kendü yüz döndürdügi yıldızın ol
k' ol ḥakāyık sırrına bulmışdı yol

14. çünkü ḥaḳḳdan vech-i rabbü'l- ' âlemîn
buldı didi *lā uḥıbbü 'l-âfilîn*²⁷

15. pâdişāhı semāvāt u zemîn
kim Ḥudā gösterdi ol budur hemîn

²⁷ "Ben öyle batanları sevmem" (En'âm, 6/76)

16. âdemüñ vechi haţţından Kird-gâr
kıldı sî vü dü nuţķı âşikâr

17. didi yüz tutam aña kim haķķdur ol
yirde gökde fâ' il-i muţlakdur ol

18. yüzi haţķı-çün haķķuñ iy dîn eri
Haķ Te'âlâ yardı gök ile yiri

19. haţķın eşyānuñ bu haţķdan buldılar
istivāsını hem andan buldılar

20. gördi yazılı levh-i maḥfuẓa Hudā
bir yirinden haţķa eşyāya cüdā

21. çünki bu 'āleme irişdi Halîl
kıлмаğçün secde-i zāt-ı cemîl

22. bulmadı Ka'be'den özge daḥı yir
k'Âdem'ün vechi yiridür iy dilîr

22b

1. yöresini enbiyā kıldı tavāf
aña haķ yiri dimeydi haķ güzāf

2. ḥāne-i Haķķ'dur dimişler nām aña
yüz tutdur her taraf İslām aña

3. cümle yirden oldur efḏal dir Hudā
kim kırlurlar añā secde enbiyā

4. andan öñdin kim Halīl görmışidi
Ādem anuñ sırrına irmışidi

5. küll-i esmāya ‘ayān itdi çü Hāk
perde yüzden götür açıldı tabak

6. didi haḳḳdan kendüye birkaç nutḳ
kim bu yirden vechümi yaratdı Hāk

7. şüretüm mestür-ı haṭṭ-ı Kibriyā
bu satırdan oḡınur nutḳ-ı Hudā

8. şol muḳābilce ki var vechümde haṭ
bulmuşam nutḳ-ı Hudā’ya bī-galat

9. gerek öñinde anuñ secde kılam
nite nutḳ oldu sī vü dü ‘alem

10. ger bu haṭṭdan ādemī taşra ola
nice ādem kendü nefsinı bile

11. ‘ışḳa ādem şüreti lâyıḳ durur
zāt-ı haḳ ol şürete ‘aşıḳ durur

12. olmasa ger ‘ aşık-ı vech-i İlâh
niçün Aḥmed olıcaḳ Mi‘ râc-ı râh

13. gördi ḥaḳḳda şüret-i şâbb-ı қатаḳ
zâhir olmışdur yüzinde yidi ḥaḳ

14. Ḥaḳ Te‘ âlâ âdemüñ fi-iftitâḥ
kıldı taḥmîrin el-ile kırḳ şabâḥ

15. anuñçün kıldı kırḳ ḥac u tavâf
ḥâne-i ḥaḳ yöresinden bî-ḥilâf

16. kendüdedür gördi ḥaḳḳı bî-niyâz
yüzidür sî vü dü ḥaḳḳ-ı namâz

17. ḥaḳḳını tanıdı Allâh’ uñ çün ol
buldı yüzde sî vü dü nuḳḳa yol

18. yine secde kıлмаḡa kıldı yaraḳ
yirde getirildi vü açıldı ḫabaḳ

19. kıldı kendü yüzi öñinde namâz
hem rükû‘ vü hem sücûd u hem niyâz

20. yüzini yire ḳodı kıldı sücûd
yüzi ol yirden ki olmışdur vücûd

21. Hâk yüzini kendü yüzinden taleb
kıldı tâ keşf oldu aña vech-i rab

22. kendünüñ vechine ‘âşık oldu rab
cümle zerrât cem‘an eyler taleb

23. çünkü Havvâ’yı yarattı zü‘l-celâl
gördi Âdem gözi Havvâ’da cemâl

23a

1. kirpügün gördi iki ebrûsını
yidi hatt-ı turre-i gîsûsını
2. şaydı her kirpüğün ü ebrûların
iki buldı turre-i gîsûların
3. gör kim oldu sekiz hatta iy cevân
od u yıl toprağ u şuda bî-gümân
4. hattımızdır bu sekiz hat dir bizüm
levhî olmuş bu sekiz hatt-ı kerîm
5. tâ‘at-ı hâkkıdır aña yitmek gerek
hâk-i pâyine sücûd itmek gerek
6. kısmetidür vechümün nuṭṭ-ı celâl
bu cüdâlık mu yime keder külli hâl

zerrât-ı cihân

müyuma

7. tā mūyum ola bu mūyından cüdā
görine yüzinde ol saṭr-ı Hudā

8. yidi ḥaṭṭı hem sekizdür iy şafā
ḥaṭṭ-ı Ādem'dür ü ḥaṭṭ-ı Muṣṭafā

9. sī vü dūdūr ü yigirmi sekiz
ḥaṭṭ-ı sübhānī yüzinde iy 'azīz

10. nice kim Ādem yüzinde gördi ḥaḳ
nuṭḳ-ı ḥaḳ ondan işitdi bī-galaṭ

11. yüzi ḥaṭṭından ki ref' oldı niḳāb
geldi ḥaḳḳdan yüz ḥaṭṭından ḥiṭāb

12. diñledi ḥaḳḳuñ ḥiṭābın iy püser
yüzi ḥaṭṭından kelām-ı mu'teber

13. bu ikide ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳdan var ḥaber
bu iki ḥaḳ ḥaṭṭına eyler nazar

14. 'āşık u ma'sūḳ ikidür gāh bir
gör bu sözi Ḥaḳ Te'ālā saña dir

15. 'ışḳa 'āşık tā ki lāyık olmadı
kendüden ğayrına 'āşık olmadı

16. kendüzi-le ‘ışk-bâz olmuş Hudâ
kendüzinden hîç şey yoğdur cüdâ

17. cümle eşyâda tecellî kıldı ol
vaḥdetine cümle eşyâ oldı yol

18. kendüzidür kendüye ‘âşık olan
arada olmuş bahâne merd u zen

19. her birinde vardur sî vü dü ḥaṭ
sî vü dü nuṭṭ-ı ḥaḳḳdan bî-ğalaṭ

20. ‘âşıkıdur ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳuñ ḥaṭṭ-ı ḥaḳ
sırr-ı ḥafî fâş kıldum bî-nuṭṭ

21. ara yire ihtilâfı şaldı dîv
tâ ḳopara âdemilerden gırıv

22. her biri bir nev’le ḳopmış ṭarîḳ
kimiyi ḥaḳḳdan dem urur iy refîḳ

23b

1. kim tevehhümle taṣavvur söyledi
kim ḥayâlle bu yolu şoyladı

2. her biri Ḥaḳḳ’dan yaña rāḥ istedi
ḥazretinde her biri cāḥ istedi

3. ol beyābān-ı taḥayyürde bular
kaldılar ḥayrān u vāle bī-ḥaber
4. ata ḥaṭṭın oḥımamış bilmemiş
kendü ḥaṭṭından ḥaber-dār olmamış
5. Ādem'ün ḥaṭṭından ol taṣra degül
līkin olmuş hem-niṣīnī dīv-i ğıl
6. ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳdur nuṭḳ-ı ḥaḳḳdur iy dilir
ol ki buldı Ādem'ün vechinde bir
7. sī vü dūdūr ḥuṭūṭ-ı zü'l-celāl
nite sī vü dü nuṭḳ-ı kemāl
8. Ādem anuñ mazḥarī gelmiş ezel
Ādem'üñdür zāt-ı nuṭḳ-ı lem-yazel
9. görüser nice anı ol bī-başar
bulısar nice anı ol bī-ḥaber
10. sī vü dü ata ḥaṭṭın görmeyen
sırrına nuṭḳ-ı Ḥudā'nuñ ırmeyen
11. 'ışḳ-bāzisi Ḥalīl'ün iy cevān
ḥaḳḳdan ider Ka'be'nüñ sırrın beyān

gul

12. çün Halîl añladı kim kıldı Hudâ
hâk vechin Âdem'ün andan cüdâ

13. vech-i Âdem mazhar-ı zât-ı Hudâ
oldı bu esrâr-ı dîn-i enbiyâ

14. Haq yüzin gösterdi ol yüzden 'ayân
kim aña secde kıılır ehl-i imân

15. bu cemâl ü hüsni-ı hübân-ı cihân
cümlesi hüsniinden anuñ bir nişân

16. âdemî-zâduñ bu hüsni ü şüreti
âdemî-zâduñ bu nuṭṭ u 'izzeti

17. âdemüñdür bu nuṭṭ-ı kâr-gâh
âdemüñdür 'alleme'l-esmâ güvâh

18. hüsni-i hürü'l-'m ü gılmân her ne var
Âdem'ün hüsni katında şerm-sâr

19. Ka'be'den çünki Halîl urdı demi
mazharı Allâh buldı âdemî

20. Ka'be'ye yüz tutdı vü kıldı namâz
tuydı hilḳat sırrını fâş oldı râz

21. vech-i İbrâhîm ü vech-i enbiyâ
vech-i Âdem'den alur ferr ü bahâ

22. sî vü dü hâttı Allâh'ıñ ki var
oldı Âdem şüretinden âşikâr

23. böyle oldı lâ-cerem hükûm-i Hudâ
k'enbiyâ vü evliyâ vü aşfiyâ

24a

1. yüze yüz tırdı teveccüh eyledi
hakkla nutkuñ beyânın söyledi

2. yüzini ol hâke koydı enbiyâ
k'Âdem'üñ yüzi yiridür iy safâ

3. 'ışık-bâzî tavırının haddi budur
enbiyânın hakk-la dîni budur

4. çün halîl-i Hak bu dîne buldı yol
her ne Hakk'dan dilerise buldı ol

5. âdemî-zâduñ bu hüsn ü şüreti
âdemî râduñ bu nutk u ' izzeti

6. Âdem'üñdür âdemüñ vechi hemân
Ka'be hâkinden Hudâ kıldı ' ayân

Zâduñ

7. 'ışk-ı vaĥdāniyyet-i rabb-ı celīl
anĉünān efrūĥtdur cān-ı Ĥalīl

efrūĥt der

8. oĥımıřdı ĥaĥt-ı vechini ĥaĥķuñ
dün ü gün fikrinde zāt-ı muĥlaķuñ

9. dün ü gün fikr-le vü ĥayrān idi
'ıřķ-la 'āřık u ser-gerdān idi

10. gördi keřfūñ 'āleminde iy cevān
ĥaķ ķazāsından düşinde nā-gehān

11. oĥlı İşma'īl öldürdi Ĥalīl
didi ĥaķ yolına ķurbān İşma'īl

12. didi yā rab cevāb seytānī mi bu
yā bu Ĥaķķ'dan irdi rahmānī mi bu

ĥāb

13. nice gün ķaldı tefekkürde Ĥalīl
şonra keşf itdi bu esrār-ı celīl

14. k'ey ĥalīl-i Ĥaķ senüñ ĥaķķdur düřüñ
cevāb ĥaķķdur ĥükm-i muĥlaķdur düřüñ

ĥāb-ı

15. ĉün Ĥalīl Ĥaķķ'dan işitdi bu sözi
gül gibi İşma'īl'üñ güldi yüzi

16. didi İsmâ'îl bu 'ışķa cān verem
yā ebābîl ki bu emre şābirem

17. çün Hüdā'ya 'ışķ odına yandı cān
ķalmadı İsmâ'îl'e mihri hemān

18. dilerem didi ki ķurbān eyleyem
çün tavāf-ı beyt-i yezdān eyleyem

19. 'ışķı yolında Hüdā'nuñ çün Hālîl
ķıldı beytu'llāh çün cānı sebîl

20. Hāķ evinde hāķ yire ķoydı yüzün
hāzrete 'arz itdi ķurbān sözün

21. tā ķıla başın cisminden cüdā
Hāķ Te'ālā ķıldı şol sâ'at nîdā

22. k'ey hālîl oldu düşündn hāķķa rāh
Hāķ Te'ālā'dur zamîrüne güvāh

24b

1. didi ķurbān eyle bir ķoçı 'ivāż
zāt-ı hāķ sizden şınamaķdur ğaraż

2. tā göreler nice hāķ yolın varur
ķan içinde ne muħabbet gösterür

hāk

HER HAKKI SAKLIDIR.

3. böyle qurbān kim kıllurlar her diyār
ol Ȥalīlu'llāh'dandur yādīgār

4. hūn-ı İsmā'īl çün qoçı fedā
viribidi anı qabūl itdi Hudā

5. fī'l-i İbrāhīm'i gör iy nām-dār
didi qurbān eyleyecek āşikār

6. Ka'be'ye çün dağı vechu'llāh çün
eyledüm qurbānı bu haq rāh çün

7. revnaq itdi Ka'be'si çünki Ȥalīl
dest-i yār idi anuñçün İsmā'īl

8. gülistān idi Ȥalīl'i nārūñ ol
ced idi ol Ahmed-i muhtārūñ ol

9. Ka'be'ye çünki binā kıldı Ȥalīl
ışk-bāzī Hudā kıldı Ȥalīl

10. görmişidi anda bir seng-i siyāh
anı bildürmişidi aña İlāh

11. bir elif var-ıdı ortasında hem
ağ u zībā idi haqq-ı muhterem

12.  odı bir r kninde anı Ka‘ be’n  
oldurur ulu ni  nı Ka‘ be’n  

13. ‘ahdi kim kılını ıdı r z-ı elest
 demo lıyla H d  iy  ak -perest

14. ‘ahd-n me-i  amudan aldı İl h
vardı a a g zleri seng-i siy h

15.   n  ıy met  opa anı Kird-g r
 ak ide ol n me ola     r

16. A med-i mu  r didi çünki  ak
emr ide ol günde z hir ola  ak

17. anda ola dil   ağız u g z    a 
söyleye  dem gibi ol kara  a 

18. vech  yaratdı anu    n ol ma  m
vech kim secde  ılurlar  a  u ‘ m

19. H k Te‘    dir a a  mm ‘l- ur 
a a k‘oldur mevzi‘-i vech-i H d 

20. ol  acerden sa a l kin b - il f
ibtid -y  ‘umre v   ac u  av f

21. yidi nevbet Ka‘ be deyrin kıl tavāf
hacc-çün fermān-ı Hakk’dur bī-hilāf

25a

1. iki yididür tavāf sūnneti
kıl kudūm-ıla vedā‘ a raġbeti
2. kırk nevbet ādem hāki tavāf
kılmışdı Hakk evini bī-hilāf
3. çün kim istersin kim idesin tavāf
ibtidāsı ol hācerdür bī-hilāf
4. yidişer niçün olupdur vākıf ol
hīç bildüñ mi kimüñ sırrıdur ol
5. yidi haṭ kim Ādem’ün vechinde var
ol hācerden olıyardur āşikār
6. ol hācer kim geldi cennetden bize
kim getürdi fażl-ı rahmāndan bize
7. ol kara taş nice kılsañ tavāf
Ādem’ün haṭtınca olur bī-hilāf
8. ger bu olmaya yā murād-ı Muştafā
kim işitdi taşdan nuṭk-ı Hudā

9. ol hâcerde kaçan olaydı kaçan
Âdem'ün vechi gibi çeşm ü zebân

10. anuñçün didiler beyt-i Hudâ
anuñ adı qodılar ümmü'l-kurâ

11. Ka'be yidi âdemün vechi yiri
secde eyler aña mü'min her biri

12. ya'nî oldur yir vâşılı iy püser
bedene nisbet nite aşl oldı ser

13. oldı ser aşl-ı vücūd-ı her beşer
cây-ı vech ü nuṭṭ u idrāk u nâzar

14. âdemî-zâd u melege Kird-gâr
didi yüz tutuñ bu kıbleye ki var

15. bu semāvât u melâ'ik dâimâ
hem tavâf ider yöresin bî-riyâ

16. aña yüz tıtdı anuñçün ehl-i dîn
k'aña haq didi hediyyü'l-âlemîn

17. çün Halîl ol Ka'be'yi yapıdı tamâm
düzdi bir rûkninde ol şaşa maqâm

Hüden lil-Sâlemîn

18. çün vücūd-ı muṭlaḳ faẓl-ı Ḥudā
ol hem evdendür ü hem evden cüdā

19. her kim ol cennetde kılmışdur ḳarār
yidi satır Ādem'ün vechinde var

20. dörd kirpük iki ḳaş u ḥaṭṭ-ı ser
pes yidi satır siyāh u mu' teber

21. cennet-i 'adnuñ içinde ḥūrlar
kim yüzinden şu' le alur nūrlar

22. ḥüsn ü vech-i ḥūr u ḡilmān u beşer
tā melā'ik neye eylerseñ nazar

23. her birinde vardı ḥaṭṭ-ı siyāh
yüze yazmış Ḥaḳ kī oldur hem-çü māh

25b

1. yidi ḥaṭṭın arasında kim Ḥudā
ol ḥacerde rūşen itmış istivā

2. vech-i Ādem'den yidi ḥaṭṭ-ı Ḥudā
çün kim ayırdı bu ḥaṭṭı istivā

3. oldı sekiz ḥaṭ ol şaḳḳdan 'ayān
Ḥaḳ fark eyler bu esrārı beyān

4. Aḥmed'ün ḥaṭṭını bildi ğarb u şark
kim Ḥalil'ün sünnetidür ḥaṭṭ-ı fark

5. istivā-ile sekiz ḥaṭṭ-ı ḥacer
zāhir ola ḥaṭṭ-ı vech ü ḥaṭṭ-ı ser

6. her biri ol satır ola dōrt ḥaṭ
od u yıl toprağ u şudur bī-ğalaṭ

7. pes ola sī vü dü ḥaṭ iy şafā
nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā

8. Ḥaḡ Te'ālā açdı yüzden çün niḡāb
yidi emred satır niçün āfitāb

9. ol ki Aḥmed didi ol kara ḥacer
Ḥaḡ behiştinden çıkupdur iy püser

10. ol ḥod Ādem'den kināyetdür i yār
k'anı cennetden çıkardı Kird-ğār

11. ol ki Aḥmed didi ol kara ḥacer
südden ağ u rüşendi iy püser

12. bu benī ādem ḥaṭāsından siyāh
olmuş aña mesh idüp ehl-i günāh

Satırın Gün

HER HAKKI SAKLIDIR.

13. ma'nisi oldur ki her fikr ü haṭā
ādemīye çıkara yoldan hevā

14. yidi satrı görmeye Hakk'ın bu kūr
Hak dīdārında ola mahrūm u dūr

15. haṭtını haqqdan haṭādan görmeye
'ilminün esmā-yı Hakk'ın ermeye

16. yoḥsa rüşendür nitekim āfitāb
kūrlıgıdur yüzine karşı niḳāb

17. ol ki Aḥmed dimişdi ol ḥacer
süde nisbetdür işit benden ḥaber

18. ādemī-zād anadan çünkü cüdā
oldı yüzinde yidi haṭt-ı Hudā

19. gerçi cennetde anuñcün zü'l-celāl
dört ulu ırmağı aḥıtdı zülāl

20. yidi satrı atanuñ şırın açar
ger anuñ şırın açar şırın açar

21. Hak Te'ālā aña kim virmiş ḥaber
k'ola şak tā ki kıyāmetde ḥacer

HER HAKKI SAKLIDIR.

anaduñ

22. nāme-i rūz-ı elest ola ‘ayān

ol ḥacer yarılacaq kıla beyān

23. ol ḥacer her nefsün üzredür şehīd

ol ḥacerdür kıble vü ‘arş-ı Mecīd

26a

1. Ādem gibi ola iki gözi

söyleye dili faşāḥatde sözi

2. didi bu ta‘zīmi kim aña İlāh

eylemişdür Ḥaḳ Te‘ālā’dur güvāh

3. ma‘nisi bunun iy t̄alib işid

bil kimündür bu ḳamu güft ü şinīd

4. Ādem’ün bu yidi satırına nişān

virdi ol zāt-ı Ḥudā-yı gayb-dān

5. her biri dördden mürekkebdür i yār

ḥatt-ı ḥāk u āb u ḥatt-ı bād u nār

6. dörd yidi oldı yigirmi sekiz

bu ḥaḳāyıkdan ki aña iy ‘azīz

7. nite bist u heşt nuḳ-ı Ḥudā

k’Ādem u Aḥmed’e oldı reh-nümā

8. oldu anuñ zarfı andan yidişer
virdi Aḥmed ḥaḳ beyānından ḥaber

9. ol ki Aḥmed dimişidi ol ḥacer
şak olıcaḳ nāmeler andan çıkar

10. ma‘ nīsi oldur ki ol her yidi ḥaṭ
oldı bist u heşt ḥaṭ bī-ḡalaṭ

11. istivā-ile yidi ḥaṭṭdur sekiz
ol ḥacerde Ḥaḳ ḥaṭṭıdur iy ‘ azīz

12. nuṭḳına Ḥaḳḳ’uñ ber-ā-ber ḥaṭṭ-ı yār
sī vü dü Ādem’üñ vechinde var

13. ādemoḒlı-la ki ol ‘ ahd-ı elest
Ḥaḳ Te‘ ālā eylemiştı iy ḥaḳḳ-perest

14. her birinüñ nefsine oldı güvāḥ
kendüden tā nefsine bulupdı rāḥ

15. kendü nefsün bil gel iy ṭālib hemān
keşf ola sırr-ı ‘ ahd-ı ḡayb-dān

16. ger viresin kendü nefsünden nişān
bilesin ‘ ahd-ı elesti bī-gümān

17. niçün Aḥmed didi iy ‘ahd kılan
‘ārif-i rab oldı nefsini bilen

18. böyle buyurmışdı Aḥmed bī-hirās
ḥaqq-şinās oldı kimse ḥod-şinās

herās

19. nefsini kıandan bilesin iy püser
kendüzüñden çün bilmezsın ḥaber

20. nisbet-i nefsüñle zāt-ı Hudā
nedür iy tālib āḥir digil baña

21. sen ne nisbetden olasın ḥod-şinās
ḥaqq-şinās ol didi Aḥmed bī-hirās

26b

1. gör ne dir *men ‘indehu ‘ilmü l-kitāb*
çün bu ma’niden bize açıldı bāb

2. didi ol kim cān-ı ‘ālem didiler
adın Ādem ism-i a’zam didiler

3. didi Aḥmed pīşvā-yı enbiyā
Ādem’i yaratdı ol çünki Hudā

4. Ka’be yirinden yüzidür bī-nuṭuk
kendü vechinden yaratdı anı Ḥaqq

nutuk

5. melege öğretti esmā-yı tamām
nuṭṭ-ı insān ḳaldı andan ve's-selām

6. ḳaldı andan enbiyā vü evliyā
anuñdı 'ilm-i esmā-yı Ḥudā

7. enbiyānuñ atasıdur iy püser
anuñçün oldı adı bû'l-beşer

8. vech-i pāk öz ḥāk-i Ka'be bûd
zān-ı melā'ik Ka'be'ra kerdend sūcûd

9. şüret şüretidür bî-nuṭṭ
melege andan buyurdı secde ḥāk

10. ger bilesin şüretini Âdem'ün
nefsi bildün kıl budur ḥatimün

11. âdemînün vücûdından iy cevân
yohdur efdal yidi vechinden hemân

12. göz ḳulağ u nuṭṭ u idrāk u kemāl
fer ü zîb ü behcet ü ḥüsn ü cemāl

13. ḥāk derüpdür işbu vechi iy 'azîz
ḳıl nazar ḳıl işbu vechi iy 'azîz

vech-i pāk-ı ü zî-ḥāk-i
zān melā'ik Ka'be'ra kerdend

ḳauli

bâtemîn

yiri

virüpdür

14. bu kamu kim Âdem'ün vechinde var

Haḡ Te'âlâ'dan 'aṭâdur âşikâr

15. anuñcün kim buyurdi Mustafâ

aña kim dirler aña fevke'l-'alâ

16. anuñcün ol ḡadîm ü lâ-yezâl

perde götürdi vü gösterdi cemâl

17. çün niḡâb açdı yüzinden kendüzin

âdemî şûretde gösterdi yüzün

18. vech-i Âdem'dür bu yidi saṭr i yâr

ol yidi ḡaṭ kim behîşt ehlinde var

19. anuñcün ol Hudâ didi *bi-ḡaḡ*

küllü şeyin hâlikün illâ vecḡehu Haḡ²⁸

20. yine geldüm ol ḡadiṣe bî-hirâs

ḡaḡ-şinâs ol kim oldı ḡod-şinâs

21. iki şeyüñ arasında nisbeti

bil ki anuñla bulasın vuşlatı

22. Haḡ ne nisbetden didi zâtına vech

bunda 'arz idiserem bir nice vech

²⁸ "...O'nun zatından başka her şey yok olacaktır..."(Kasas 28/88)

27a

1. ھاڭڭ-la bu nisbeti bulduńsa ger
zātuńı ھاڭڭ-la bulduń iy püser
2. Ādem'e maḥşüşdur vech iy püser
Ḥaḳḳ'dan ādem böyle bulmışdur ḥaber
3. tanırsañ Ādem'üñ vechin eger
tanıyasın kendü vechüñ iy püser
4. sen bu kendü vechüñi vech-i İlāh
çün bilesin yüzüne açıla rāh
5. seni kıla bâde-i tevḥīde mest
zāt-ı ھاڭڭdan keşf ola sırr-ı elest
6. zāt-la vech arasında iy püser
Ḥaḳḳ'dan ıñit nisbet iy ehl-i başar
7. Ḥaḳ çü Ādem ḥākini kıldı 'acın
şüretinde yazdı Qur'ān-ı mübīn
8. yine bist u heşt nuṭṭ-ı İlāh
ol ki buldı Aḥmed'üñ lafzında rāh
9. tālībā gör ḥaṭṭ-ı vech-i pākini
fehm kıl taḥmīr āb u ḥākini

10. vechidür anuñ şırâṭ-ı müstaḳīm
perde götürdi yüzinde ol kerīm

11. çün gicesin istivā ḥaṭṭ-ıla sen
sī vü dü ḥaṭṭdur ol vech-i ḥasen

12. nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Hudā
ol ki ḥaḳ zātından olmaya cüdā

13. sī vü düdür bu nuṭḳ-ı zü'l-celāl
Ḥaḳ Te'ālā zātı gibi lâ-yezāl

14. sī vü dü nuṭḳımış ḥaḳ sözleri
her şüretten zāt-ı ḥaḳ gibi berī

15. vehm-le şekden müberrādür kelām
‘ayn-ı zāt-ı Ḥaḳ Te'ālā’dur kelām

16. ne tevehhümde taşavvurda olur
ne ḥayāle hiç ḥāletde gelür

17. sırrü'r-rahmānu ‘ale'l-‘arşı’stevā
Âdem’ün vechindedür nuṭḳ-ı Hudā

18. zāt-ı Âdem vechine nisbet budur
ya‘nî Âdem vechine ‘izzet budur

geçesin
yine kim

sırr-ı e'r-rah-

19. zāt-ı hâkdan vech-i Âdem'dür murâd
aîla bu sırr-ı yakîn iy hoş nihâd

20. bilmedi bu sırrı ol dîv-i la'în
kaldı merdûd-ı ebed iy pâk-dîn

21. bilmedi Âdem'den ol esmâya hem
secdeye koymadı başın lâ-cerem

22. secde-gâh-ı enbiyâ vü evliyâ
Ka'be-idi şöyle emr itdi Hudâ

27b

1. anuñcün ki buyurdi müste'ân
Âdem'ün vechi yiridür ol mekân

2. kıble düzmiş hâk-i vech-i âdemî
ol ki ol esmâ-yı hâk'dur mahremi

3. Âdem-idi cünki hadd-ı enbiyâ
var yüzinde hatt-ı esmâ-yı Hudâ

4. andan öñdin ki yaratdı Kird-gâr
kıldı sî vü dü hattın âşikâr

5. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
ol ki zâtından Hâk'ın olmaz cüdâ

Cedd-i

6. vechinüñ hâki yididür çünki bâz
Ka'be'nün gencinden uş keşf oldı râz

7. gencini gör Hâk ki kılmadı nihân
vechini fâş itdi zât-ı gayb-dân

8. Âdem'ün vechine Hâk' dan i' tibâr
Hâk katında buncılayındur i yâr

9. Âdem'ün vechine vechüm didi Hâk
perde götürildi vü açıldı tabak

10. zâtına hâk didi bu vech-le hâk
bu beyâna ki dimişdür hûb u hâk

11. tutmadı bu sırrı ol dîv-i la'în
bu sözi bilmedi ol merdûd-ı dîn

12. lâ-cerem gözle kim vechin görür
Ahmed ider vechine Hâk' uñ irür

13. her ki bildi nefsinı bildi Hâk' ı
her ki Hâk' ı bilmedi oldı şakî

14. ol zamân oldı ki vechün bilesin
zâtını Hâk' uñ sözinde bulasın

yiridür

eydür

15. kendü vechine baĥanlar dâimâ
görelersî vü dü ĥaĥ-ı Hudâ

16. nitekim sî vü dü nuĥ-ı Hudâ
ol ki zâtında Ĥaĥĥ'uñ olmaz cüdâ

17. çü benî âdem anuñ esrârına
irdi baĥdı ĥaĥtın ruĥsârına

18. gördi var vechinde sî vü dü ĥaĥ
sî vü dü nuĥ-ı ĥaĥĥca bî-ĥalaĥ

19. Âdem'üñ bu ĥilĥat vechi ki var
ĥilĥat-ı ĥaĥĥdur ĥuĥû-ı Kird-gâr

20. nitekim sî vü dü nuĥ-ı ĥaĥĥı
buldı bir bir hem-çü nûr-ı muĥlaĥı

21. cümle eĥyâya bu sî vü dü ĥaĥ
yola buldı istivâya key ĥalaĥ

22. çün diye sî vü dü nuĥ-ı Hudâ
rabbüñüz degül miyem ĥalû belâ

28a

1. virse diñle sende iy t̃alib-i ²⁹belī
cümle-i zerrâtdan qavl-i belī
2. yine geldüm Ka‘be’ye iy merd-i rāh
ol tavāf-ı Ka‘be vü seng-i siyāh
3. ol muṭāf ādemī vü āsumān
ol tavāf-ı melek ü ehl-i imān
4. anuñcün kim Hudā yazdın yüzün
ḥāk vechin Ka‘be’den kıldı ‘acın
5. ibtidā-yı tavāf-ı Ka‘be’dür hacır
niçün kılmak gerek bil iy püser
6. yazdı anuñcün Hudā-yı lem-yezel
yidi ḥaṭṭı ḥāk yüzinde bī-bedel
7. gerçi Ādem’den Hudā ol yidi ḥaṭ
yazdı Havvā’nuñ yüzinde bī-ğalaṭ
8. her ki cennet ehlidür dā’im gerek
ola Ādem ḥūr u ğilmān u melek

²⁹ Metinde kelimenin baş kısmı siliktir. Anlam olarak *t̃alib* kelimesinin doğru olabileceğini düşünüyoruz.

maḳsim-i

9. her biri ki yüzinde vardı yidi ḥaṭ
maḳsim-i sî vü düdür bî-ḡalaṭ

10. cennet ehlinde ḳamu ḥüsn ü cemāl
yidi ḥaṭṭdandır ki yazdı zü'l-celāl

11. didi cennet taḥt-ı pā-yı ümmehāt
ola anuñçün ḥaber virdi bu zāt

12. maḳsim-i ḥaṭṭ-ı Ḥudā'dur bî-ḡalaṭ
dostuñ yüzine yazdı dost ḥaṭ

13. kendü düzdi kendü yazdı oḥıdı
şöyle ki şun'ında noḳşān yoḥdı

14. yazduḡı vü oḥıduḡı kendü sözi
şöyle kim ḥaṭṭına ḥayrāndur özi

15. 'āşık-ı vech-i Ḥudā'dur çün Ḥudā
ma'şūḳından 'āşık olmaya cüdā

16. leyletü'l-isrāda sulṭānū'l-rüsūl
reh-nümā-yı cin ü ins ü cüz ü kül

17. Ḥaḳ Te'ālā'dan çün işitdi ḥiṭāb
zāhir oldı sırr-ı vaḥdet bî-ḥicāb

18. perde-i 'izzet yüzinden zü'l-celāl
götürüp gösterdi hüsni-ü pür-kemāl

19. ademī şüretde gösterdi yüzün
çün tecellī kıldı 'arz itdi yüzün

20. şüret-i hāk böyleydi çün ezel
tā ebed Hāk böyledür 'iz ü cel

21. Hāk'ı Ahmed didi gördüm bī-galaṭ
ol gice fi-şüret-i şāb kaṭaṭ

28b

1. tā bilesin ma' şūḫ oldur 'āşık ol
sen daḥı ma' şūḫ gerekse 'āşık ol
2. gözgüdür Ādem-i bākī güft u gū
gözgünün gösterdiği ol māl-rū
3. gözgüde oldı 'ayān dīdār-ı hāk
ya' nī ol dīdārmış envār-ı hāk
4. güft u gū hem nuṭḫ-ı hākḫdur bī-galaṭ
güft u gūdur yazılan şüretde ḥaṭ
5. güft u gūdur sī vū dü nūr-ı hāk
güft u gūyı bilmeyendür kūr-ı hāk

6. Hâk Te'âlâ'nun evi Âdem durur
ismi anuñçün anuñ a'zam durur
7. Hâk evi anuñçün Âdem didiler
çün kim adın ism-i a'zam didiler
8. Hâk Te'âlâ cennetde bî-ğalat
oñıdı Havvâ yüzinde yidi hat
9. her birinün var-ıdı hatt-ı Hudâ
şûretinde nitekim nuṭṭ-ı Hudâ
10. her birinün yidi hattı lâ-yezâl
yazdı vechinde Hudâ-yı zü'l-celâl
11. şûret-i rahmândur ol hüsn ü cemâl
sî vü dü hatt-ı haḳḳdur ber-kemâl
12. dil-fırıb u hûb u zibâ zülf ü hâl
kara gözlü kara kaşlar çün hilâl
13. iki yidi hat olur on dört hat
on dört daḳıyidür bî-ğalat
14. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudâ
ol ki haḳḳdan Ahmed'edür reh-nümâ

15. kim ki on dürtün sırrına ire
istivāsından bu httı ayıra
16. buldı Aımed gibi s vü dü ht
kendü vechinde yazılmış b-ġalat
17. nite bist u heşt nuġk-ı Hdā
ol ki Hk zātında olmaya cdā
18. rşen oldu ma' n-yi řakķu'l-kamer
alduńsa kendü vechinden hber
19. istivā yolındadır vech-i şasen
işbu yolu urabilmez ehremen
20. cennet ehremene yol olmadı
ĉn muĥabbet vechu'llāh olmadı
21. lā-ĉerem Ka' be' de ol seng-i siyāh
k'andadır hkķuń yidi httı gvāh

29a

1. Ka' be' ye ĉnki selāmet idesin
yidi kez anuń řavāf it yöresin
2. anuńĉn k'olmıřdur ez ibtidā
Hk Te' ālā ańa muĥkem istivā

3. ma' nî-yi nemm(?) -i istivâyı bulasın

bu sebebe haţta nazar ger kılasın

4. sî vü dü haţına oldur ' alem

anuñla bulasın mülk-i qadem

5. ol ki Aḥmed didi emr ide İlāh

şak ola Ḥaqq'dan çün ol seng-i siyāh

6. ḥaqq-la ' ahd eyleyen rûz-ı elest

âdemiden nāmeler iy ḥaqq-perest

7. âşikâr ola yâr-le ḥacer

bu sözi ki fehîm ide gör iy püser

8. ma' nîsi oldur ki ol seng-i siyāh

şol ber-â-ber ki yidi haţ-ı İlāh

9. muksim-i haţ-ı Hudâ'yı ol durur

muksim-i haq lā-cerem bu yol durur

10. zāhîr andan oldı yigirmi sekiz

hem yine sî vü dü haţ iy ' azîz

11. Ka' be tavāfı anuñçün ḥacıya

tavāfı kılmak gerek andan ibtidā

şimim

qıdem

yavıla

kör

muksem

HAKKI SAKLIDIR.

12. ibtidāsı yidi haṭṭ-ı vech-i yār
tavāfı böyle hüküm idüpdür Kird-gār

13. hîç bildün mi ki beytün iy püser
Haḫḫ'ün emri-le ki bu evden ḫopar

14. işbu oddur didi kim beyt-i Hudā
kim bu beytu'llāhdan ḫopar nidā

15. âdemîseñ 'izzetin gör atanuñ
oğluyam dimegden utanğıl anuñ

16. Ka'be'ye didi hedıyyü'l-'âlemîn
çünkü Âdem vechidür Haḫḫ-ı gayb-bîn

17. Ka'be'nün ḫâkinden itmışdür ḫamîr
böyle zibā ü laṭîf ü dil-peḫîr

18. tanıyasın vech-i pâkinden anı
ḫaḫ yaratdı Ka'be ḫâkinden anı

19. Ka'be'dendür yüzünün ḫâki hemîn
buyurupdur böyle tâc-ı mürselîn

20. vechinün yolu her eşyâya varur
belki zât-ı Haḫ Te'âlâ'ya varur

21. şeref-i Ka'be bu vechindür hemîn
oldı anuñçün/hedıyyü'l-âlemîn

2=den

29b

1. hürmetin ol kıara taşuñ şöyle bil
k'anı hürmetlü yaratmışdur celîl
2. anga böyle ta'zîm itmişdür Hudâ
yirde oldur çün yemîn-i kibriyâ
3. bu kıamu ta'zîmi aña enbiyâ
Hakk'dan itmiş hem melâ'ik bî-riyâ
4. tâ tavâfın kıılmasañ olmaz revâ
aña böyle ta'zîm itmişdür Hudâ
5. çün kim irdüñ aña kıl Hakk'dan selâm
böyle Hakk'dan emr olupdur ve's-selâm
6. hem kıyâmetde bula çeşm ü zebân
buyurupdur böyle zât-ı gayb-dân
7. nâme-i rûz-ı elest andan zühûr
ola vü Hakk'dan bular olmaya dūr
8. âdemîdür bu kıamu vuzû i yâr
ol ki Hakk esmâsınadur râz-dâr

9. hācıyā bildüñ mi bu fażl u kemāl
aña қatına bu қamu қāh u celāl

10. aña niçüндür bu ta‘ zīm ü selām
kimüñçüндür bu ‘iz ü ihtirām

11. anuñçüндür ki zāt-ı zü‘l-celāl
pādişāh-ı lem-yezel hem lā-yezāl

12. anda vaż‘ itmiş yidi haṭ Kird-gār
nite haḫ vechinde yidi haṭṭı var

13. ‘ālemüñ cāmı bilesin ādemi
Haḫ Te‘ ālā’nuñdur ism-i a‘zamı

14. cāhı gör ol ṭaşa hayy-ı lā-yenām
nice kılmış ādeme kā’im-maḫām

15. ta‘zīmı bu қamu ‘iz ü cāhı gör
buña secde kılmayan güm-rāhı gör

16. hāki gör kim aña şudan bu cāh
қanda қurmuş hayme-i ‘izzet İlāh

17. oldı Mūsī ‘izzetine ol Ādem’üñ
hayme-i cāhın çü gördi Ādem’üñ

18. anda kim dir aña Tūr-ı Hudā
anda kim Hakk' dan aña geldi nidā
19. kurdı hayme Hakk' uñ emri-le tamām
Şāmda hayme-i mī' ād urdı nām
20. yine geldüm aña kim ger diyeler
kim bu taşuñ ' izzeti var mu' teber
21. bu cihetden kim budur hük-m-i Hudā
şöyledür kim vech-i pāk-i kibriyā

30a

1. nenüñçün buldı ' izzet bu hācer
neden oldu bu şerīf ü mu' teber
2. ne hācerdür hāķķa fermān olmayan
añlaya bu sırrı nā-dān olmayan
3. hākdandur taş u ādem hāķden
bu şerefdür aña vech-i pākden
4. bu şeref kındandur aña bilesin
ger bu esrārı tefehhüm kılasın
5. bilesin oldur yemīn-i kibriyā
hem-nişīn-i mevzi' -i vech-i Hudā

6. ol hâcerde olısa çeşm ü zebân

göre sır söyleser cümle ‘ayân

görses

7. hâzret-i Hâkķ’ dan bulısar vech-i pāk

aña tā ki dimeyesin seng ü hāk

8. Hâķ behiştinden çıkarmış anı çün

nice olmış aña şeytân reh-nümün

9. bunda yol bulmadı ol dīv-i la‘în

işbu sırruñ vākıfı Hâķķ’ dur hemîn

10. her zemîn ü hâr u hâşāk u maķām

kim yakîn ola aña beytü’l-harām

11. hem şeref ola kâmu yirlerden ol

ğayr beytü’l-maķdis iy ehl-i kabûl

12. işbu esrâra ki hayrândur ‘uķûl

bunı *sûbhâne’llezî esrâ³⁰* da bul

13. taşlarından Ka‘be’nüñ var bu kemâl

anuñçün ki Hudâ-yı zû’l-celâl

14. eylemiş kurb u civâr u cây-ı vech

söylenüpdür bu arada nice vech

³⁰ “Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye...” (İsrâ, 17/1)

15. vech yirinde çü taşuñ qurbı var
cümle ‘âlemde anuñdur intişâr

16. yöresin anuñ tavâf eyler semâ
hem melâ’ik enbiyâ vü evliyâ

17. eydeyüm Ka‘be nedür hac u tavâf
ol ki baş u yüz yididür bî-hilâf

18. Âdem’üñ vechi yidi çün hâcıyâ
Hâk dimişdür Mekke’ye ümmü’l-kurâ

19. Hâk dimişdür Mekke’ye ümmü’l-kurâ
çünki anda buldı yir beyt-i Hudâ

20. aña tutdı enbiyâ evliyâ yüz
anuñcün söylenür bu kamu söz

21. gel utan iy ata vechin götüren
bilmeyüp vechini hâkquñ yitüren

22. ki bî-tevcihligdür işbu vech-i yed
Âdem’üñ vechini bilmez dîv-i red

30b

1. Âdem’üñ vechini şeytân bilmedi
vechi haqqından haber-dâr olmadı

2. görmedi Âdem cemâlin kûr idi
kılmadı secde anuñçün ẖâr idi

3. oñımadı Âdem'ün vechinde ol
Haḵk'ün sî vü dü hañtın ol fuẓûl

4. oldı şeytân-ı la'în ü dîv-i red
anuñçün oldı merdûd-ı ebed

5. Haḵk'ün emri-le bu yir dibince bil
secde-i taklîd kılmış ol zelîl

6. hâlikümdür didi bir zât-ı Hudâ
secde kılmakdur didi yirde aña

7. çün tebhîl ü gümân ol nâ-şinâs
kaldı Haḵk'ı bilmedi ol bed kıyâs

8. kıldı Haḵk çün Âdem'ün hâkin 'acîn
yazdı hûb yüzinde Qur'an-ı mübîn

9. nite sî vü dü vü yigirmi sekiz
nuñk-ı rabbü'l-'âlemîndür iy 'azîz

10. sî vü dü nuñk-ı zât-ı zü'l-celâl
Haḵ Te'âlâ zâtı gibi bî-zevâl

yirde nice
yıl.

be-tazyîl

11. oĥıdı çüñki Ĥudā-yı ġayb-dāñ
levĥ-i maĥfūzında esmāyı revāñ
12. kendü rūĥın anda nefĥ i[t]di Ĥudā
secde-i emr irdi Ĥaĥĥ'dan iy şafā
13. her melā'ik kıldılar aña sücūd
yırde gökde varı iy şāĥib-vücūd
14. didi şeytāñ Ādem ĥākīdür ol
aña secde eylemek olmaya yol
15. zāt-ı pāk men ki kılmışam sücūd
yoĥdur aña hem kıyām u hem ku'ūd
16. cism-i ĥāki nice mescūdum ola
añadur secdem ki ma'būdum ola
17. Ādem ĥāki cihāna gelmedin
bir vücūd ada şana gelmedin
18. ben Ĥudā'ya secde eylerdüm hemāñ
k'ādemīden yoĥdı anda nişāñ
19. ĥaĥ benī ger dīv ola ger ehremen
şöyleyüm kendü işümden bārī ben

20. Ādem'ün vechinde haṭṭın bilmedi
sırr-ı esmādan haber-dār olmadı

21. oldu şeyṭān-ı la'īn ü dīv-i red
anuñçün oldu merdūd-ı ebed

22. çünki esmādan müsemməya Hudā
kullarını irgürür iy ṭālibā

31a

1. vech-i pākı ser-be-ser esmā-yı Hāq
bunda yoḥdur kimseye cāy-ı nuṭk

2. her k'anuñ vechinden esmā oḥıdı
hiç anuñ pūṣīde noḳṣān yoḥ-ıdı

3. ḥazretine irdi Hāḳḳ'ün bī-gümān
anuñ olmışdur behiṣṭ-i cāvidān

4. gel müsemməyı bul esmādan 'ayān
kalmayasın ṭamudan tā cāvidān

5. yoḥsa kalduñ cānuñadur o' azāb
çün saña keşf olmadı ümmü'l-kitāb

6. dīve keşf olmadı vech-i zāt-ı pāk
zāhir oldu nā-gehān ez āb u ḥāk

Kılduñ
Cānuñ
dört

7. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı İlâh
Âdem'ün vechinde ki ḥaṭṭı güvâh
8. levḥ-i maḥfûz-ı Hudâ Âdem durur
Cebre'îl ol levḥine maḥrem durur
9. ta' lîm Âdem'den kılupdur Cebre'îl
hem be-fermân-ı ḥudâvend-i celîl
10. levḥin kim şûret-i Âdem'durur
dîv-i red ol levḥe nâ-maḥremdurur
11. ḥaṭṭ-ı esmâ vü müsem mâ oḥmadı
dîvde çün 'ilm-i esmâ yoḥ-ıdı
12. şûret-i levḥ oldu vechi Âdem'ün
naḫşı olmış sırrı cümle 'âlemün
13. Cebre'îl ol levḥe maḥrem oldu hem
sırr-ı esmâ vü müsem mâ bildi hem
14. didi andan soñra Cibr'îl-i Hudâ
gel sen Âdem şûretinde iy şafâ
15. aldı Âdem şûretin Ḥaḫḫ'dan çün ol
geldi Aḫmed ḫatına oldu nüzûl

16. geldi götürdi Hudâ'dan ihtirâm

Ahmed'e bu vech-le oldu imâm

17. Ahmed'ün 'ışkına çün urdı kadem

hatt-ı levhüñ 'ilmine başladı hem

18. tâ bile kim gayr-ı haq deyyâr yol

dîve Haqq'ün şüreti-len kâr yol

19. Ahmed-i muhtâr sultân-ı rüsûl

mazhar-ı zât-ı hudâ vü 'aql-ı küll

20. aña Mi' râc'ün şebinde şîr ü hamr

kıldılar 'arz olmuşıdı Haqq'dan emr

21. hamrı terk itdi vü şîri içdi hem

irdi Âdem fitratına lâ-cerem

22. kendü vechin Âdem'ün vechindi[n] ol

buldı bilün Âdem'ün vechine yol

31b

1. Haq saña eyler hikâyet ser-be-ser

sende ger var-ısa idrâk u başar

2. tâ oğuldan ata sırrın bilesin

ger bu esrârı tefehhüm kılasın

3. t̄a ç̄ün Ādem ḥākini kıldı ‘ac̄in
yazdı Ādem yüzine ḥaṭṭ-ı müb̄in

4. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudā
ol ki anuñ mazharıdur Muştafā

5. s̄i v̄ü dü ḥaṭ v̄ü yigirmi sekiz
olmasa ḳandan bulurduñ iy ‘az̄iz

6. Aḥmed’e keşf oldı ç̄ün şakḳu’l-ḳamer
atanuñ vechinden ol bildi ḥaber

7. iki on dördi ayırdı istivā
iki on altışar olmışdur cüdā

8. ādem ü s̄i v̄ü dü ḥaṭṭı i yār
oldı Aḥmed s̄üretinden aşıkār

9. bu bist u heşt ayrılmasa ger
kim alurdı s̄i v̄ü düden ḥaber

10. ç̄ün bist u heştı ayırdı Ḥaḳ
s̄i v̄ü dü zāhir oldı b̄i-nuṭṭ

11. andan öñdin t̄a ki bu ḥaṭṭ-ı Hudā
birbirinden ḳıla iy ṭālib cüdā

bilirden

HER HAKKI SAKLIDIR.

12. buyurupdur belki şāh-ı enbiyā
maẓhar-ı zāt u şıfāt-ı kibriyā

13. sī vü dü haṭṭı kıldı Kird-gār
Âdem ü Aḥmed yüzinden âşikār

14. çün bist u heştüñ tahtındadır
sī vü dü Âdem'üñ vechinde gör

15. çün bist u heşti ayırdı haṭ
sī vü dü buldı Âdem bî-galaṭ

16. ma' nide Aḥmed ü Âdem birdür
bu sözi bilmeyene taqşirdür

17. Aḥmed ü Âdem bular bir nürdür
ayrılık aralarından dördür

18. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭḡ-ı rahmāndur bilesin iy 'aziz

19. bu iki kısım-ladur nuṭḡ-ı Hudā
biri birinden degüldür bu cüdā

20. buyurupdur belki şāh-ı enbiyā
maẓhar-ı zāt u şıfāt-ı kibriyā

21. çün ola yevm-i kıyâmet âşikâr

âdem diye öri tır Kird-gâr

22. kaçan İsrâfil ki ol şûrî ura

yirden âdem kaldura başın tura

23. tura âdem çün ola emr-i Hudâ

bile tura enbiyâ vü evliyâ

32a

1. anı oğlanlar-ıla iy nev-civân

‘ilmüm altında iste ol zamân

2. Âdem hâki vü nesli her ne var

‘ilmüm altında dire Kird-gâr

3. yazdı hâkdan levh-i vechümde kalem

oldı bist u heşt hattuma ‘alem

4. nite bist u heşt nutq-ı Hudâ

ol ki zâtından Hâk’uñ olmaz cüdâ

5. kıla sî vü dü hatt-ı vech-i yâr

bu bist u heşt altında qarâr

6. oldı bist u heştten âşikâr

sî vü dü böyle kılmış Kird-gâr

saalemem

HER HAKKI SAKLIDIR.

7. çün bu ma‘nî keşfî oldı âşikâr
ata sırrın iste oğlından i yâr
8. Hâk kıatında olmasa Aḥmed çünîn
dimeyeydi *rahmeten li‘l-‘âlemîn*³¹
9. sî vü dü ile vü yigirmi sekiz
bilesin nuṭṭ-ı Hüdâ’dur iy ‘azîz
10. bu iki kısım-ıladur nuṭṭ-ı Hüdâ
kaçan ola biri birinden cüdâ
11. bist u heşt vü sî vü dü haṭ
Aḥmed ü Âdem yüzinde bî-ğalat
12. biri birinden ayırmakdur muḥâl
şöyle kim hüküm eylemiştir zü‘l-celâl
13. oldı bist u heştten âşikâr
bu sî vü dü be-emr-i Kird-gâr
14. ol ‘âlem çün Muḥammed şâh-ı dîn
reh-nümâ-yı evvelîn ü âḥirîn
15. oldı bist u heştten çün ‘ayân
sî vü dü nuṭṭ-ı rabb-ı gayb-dân

³¹ [Ey Muhammed!] Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya 21/107)

16. ümmetinden ola bu sır âşikâr
ğayr ümmet kim bilür bunı i yâr
17. pes zuhûr-ı Âdem Aḥmed'den durur
Aḥmed'ün ol zât-ı sermedden durur
18. Ḥaḳ kelâmından buyurmışdur selâm
Mūsî'ye Ḥaḳḳ'dan selâm u ihtirâm
19. Ḥaḳ Te'âlâ didi her şey ḥâş u 'âm
raḥmetüm baḥrında ğarḳ oldu tamâm
20. ben ki varam didi ol zât-ı cemîl
anı kim yazam iy Mūsî yâd kıl
21. ümmeti çün Muştafâ'ya külli hâl
ümmî didüm aña ez-beher-ı kemâl
22. niçün aña üm didi iy püser
yaḥşî fehîm eyle işit ḥaḳḳdan ḥaber

32b

1. ḥaṭṭ-ı vechin Âdem u Havvâ'nuñ ol
oḫıdı esrârını bildi resûl
2. gerçi eşyâ ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳdur ser-be-ser
ḥaṭṭ-ı Âdem aşl-ı ḥaṭṭdur iy püser

3. ھاٲٲ-١ ٲٲٲٲ ser-be-ser kimde ki var
fer‘-i ھاٲٲ-١ vech-i Ādem’dür i yâr

4. ھاٲٲ-١ vech-i Ādem’ün ھاٲٲ-١ Һudā
lā-cerem ol aşl u bākī fer‘ hā

5. üm aşl oldu lüğatde iy püser
üm oldum lā-cerem aşl-ı beşer

6. diñle ھاٲٲdan bir dağı vechi diger
ma‘ nī-yi ümmdür lüğatde analar

7. anası ādemün Һavvā ola
her ki bu sırrı bile bīnā ola

8. vech-i Һavvā’nuñ yidi ھاٲٲın Һudā
yidisinden Ādem’ün kılmış cūdā

9. Ādem’ün vechine Һavvā’dan İlāh
götüre sī vü dü ھاٲٲı güvāh

10. ehl-i cennet kim olursa bī-ğalaţ
ola Һavvā’dan yüzinde yidi ھاٲ

11. cennet ehli Һür u ğilmān u beşer
var bula[r]da yidi ھاٲٲ-١ mu‘ teber

12. dört kirpük iki kaç u saç bir
yidi haṭ oldur cemālinde münīr

13. her yidi haṭṭından oldı dört haṭ
od u yıl toprağ u şudur bī-galaṭ

14. dört yidi haṭṭı yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuṭḡ-ı ‘ azīz

15. sünnet oldı saç buldı çün ḡalīl
ol şırāṭ-ı müstaḡīm oldı sebīl

16. yidi satır oldı Ḥavvā’nuñ sekiz
cümlesi sī vü düdür iy ‘ azīz

17. haṭṭ-ı Ḥavvā aṣl-ı haṭ oldı i yār
bākīsi fer‘ oldı aña āşikār

18. oḡıdı üm haṭṭını çünki resūl
koymadı oḡımadı bir kılı ol

19. Ḥaḡ anuñçün ümmi dīv kıldı yād
k’ümme kıldı haṭṭ-ı ümmden aña ad

20. Ḥaḡ anuñçün aña üm didi nām
k’ümmilerdür ümmeṭ-i ḡayrū’l-enām

böldi

deyi

21. yollarını dīne eyle ümmeti
diye maḥşerde anuñçün ümmetī

22. yā-yi ümmī yā-yi nisbet bilesin
çün resūli ümme nisbet kılasın

23. anuñçün ki resūl-i kām-kār
didi maḥşerde be-emr-i Kird-gār

33a

1. her kime kim ol olursa bū'l-beşer
oḡına ana adı-la iy püser

2. ana adı-la oḡına āşikār
ana ḡatṭı ḡaḡḡa rehberdür-i yār

3. hem bu ma' nīde ḡaber virüpdī zāt
ola cennet taḡt-ı pā-yı ümmehāt

4. ana ḡaḡḡın böyle bilgil iy dilr
tā olasın ümmī ḡaḡḡdan ḡabīr

5. atadandur üm ki Ādem didi ḡaḡ
anuñ adın ism-i a' zam didi ḡaḡ

6. Ka' be'nüñ ṭopraḡına yüz ṭut hemān
secde idüp ḡaḡḡı iste iy cevān

7. k'Âdem'ün vechi türâbı iy şafâ
Ka'be'nün hâkinden almışdur cüdâ

8. âdemî-zâduñ bu nuṭḡı iy 'azîz
sî vü düdür vü yigirmi sekiz

9. çünkü bunda taşra yohdur hiç şey
var ne kılmış muḥîṭ-i ferd u ḥay

10. sî vü düdür vü yigirmi sekiz
Âdem'ün ağzında dişi iy 'azîz

11. sî vü dü dişi Ḥaḡ virdi saña
nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı Hudâ

12. sî vü dü nuṭḡa maḥrec aşikâr
hem dişüñden eylemişdür Kird-gâr

13. hem şalâtından İlâh-ı pâk çün
Ahmed andan eylemiş misvâk çün

14. nefsuñi saña güvâh itmiş İlâh
ne 'aceb yoldur Hudâvend'e bu râh

15. yine gör *men 'indehu 'ilmü'l-kitâb*
işbu müşkil ma'niden açıldı bâb

16. gelmedi hiç kimseye Hakk'dan resûl
ğayr aña k'ol lügatden bildi ol

17. tâ ki tebyîn-i haķâyıķdan resûl
söyleye haķķdan vü ol ide kabûl

18. yoķsa böyle olmasa müşkil durur
nuţķını fehmi itmeyen ğâfil durur

19. ger diyeler kim budur hûkm-i Hudâ
bunda müsteşnâ niçündür Muştafa

20. anuñçün Aħmed'e oldı peyâm
sen benî âdem resûlisin tamâm

21. k'âdemî-zâduñ yüzinde iy 'azîz
var atanuñ haţķı yigirmi sekiz

33b

1. ol haţķı bilmek gerek niçündür ol
ger haķikat âdemîseñ iy oğul

2. şol ber-â-berdür nite nuţķ-ı Hudâ
ol k'anuñla oldı Aħmed reh-nümâ

3. âdemîye vâcib oldı iy püser
k'oğıya sî vü dü haţķ-ı pezer

4. Hâk bilür eyleye şeytândan cüdâ
hâk-ı-la kendüye ide âşinâ

5. sırr-ı eşyâya oğıya ser-be-ser
Ahmed'ün nuṭkında ez-levh-i pezer

6. Ahmed'ün nuṭkından oğı bî-ğalat
atanuñ levhinde sî vü dü ḥat

7. istivâ ḥaṭṭından sî vü dü ḥat
hem Muhammed'den ü Hâk-ı'dan bî-ğalat

8. âdemî-zâduñ resûlidür hâk ol
rahmeten li'l-âlemîn oldu resûl

9. ger bu bist u heşt nuṭkın beyân
kılmasa kim yol bulurdi câvidân

10. kim irişürdi Hudâ'ya bî-gümân
kim bilürdi vuşlat-ı ḥür u cinân

11. âdemî-zâduñ yüzinde bî-ğalat
Hâk Te'âlâ'dan var sî vü dü ḥat

12. nitekim sî vü dü nuṭk-ı Hudâ
ol ki ol ins ü melekdür reh-nümâ

13. oldu andan hilkat her âdemî
hâk yolu oldur beğâdur ‘ âlemi
14. Hâk’ dan Ahmed’ dür kılan bu da‘ veti
olısar ehl-i sa‘ âdet ümmeti
15. lâ-cerem oldu resûl-i kâmunuñ
uymayan göre ‘ azâbın şamunuñ
16. var yüzinde halkuñ sî vü dü hat
Hâk Te‘ âlâ’ dan aña yoldur gâlat
17. oğıdı Ahmed bu hattı âşikâr
âdemîye yeryüzinde her ne var
18. resûlidür pes kamu mahlûkuñ ol
kendünüñ yüzi hattından bildi yol
19. çün Muhammed kıldı halka da‘ veti
lâ-cerem halk-ı cihândur ümmeti
20. enbiyâdan evliyâdan hatt-ı Hâk
oğıdı Ahmed Hudâ’ dan bî-nuḡ
21. böyle virdi Ahmed-i mürsel haber
yevm-i mahşerde Hudâ-yı dâd-ger

22. aşikârâ ola esrâr u 'îd
hem şakkı yüz göstere vü hem sa'îd

23. bir arada cem' ola çün enbiyâ
ola îmândan iyü ümmet Hudâ

34a

1. Hâk Te'âlâ diye iy bed fâli'ân
şoraram sizden su'âlî bu zamân
2. bundan öñdin enbiyâ mı virüpdüm
size Kûr'ân u kelâmı virüpdüm
3. gâfilken sizi hüşyâr eyledüm
sizi bu günden haber-dâr eyledüm
4. anlaruñ kavlin niçün tuymaduñuz
anlaruñ itdügini itmeduñuz
5. virmişidüm sizlere 'aql u fikr
zihn-i pâk u sem' ü idrâk u nazâr
6. tâ olalar işbu hüccetden beri
virdiler cümle cevâb-ı serserî
7. k'iy Hudâ-yı 'âdil ü hem dâd-ger
virmediler enbiyâ bize haber

8. Hâk Te'âlâ diye pes k'iy enbiyâ
gerçi bilürdi velî kıldı nidâ

9. k'iy resûlân-ı Hudâ-yı zü'l-celâl
nicedür hal cevâb-le su'âl

10. virdiler çün enbiyâ yek-ser cevâb
ara yirde bu hemîn oldı hitâb

11. haşr u neşr-ile kıyâmet-çün tamâm
didiler biz haqqdan irgürdük peyâm

12. yine hüccet itmeñüz diye İlâh
var irürdüklerine size güvâh

13. vire yek-ser çün cevâba enbiyâ
diyeler ol hâl-içinde iy Hudâ

14. bu hâle tanuğdur Ahmed ümmeti
kim irürdün bunlara bu da' veti

15. ümmet-i Ahmed tanuğluk vireler
çün kelâm-ile bu sırra ireler

16. k'enbiyâ bunlara virmişdür haber
kim şırât u ba's u mahşer olısar

17. kavline şādık durur hod enbiyā
tanuğuz hem biz bu hāle hem Hudā

18. yine bu hüccetümçün diye İlāh
işbu ümmet şıdkına kimdür güvāh

19. diye ol dem pişvā-yı enbiyā
reh-nümā-yı evliyā vü aşfiyā

20. ümmetüm bu sözde şādıkdur tamām
bunlara çünki haber virdi kelām

21. cāvidānī-nāme ola aña nām
bu cihetden cāvidān ola kelām

34b

1. yine ol ümmet diye kim siz ü biz
gelmedün bir devr içinde iy ‘azīz

2. siz bu tanuğluğı kıandan virdüñüz
siz diye devrümüze kıandan irdüñüz

3. işbu söz gıybet degül mi gaybī hem
Hakq’dan özge kim bilür iy muhterem

4. vire Ahmed ümmeti şol dem cevāb
kim bize bildürdi Allāh u kitāb

gaybet

gaybī

5. tanuguz Hakk'ın kitabın oğdu
bildük ol hâli ger andan yohdu

6. birdedür cün 'ilm-i Kur'an-ı mübîn
kalmadı şeytân-leyin merdud-ı dîn

7. bire bildürdi kitâb-ile Hudâ
işbu ma'niye tanuğdur Muştafâ

8. dir makâm-ı kavî-i elest mürselâ
kul kefâ bi'llâh³² söyleye Hudâ

9. gör ne dir men 'indehu 'ilmü'l-kitâb
Hak dimişdür Hakk'dan işitgil cevâb

10. gör bu ümmetcesini iy bi-haber
buldılar Hakk'dan hem ata hem püser

11. Âdem-le Aḥmed'i buldı bular
bunları Hakk-la bir bildi bular

12. Hak Te'âlâ kıldı Kur'an'da hitâb
ümme-i Aḥmed-çün hakkdan cevâb

13. bul oḡı vechinde sî vü dü ḡat
bu vechinden oldı bu ümmet vasaḡ

³² De ki: "Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." (Ankebût 29/52, Ra'd 13/43)

14. bilmese ümmet nedür bu istivâ
nice vasať olıya aña Hüdâ

15. istivâ hattına çün bulmaya yol
haqqdan ümmet-i vasať olmaya ol

16. Haq çün Âdem hâkini kıldı ‘acîn
şûretinde yazdı Qur’ân-ı mübîn

17. şûretinde yazdı sî vü dü hat
istivâ hatt-ıla olı bî-galať

18. çün kalem çekdi Haq Âdem yüzine
kâ’imen bi’l-kıst olıdı özine

19. Âdem’üñ vechinde olmışdur mukîm
cümle eşyâda şırât-ı müstakîm

20. Haq anuñçün didi rüşen bağ u gör
her ne kim var levh-i mahfûzumdadur

21. vech-i Âdem’dür şırât-ı müstakîm
kaçan³³ aña yol bula dîv-i recîm

22. sâ’il itdi Aḥmed’e bir gün su’âl
k’iy Muḥammed saña didi zü’l-celâl

³³ Müstensih metinde bu kelimeyi “kaçun” şeklinde yazmıştır. Kelimenin aslı “nasıl” anlamına gelen “kaçan”dır.

35a

1. var namâz-ı nâfile vâcib saña
tâ bulasın menzil-i Maḥmūd'a cā
2. ḳutsīdür Ḥaḳḳ' uñ ḳatında bu maḳām
ḥaḳ kitābı-la aña Maḥmūd'a nām
3. kibriyâsıyla 'arşında Ḥudā
kürsiye gele dimişdür Muştafā
4. bulına kürsīde bu gökler tamām
Âyete'l-kürsī ṭanūḳdur ve's-selām
5. oldı vâcib çün namâz-ı nâfile
hem saña hem ümmetünden 'aḳıla
6. kürsīden nâlişler ola âşikâr
ḳılmaya çün ihtimāl Kird-gār
7. söyledür fermân-ı ḥayy-ı lâ-yenām
ger bir araya dirler ḥâş u 'ām
8. baş açuğ yalın ayağ iy püser
diyesin oldum anadan toğdı er
9. ceddüme şol ki ḥalīlu'llāhdur
bānī-yi Ka'be emīn-i rāhdur

ḳansıdur

dereler

ol dem

10. anlarıñçün Haq Te'âlâ buyura
ikişer ton cennetinden giyüre

11. ol ikisi câme-i ihrâm bil
hac u 'umre-çün iy ehl-i sebîl

12. yümünden soñra haqkuñ iy şafâ
Tûr-ı kel[î]m şöyledür emr-i Hudâ

13. bu maqâmdur k'evvelîn u âhirîn
gayret iderler baña iy pāk-dîn

14. sâ'ile bu menzil-i maḥmûddur
ol namâzdan baña bu maḥşûddur

15. gör ne dir *men 'indehu 'ilmü'l-kitâb*
tâ bu müşkil ma'niden feth ola bâb

16. Haq Te'âlâ çünki 'arşından nüzûl
eyleye kürsiye dimişdür resûl

17. gelmek vü gitmek nüzûl ü intikâl
şânına gelmişdür ecsâmuñ bu hâl

18. bu şifâtlardan münezzehdür Hudâ
bu şüretten zât-ı pākîdür cüdâ

Tur, gelmem

Sâ'ile
(ej sâ'il)

HER HAKKI SAKLIDIR.

19. böyle virdi Aḥmed-i mürsel ḥaber
k'Āyete'l-kürsī'ye ḥaşrda iy püser
20. gele Ādem şüretinde āşikār
Aḥmed'e böyle buyurmuş Kird-gār
21. 'arş u kürsī Ḥaḳḳ'uñ Ādem durur
hem Ḥudā'nuñ rāzına maḥrem durur

35b

1. Āyete'l-kürsī içinde Kird-gār
didi göklerde vü yirde ne ki var
2. şıgdı Ḥaḳḳ'uñ kürsī iy ehl-i şafa
bunı Ādem'de görüpdür Muştafa
3. oldu 'arş sī vü dü ḥatt-ı İlāh
ol ki buldı Ādem'üñ vechinde rāh
4. anuñcün her melek kıldı sücūd
böyle olmışıdı hem ḥükm-i vedūd
5. nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
oḫı *e'r-raḥmānu 'ale'l-'arşi'stevā*
6. 'arş-ı raḥmān yöresinde āşikār
şaf şaf olmuşdur melā'ik bī-şümār

7. bu yine sekiz melek i' zâz-la
‘arşını haqqıñ götürmiş râz-la
8. oldu sekiz ferîşte perverdigâr
keçi şûretinde kılmış âşikâr
9. Muştafâ’dan zâhir olmuş bu ‘ayân
ol keçi gibi melekler iy cevân
10. var kara kâ’im sî vü dü tamâm
anlaruñ üstinde tûrmışdur maqâm
11. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
k’ol Haqq’uñ ‘arşıdur iy ehl-i şafâ
12. aḥsen-i takvîmden Âdem i yâr
yazdı vechinde kelâmın Kird-gâr
13. peş melâ’ik anuñcün iy cevân
ol şûretden gösterüpdür müste‘ân
14. vech-i Âdem nuṭṭı yididür Haqq’uñ
nuṭṭıdur pes ‘ayn-ı zât-ı muṭlaquñ
15. nuṭṭı yididür Haqq’uñ Âdem yüzi
nuṭṭ-ı haqqdur söylese Âdem sözi

16. nuṭḡ-ı Ādem olmaya Hakk' dan cüdā
nuṭḡ-ı Ādem' dür āhir nuṭḡ-ı Hudā

17. şūretidür Ādem' üñ 'arş-ı vedūd
'arş-ı deyrinde melek eyler sücūd

18. ma' nīsinde olmazısa istivā
i' tikkāduñ ne yamandur iy şafā

19. sī vü dü nuṭḡ-ı Hakk andan zuhūr
oldı anuñçün Hakk' uñdur 'arş-ı nūr

20. istivā andan ki istevlā ola
bu sözi 'ārif her eşyāda bula

21. haḡ ola müstevlī iy tālib 'ayān
cümle eşyāda be-enr-i kün-fekān

22. 'arş-ı rahmāna (bu) ilet iy dīn eri
bu hikāyet degül āhir serseri

36a

1. anuñçün ya' nī 'arşını Hudā
yaradup kıldı her eşyāda cüdā
2. çün lügatde 'arşmış taht u serir
cāy-ı sultāndur degül cāy-ı vezir

3. yâd kıl ‘arş-ı Süleymân’ı i yâr
tâ ki Hakk’dan olmayasın şerm-sâr
4. tahtı Hakk düzdi vü kıldı ‘arş nâm
bu sözi meşhûr bildi (bildi) hâş u ‘âm
5. var yöresinde melâ’ik şad hezâr
tavâfin emr eylemişdür Kird-gâr
6. ‘arşuñ altında rükû‘ eyler kıyâm
şöyle hüküm itmiş dün ü gün lâ-yenâm
7. ol melâ’ik kitfi üzre Kird-gâr
ol mu‘azzam ‘arş durmuşdur karar
8. ol çigin üzre ne varın iy püser
bunı fehmi eyle söz olsun muhtaşar
9. Âdem öldür Âdem öldür Âdem ol
Hakk katında ol ism-i a‘zam ol
10. bunca ta‘zîmi ki ‘arşa kıldı rab
şol cemâlinüñ hürmet-çündür sebeb
11. şüret-i Âdem durur ‘arş-ı Hudâ
olı e’r-rahmânu ‘ale’l-‘arşı’stevâ

ketfi

HER HAKKI SAKLIDIR.

12. melege öğretti esmâ sırrını
bildi esmâdan müsemnâ sırrını
13. ‘alleme’l-esmâyı bilmez dīv-i red
anuñçün oldı merdūd-ı ebed
14. dīve kıandan keşf ola ‘arş-ı vedūd
çün melâ’ike gibi kıldı sücūd
15. sî vü dü nuṭka mazhardur cemāl
anuñçün oldı ‘arş-ı zü’l-celāl
16. sî vü dü nuṭk-ı ḥaḳḳdur lâ-yezāl
şābit ü ḳā’im bi-zāt-ı zü’l-celāl
17. zātınuñ ‘aynı Ḥaḳḳ’uñdur lem-yezel
buncılayın buyurupdur çün ezel
18. böyle Ḥaḳḳ’dan buyurupdur Muştafā
nite bist u heşt nuṭk-ı Ḥudā
19. kürsî Ḥaḳḳ’dur cemāl-i Muştafā
kürsiye ‘arşından ine çün Ḥudā
20. nite bist u heşt nuṭk-ı kerīm
oldılar zāt gibi nuṭk-ı ḳadīm

21. vech-i pâkinden kıla çün âşikâr
hattnı bist u heşt Kird-gâr

22. nite bist u heşt nuṭṭ-ı kemâl
kürsiye ‘arşından idi zü’l-celâl

36b

1. ol ki Aḥmed buyurupdur ol zamân
k’ine kürsiye Hudâ-yı ğayb-dân

2. bir yeñi pâlân gibi kürsi ola
kim ururlar deveye varsa yola

3. kürsiye Haḳ nüzûlinde şol zamân
nâle vü âvâzeler ola ‘ayân

4. çün ola kürsi deve havzı gibi
kürsiye hem minber-i Aḥmed nebî

5. nitekim Aḥmed durur ‘arş-ı Hudâ
olı e’r-raḥmānu ‘ale’l-‘arşi’stevâ

6. işbu ne teşbîhdür ne intisâb
şerḥ ide men ‘indehu ‘ilmü’l-kitâb

7. pes bu maḥlûkı direler ser-be-ser
anadan toğmış gibi iy püser

8. baş açuğ yalın ayağ 'üryân ola
anadan toğmış gibi giryân ola

9. kürsiye kılduğı 'arşından nüzûl
Hak Te'âlâ bilesin ma'nîsi ol

10. ol arada kamular 'üryân ola
bilüden tıfl gibi nâdân ola

11. olmuş ol sırr-ı Ka'be âşikâr
hâcılar anuñçün 'üryân ü zâr

12. halkı hayrân eyledi emr-i celîl
Hak' dan iki câmeye tutdı halîl

13. iki kez bağlandı ihramı halîl
hac u 'umre-çün iy ehl-i sebîl

14. Hak Te'âlâ bu cihetden buyura
cennetinden iki hülle k'ayura

15. turam andan çün vü kılam âşikâr
hak yemîninden be-emr-i Kird-gâr

16. enbiyâ vü evliyâ hem ol zamân
baña gayrete gele iy kâmurân

ola

hülle
geyüre

17. bu maḳāmdur bu maḳāmdur bu maḳām

ol ki Ḥaḳ didi aña Maḥmūd nām

18. sağ elini bil Ḥaḳḳ'ıñ iy kām-yāb

şerḥ ide *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*

19. iki eli sağdur Ḥaḳḳ'ıñ i yār

ḳavl-i Aḥmed'dür buyurmuş Kird-gār

20. ḥaḳ yemīnidür Ḥaḳḳ'ıñ iki eli

ol ki bist u heştür maḟşalı

21. ol ki vaḳtinde namāzuñ iy şafā

iki elin 'aḳd ḳıldı Muştafā

37a

1. ol ki bağladı resūl iki eli

ol ki bist u heştür maḟşalı

2. nite bist u heşt nuṭḳ-ı Ḥudā

ol ki Aḥmed oldu andan reh-nümā

3. ol ki 'aḳd itdi şehādetde resūl

dörd barmağını iy şāḥib-ḳabūl

4. dört barmağundur on bir maḟşalı

on yididür altı barmağūñ velī

5. oldı bist u heşt mafşal cüdā
nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudā
6. şol elüñ barmağı on dörd bend ola
şay şehādet barmağın şağdan bile
7. tā ola kiltā yidiye haḳ yemīn
buyurupdur böyle haḳḳdan ol emīn
8. on yididen on biri kaldı cüdā
tā şehādetini Haḳḳ'a kıla revā
9. on biri nuṭṭa çün irdüñ iy püser
diñle fermān-ile haḳḳuñ bir haber
10. haḳḳdan on yidi dahi nuṭḳın taleb
sen kitābından ki budur emr-i rab
11. on bir-ile on yidi oldı şalāt
hem seferde hem hāzarda hükm-i zāt
12. on biri on yididen eyle cüdā
nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudā
13. iki on dörd oldı nuṭṭ-ı lem-yezel
cümle eşyādan bilesin bī-halel

yedeyh (hadis)

kıldı

bulasın

HER HAKKI SAKLIDIR.

14. zāt-ı hâkktan cümle eşyâya muhîr
kamuya gör nite olmuşdur halîr

15. ol zamân hâkktan şehâdet iy püser
Ahmed-çün hâkkt-çün virmek haber

16. geldi hak zâtı şehâdet sözine
kâ'imen bi'l-kıst oldu özine

17. on yidi ile bir olmasaydı bir
kâ'imen bi'l-kıst kalandı âhîr

18. Hak namâzın kullarına rûz u şeb
on yidi vâcib kılupdur emr-i rab

19. Ahmed'e gice namâz-ı nâfile
vâcib olmuşdur şalât 'âkıla

20. tâ dün ü gün ol bi-hük-m-i kibriyâ
nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudâ

21. kılmış ola Hak Te'âlâ'ya namâz
eyleye tahkîkden 'arz u niyâz

22. nâfileden giceler bula makâm
anı kim didi Hudâ Maḥmûd nâm

37b

1. ol ki buyurđı bi-hük-m-i Kird-gār
ben olam şağdan yarın aşikār

2. çün ola kiltā yidiye haq yemîn
buncılayın buyurupdur ol emîn

3. Haq Te'ālā Ādem'ün hāki hamîr
iki eli-le kılupdur iy debîr

4. buyurupdur Muştafā bî-reyb ü şeyn
cümle qalbü'l-haq beyne'l-uşbu'în

5. Haq Te'ālā'da aşābi' var hem
Aḥmed-i mürsel dimiş iy muhterem

6. çün aşābi' bendi yigirmi sekiz
Haqq'dan olmuşda bilesin iy 'azîz

7. nite bist u heşt nuṭq-ı Hudā
nuṭq-ı Haqq'dur çünki nuṭq-ı Muştafā

8. çün bu bist u heşt nuṭq-ı mübîn
kıldı Ādem hākini kırk gün 'acîn

9. barmağına niçün urdı hātemi
bilesin ol enbiyālar hātemi

yedeyh
(hadis)

halik

cuşbu'cayn/hadis

HER HAKKI SAKLIDIR.

10. tã kıala barmağũ üç bendi cüdâ
on dörtten kıla on bir iy şafâ

11. on bir ile on yidi ola tamâm
nite bist u heşt aşı-ı kelâm

12. hâtemũñ naķşıdur Allâh u resûl
pes Muḥammed'den Muḥammed kıl qabûl

13. bendidür uşbu' hâtem-dâruñ üç
naķşı oldı hâtem-i muḥtâruñ üç

14. oldı mafşalları yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuṭq-ı ' azîz

15. nite bist u heşt nuṭq-ı celâl
ol ki Ḥaḳ zâtı gibidür lâ-yezâl

16. çün teşehhüdde Ḥudâ'dan Muştafâ
on biri on yididen qaldı cüdâ

17. hem şalâtuñ oldı on bir on yidi
hem seferde hem ḥazarda Ḥaḳ didi

18. şol el-ile şağ elũñ bir barmağı
on yidi mafşal şayıldı her bağı

HER HAKKI SAKLIDIR.

10 11 12 13

19. aldı on bir drt barmağuğ ki var

oldı bıst u heşt bend aşıkr

20. şolı dağı şağ şaymışdur İlh

un şehdet barmağı oldı gvh

21. l-cerem kilt yidiye hağ yemn

olmış ola Tağrı dan didi mn

22. oldı her barmağınuğ bendi tamm

nite bıst u heşt aşl-ı kelm

38a

1. nite bıst u heşt nuđđ-ı kerm

ol ki Hağ ztı gibi ola kadm

2. gklerle yirleri dir l-yenm

ben yemnmden durm yevm'l-ıym

3. iki eli şağdur Hađđ'n didi

bunı diyen şhib-kevneyn idi

4. iki el barmağlarınuğ maşşalı

oldı bıst u heşt bendi vel

5. nite bıst u heşt nuđđ-ı Hd

ol ki ztından Hađđ'n olmaz cd

yedeyh

emin

drem
(dremle)
ayrık
telmih

6. nuṭḡ-ı Hakk'ıdan oldı her eşyâ 'ayân
ol bilür kim Hakk'ıdan işitdi beyân

7. ger bu bist u heşt nuṭḡ-ı Hudâ
olursa cümle eşyâdan cüdâ

8. hiç eşyânuñ vücûdı kalmaya
zerre eşyâdan kimse bulmaya

9. hem dürülmüş yir ü gökler güm ola
ser-be-ser eşyâ kamu merdüm ola

10. pes mübeddel olmuş ola ol zamân
hem cibâl u hem zemîn ü âsumân

11. bilmedi barmağ sırrın müşrikân
Hak dimişdür fâhır bevâ külli benân

12. Hak dimişdür fâhır bevâ fevkü'l-'unḡ
çün saña keşf olmadı bu vech-i hak

13. Muşafâ didi ye ahî Cebre'îl
aña k'itmiş mescûdın Âdem Celîl

14. gerçi Hakk'ıdan sen kelâmı diñledüñ
'aqluñ idrâkıncı sırrın añladuñ

HER HAKKI SAKLIDIR.

fa'dribü küll benân
(âret)

fa'dribü fevkâ'l'inak
(âret)

15. hîç gördüñ mi Hakk'ı 'ayne'l-yakîn
vir haber hâzretiden iy rûhu'l-emîn

16. arada var didi yetmiş bing hicâb
tâ görmeden hâzretine bî-nikâb

17. ger olam yahın aña burâğıla
*fehterakat*³⁴ didiler cümle bile

18. çün enâmil oldı yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuṭṭ-ı 'azîz

19. çün bu bist u heşt nuṭṭ-ı celâl
ol ki Hakk zâtı gibidür lâ-yezâl

20. birdür tevḥîdine yoḥdur gümân
nuṭṭ-ı Hakk bir nûr idi oldı beyân

21. cümle eşyâya muḥîṭ oldı kelâm
belki eşyâdur kelâm-ı lâ-yenâm

22. Cebre'îl ol 'âleme kıandan irer
anuñ ol 'âlemle ne işi var

³⁴ "... derken bağı ateşli (yıldırım) bir kasırga vursun da orası yanıversin" (Bakara 2/266) Ayette *fehterakat* olarak geçiyor. Müstensih kelime başındaki "fê"yi "le" olarak yazmıştır.

38b

1. ol ki Mi' rāc' uñ gicesi Muştafā
vardı ol yire ki dirler müntehā

2. Cebre' il ki ıaldı bir ıadem
ilerü varımadı iy muhterem

3. bu maıāmıdur bu maıāmıdur bu maıām
saña Haı sırırı diledi ve' s-selām

4. oldu haıııdan līma' a llāh aşıkār
işbu ma' niden ' ibāretdür i yār

5. çünkü bu ma' nide haı ta' yin ola
bunı ol göre ki ol haıı-bın ola

6. Aımed' uñ nuııından anıaya haber
Cebre' il gerdü kürsiye bāl u per

7. Cebre' il didi Aımed külli bile
didi hükm oldu baña bu menzile

8. bıraııdum bundan ilerü ger varam
nūr-ı haıııdan bāl u perden yanaram

9. ol ki vardur didi yetmiş bing hiçāb
arada Haııı' a degin benden niıāb

ber-ıadem

ıinildi

ger dıker ise

bir ıadem

10. şerh̄ ide *men* 'indehu 'ilmü 'l-kitāb
ne tā bu ma' niden açıla yine bāb

11. çün bu bist u heşt esmā-yı Hāk
oldı yetmiş iki eczā bī-nuṭḡ

12. ikisinden zāhir oldı Cebre'īl
Hākḡ'dan işit bu sözi ki fehm kııl

13. kāf u nūndan yaradıldı Cebre'īl
kaldı yetmiş iy muḥakkıḡ şöyle bil

14. añla bu yetmiş iy ehl-i ḡabūl
kāf u nūnuñ bu daḡı ḡayr degūl

15. bunı bilen Ādem ü Maḡmūd' imiş
bu sebebden melege mescūd imiş

16. 'arş-ı ḡakkdan geldi iy ḡayrū' l-ümem
bu maḡām Ādem ü Maḡmūd hem

17. yine 'arş u kürsiden geldüm şafā
bā-hezārān zīnet ü fer ü bahā

18. tā Muḡammed'i bu sağ elden tamām
'izzet-le gösterem yevmü 'l-ḡıyām

key

HER HAKKI SAKLIDIR.

19. niçündür bu kamu ' izzet aña
bildüreyüm ben esrârı saña

20. kıldı haqq-çün Âdem'ün hâkin ' acîn
şûretinde yazdı Qur'ân-ı mübîn

21. yazdı bist u heşt hatt-ı kerîm
nite bist u heşt hatt-ı kadîm

22. çün bu bist u heştiden istivâ
gösterür sî vü dü hatt-ı Hudâ

39a

1. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
Âdem'e ol ki olupdur reh-nümâ

2. sî vü dü nuṭṭ-ı hayy-ı zü'l-celâl
ol ki Hâk zâtı gibidür lâ-yezâl

3. Ahmed'ün bist u heştin i yâr
istivâ-ile ayırdı Kird-gâr

4. tâ ki oldu istivâdan bu nişân
Âdem'ün sî vü dü hattı beyân

5. lâ-cerem Âdem ola taht-ı livâ
ol livâ kim Ahmed'e virdi Hudâ

6. Aḥmed'ün vechinde yigirmi sekiz
bu livādur ḥaṭṭ-ı Hakk'ın iy ' aziz
7. k'Ādem andan buldı sī vü dü ḥaṭ
istivā ḥaṭṭ-ıla Hakk'dan bī-galaṭ
8. bundadur Ādem ü Aḥmed müsterek
Ādem ü Aḥmed sözine yoḥ şek
9. budur Hakk'dan kim eyleye cüdā
Ādem'ün ḥaṭṭı-la ḥaṭṭ-ı Muṣtafa
10. Ādem'ün barmağı yigirmi sekiz
bend-i Hakk'dan niçün oldu iy ' aziz
11. nite bist u heşt nuṭḡ-ı Hudā
ol ki Hakk'dan Aḥmed'edür reh-nümā
12. işbu bist u heşt nuṭḡ-ı celāl
ol ki Hakk zātı gibidür lâ-yezāl
13. Ādem'ün barmağı bendin Kird-gār
sī vü dü kılmadı andan i yār
14. tā ola Hakk'dan bu yigirmi sekiz
nite ki nuṭḡ-ı Muḥammed iy ' aziz

15. dest-i Âdem dest-i Aḥmed'dür hemân
anda şirket bulmadı Âdem ' ayân

16. ḥilḳat-ı âdemde yoḥdur bu şeref
gerçi mescûd-ı melekdür mu' teref

17. anda kim var böyle ḥaṭ u nuṭḳ u yed
bu şeref anuñ olupdur tâ ebed

18. dest-i Aḥmed dest-i pâk-i kibriyâ
nuṭḳı bist u heşt nuṭḳ-ı Hudâ

19. bu maḳâm oldur ki didi Kird-gâr
ben yemînu'llâh itdüm âşikâr

20. her ki vardur evvelîn u âhirîn
bu maḳâmuñ tâlibidür yevm-i dîn

21. bu maḳâma didi Haḳ Maḥmûd nâm
gör bu ḥaḳḳ-bîn gözle bedr-i tamâm

22. nâfileden buyurur on bir namâz
niteki on yidi ' arz oldu niyâz

39b

1. çün enâmil ḥilḳatinden âşikâr
oldı bist u heşt mafşal i yâr

2. nite bist u heşt nuṭṭ-ı celāl
ol ki Ḥaḫ zātı gibidür lâ-yezāl
3. Ḥaḫ çün Ādem ḥākini kıldı ‘acīn
şūretinden yazdı Qur’ān-ı mübīn
4. sī vü dü ḥaṭṭıdur ḥaṭṭ-ı Ḥudā
sī vü dü nuṭṭıdur nuṭṭ-ı beḳā
5. oldı bist u heştten āşikār
sī vü dü ḥaṭ u nuṭṭ-ı Kird-gār
6. Ādem ü Aḥmed bi-ḥükm-i ğayb-dān
işbu ḥilḳatde şerīkdür iy cevān
7. oldı bürḳa‘ bendi yigirmi sekiz
nite bist u heşt nuṭṭ-ı ‘azīz
8. k’Aḥmed’ün nuṭṭı gelüpdür ibtidā
nuṭṭı Aḥmed’dür işit nuṭṭ-ı Ḥudā
9. andā Ādem bulmadı şirket i yār
oldı Aḥmed barmağından āşikār
10. çün şehādet barmağla Muştafā
on biri on yididen kıldı cüdā

barmağ

11. Ādem'ün maḥşerde sırrın āşikār
çünkü andan kılsardur Kird-gār

12. anuñçün didi rabbü'l-ālemîn
Ādem'ün ḥākini ben kıldum 'acîn

13. cennetün ehline maḥşerde hemîn
Ḥaḳ Te'ālā diye aşḥāb yemîn

14. sağ elinden yir ü gökler dürile
hem bu elendür buña ger irile

15. hem eliyle döşedi hem dürdi ḥaḳ
Aḥmed'ün nuṭkıçündür bî-nuṭḳ

16. andan oldu sırr-ı tevḥid āşikār
söyleye eller kıyāmetde i yār

17. fāḥir bevā külli benān müşrikān
bunuñçündür ki bilürler 'ārifān

18. elüni çekme bu elden olma yad³⁵
bu şehādet barmağından şerm-sār

19. Ḥaḳ ẓatında olıcaḳ yevmü'l-kıyām
çün her a'zāda gele nuṭḳ u kelām

³⁵ Bu beyitte kafiye oluşturulmamıştır.

Fadrişü
kulle benān
(cayt)

yār

20. kibriyâ Tûr'ında buldı kibriyâ
dest-i Âdem kibriyâsına güvâ

21. çün şehâdet barmağından Muştafâ
buldı bist u heşt nuţk-ı Hudâ

22. didi Aḥmed'üñ kulûbe virdi rāh
iki barmağı arasında İlāh

40a

1. sır-ı tevḥid şehâdetden ḥaber
iste anuñ barmağından iy püser

2. söyle ḥukm itdi Hudâ-yı bî-niyâz
yüz tutıcaḡ Ka'be'ye vaḡt-i namâz

3. ol kim Âdem ḥâk-i vechine maḡām
olmuş aña Ḥaḡ dimiş beytü'l-ḡarām

4. çün namâzuñ emr-le oldu tamām
saḡuñla şoluña çün virgil selām

5. iki eli şaḡdur Ḥaḡḡ'uñ i yār
böyle olmuşdur bu ḡavl-ı Kird-ḡār

6. didi aşḡāb-ı yemīnden lâ-yenām
saña Ḥaḡḡ'dan geliser böyle selām

7. ger sorarlarsa su'âli 'âm yoĥ
ki şehâdetde neden ibhâm yoĥ
8. ġayrdur anuñ bu ma'nîde tamâm
on yidiyi cem' ide ol ve's-selâm
9. on bir ġayrından ibhâmuñ cüdâ
buncılayın oldı fermân-ı Hudâ
10. bunda olmaya çün ibhâm üstüvâr
ġayr anuñ buldı pes kurb u civâr
11. tâ ki on dörtle eyleye qarîn
çün şehâdet vakt-i rabbü'l-'âlemîn
12. hem ola on yidi on birden cüdâ
çün teşehhüdde bi-hükm-i kibriyâ
13. oldı bu kurb için itmâmı anuñ
çün müsebbih olınur nâmı anuñ
14. barmağı çünki müsebbih nâm ola
on birle on yidi itmâm ola
15. buldı Aĥmed çün şehâdetden nişân
kıldı bist u heşt nuṭṭ u beyân

16. kıldı tevḥidden Ḥudā'nuñ āşikār
Aḥmed anuñla bi-ḥük-m-i Kird-gār

17. bil Süleymān'dur neden şāhib-ḳabūl
buldı ḥātem barmağından ele yol

18. bildi kim eldür yemīn-i lā-yenām
bendi bist u heştdür çün kelām

19. buldı ḥātem barmağından çün ḥaber
oldı rāmı dīv ü perī iy püser

20. Muştafā'dandur bu sözler iy püser
virdi eşrāt kıyāmetden ḥaber

21. didi Ḥaḳḳ'dan degdi bu sözler bize
uşda biz bildürerüz bunu şize

22. münşak ola nā-gehān arz-ı ḥarem
dābbetü'l-arz anda zāhir ola hem

40b

1. anuñla mühr-i ḥātem var ola
k'anuñçün dīv ü perī yār ola

2. k'ol Süleymān nebīye geldiler
ḥātem-le ḥükmine rām oldılar

3. barmağında ol ola mühr-i resûl
andan ola dîv ü perî aña kûl
4. işbu sözlerdür bize peygâm-ı Hâk
Muşafâ'dan vâsıl oldu bî-nuṭṭ
5. yine elinde anuñ ola 'aşâ
k'anuñçün câvidândur ejdehâ
6. yarıla çün yir ü taşra çıḡa ol
kâmulara gösteriser toğrı yol
7. yarılup yir çıḡa ol taşkaru çün
oḡıya hem âyetle bu fûnûn
8. dirile ḡavfından anuñ ḡaş u 'âm
ṭâ' ata yüz ṭutalar varı tamâm
9. kılalar bu korḡudan dün gün şalât
ya'nî andan bûlalım diyü necât
10. diye kılmaḡ dilerem sizi helâk
bu 'aşâyla be-emr-i zât-ı pāk
11. ola ḡükmümde musaḡḡar il ü şâr
ya'nî bu 'âlem içinde kim ki var

âyet-i
lâ-yûkî nûn

12. her kimi görse be-emr-i Kird-gār
kāfiri mü'minden ide āşikār

13. alnınuñ ortası³⁶ ḥaṭṭından ' aşā
koyıcaḡ şöyle buyurdı Muştafa

14. her elinde ola noḡta āşikār
ḡaradan aḡdan be-emr-i Kird-gār

15. ger ḡaradur yüzlerin ḡıla siyāh
ya' nī bu bir noḡtadan ḡükm-i İlāh

16. yaza vechinde ki bu kāfir durur
ṭamulukdur menzili āzer durur

17. mūhri ki virmiş Süleymān'a Ḥudā
barmaḡı bendinden olmış cüdā

18. nite bist u heşt nuṭḡ-ı resūl
ki anuñla mülk-i sermed buldı ol

19. burnına ol kāfirūñ mūhri ḡoya
dīv ḡaçan ḡilḡatūñ sırrın ṭuya

20. nite barmaḡ bendi yigirmi sekiz
vechinūñ ḡaṭṭı gibidür iy ' azīz

alında. (hadise
telvizi)

³⁶Müstensih metinde "t" harfini "be" gibi yazmıştır.

21. dört kirpük iki kaç u saç bir
yidi haṭ cemālinde münir

22. yidi haṭ daḥı oḥı dir emr-i rab
iki haṭ 'ārız u üç haṭṭ-i rab

23. iki daḥı haṭ enf oldu yidi
iki kez yidi olan on dört yidi

41a

1. işbu on dördün yidi on dört haṭ
Ḥaḳḳ'dan olmuşdur bilesin bī-galaṭ

2. oldu bist u heşt haṭ iy emîn
barmağınun haṭṭınadur hem karîn

3. vechinün bilmedi haṭṭından beyân
burnı üzre koydı hâtemden nişân

4. tā bileler ehl-i cennet k'ol le'im
geçebilmedi şırâṭ-ı müstaḳīm

5. haṭṭını Ḥaḳḳ'ıñ ne bilsün dīv-i red
kaldı şeyṭân gibi merdūd-ı ebed

6. yevm-i tesevvüdü'l-vücūh oldu beyân
bunı haḳḳ-bîn gözle görgil 'ayân

7. kıldı sî vü dü haṭṭın Kird-gār

bu nenüñ iki haṭṭından aşikār

8. Hāk Te'ālā çün yaratdı Ādem'i

didı Mūsī urdı burnından demi

9. anuñçün alıcaḡ vaḡt-i vuṣū

kişi burnına gerekdür vire şū

10. bûy-ı Hāk burnından irdi Aḥmed'e

irdi ol bûy-ıla mülk-i sermede

11. 'avdet ü ṭayyib ü şalâtı Muṣṭafā

iḥtiyār itdi bu vechden iy şafa

12. bu üçün cem' itdi ol şāhib-kemāl

bilmez anuñ sırrın illā ehl-i ḥāl

13. ḥilkatūñ sırrından alduñsa ḡaber

hem bu ma'niden bilesin iy püser

14. şol kim ola mü'min ü ehl-i cinān

faẓl-ı Hākḡ'dan ola vechinde 'ayān

15. alınuñ haṭṭına çün ire 'aşā

ola bir aḡ noḡṭa zāhir iy şafā

(hadise telmih)
caviat u tib

burnunun

HER HAKKI SAKLIDIR.

16. yüzi ol ola noqtadan ser-be-ser
iki hefte ay teg şakku'l-kamer

17. fazl-ı Hakk'dan yüzleri ağ ola dir
Hak Te'ālā'nuñ liķāsından münir

18. oldı bist u heşt hatt-ı Hudā
zāhir ol noqtadan iy ehl-i şafā

19. bu ola ma'nī tebeyizü'l-vücūh
buña haqqdan dimişem nice vücūh

20. yaza ol dābbe nice yüzde nişān
aña kim mü'min ola ehl-i cinān

21. ol yüzinde oğımışdı hatt-ı Hak
kimsenede yohdı bunda nutk

22. enfe hātem başduğından iy cevān
hāteminden kalmışdı bu nişān

23. şād ol iy Ahmed-i mürsel ki Hak
perde götürdi ki açıldı tabak

41b

1. kāfir ile mü'mini Hak āşikār
kıldı senden turağınca rüzgār

(özet)

tebeyizü'l

HER HAKKI SAKLIDIR.

turduğınca

2. mazhar-ı haq böyle ola iy emîn
ya' nî budur *rahmeten li'l- 'âlemîn*
3. dâbbe Haqq'dan görüñ ne zâhir kıılır
kimi mü' min ü kimi kâfir kıılır
4. yarıla yir dâbbe çün çıha gele
Haqq'dan imân hükmi bir dağı ola
5. ma' nîsin ümmü'l-kurānuñ bî-niķāb
şerh ide *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*
6. dâbbe çün ümmü'l-kurādan geliser
dâbbetü'l-arz ola şey-i mu' teber
7. Mekke'nüñ adını Haq ümmü'l-kurā
nice kez didi kelāmında Hudā
8. anuñçün her yirüñ aşlıdur ol
böyle virmişdür haber haq u resül
9. bu eihetden k'andadur beyt-i Hudā
ol ki cāy-ı vech-i Ādem'dür şafā
10. ism-i a' zam Muştafā'dan âşikār
oldı bu vech-le fehmi eyle i yār

11. alduñsa ger bu ma' niden haber
añlayasın ma' nî-yi şakku'l-kamer

12. yüzi toprağı yiridür Âdem' üñ
ya' nî Hâk katında ism-i a' zamuñ

13. ol bist u heştini Muştafâ
ger ayırmasa bi-ḥaṭṭı-ı istivâ

14. Âdem' üñ sî vü dü ḥaṭṭı ' ayân
kimden olurdı kim eylerdi beyân

15. her şey üzre ḥâküñ olmışdur şeref
dürr-i mevcûdât oldur hem sadef

16. cümle mevcûdât-ı Hâk andan gelür
hem tecellî feyz-ı Hâk andan kılur

17. burcla yıldızlar çarḥ u felek
aña yüz tutmış kamu ins ü melek

18. dâ' irin eyler tavâf iy ḥâcıyâ
bu hediyyü'l-' âlemîndür dir Hudâ

19. içlerinde cân gibi bulmış beḳâ
kim anuñdur ' izzet ü câh u ' alâ

hiden li'l-

20. zûlmet-i âbâdı ki hâk andan zuhûr
oldı Hâk kıatında oldur mahz-ı nûr

21. dîv-i redde bu hâkîkatden çi kâr
yoğdur anuñ hilkâtinde ğayr nâr

22. ğayr-ı Hâkķ'dan vehm ü zûlmetdür gümân
ya' nî şâhib-kudret uş Hâkķ'dan 'ayân

42a

1. âsumân ü mâh-tâb u âf-tâb
Hâk Te' âlâ'nuñ yüzinden tâ hicâb

2. zât-ı pâkinden Hudâ'nuñ Kird-gâr
hem nihân andan hem andan âşikâr

3. kendüzine *küntü kenzen* didi Hâk
kenz-i Ka'be kaldı andan bî-nutķ

4. Ka'be'den açıla kenz-i zât-ı pāk
Ka'be'ye aşı anuñ çün oldı hāk

5. her emānet ki kıomışdur ğayb-dân
hākde anı nihân itmiş nihân

6. ğayr hākûñ âşikārâ eyledi
hāk bu sırda müdārâ eyledi

7. ol emānet ki dimişdür zü'l-celāl
‘arza kıldum bir semā vü bir cibāl

8. cüz ü ‘zam nefis-i insānī durur
taht-gāhında ki sultānī durur

9. hākden gelmişidi pākdi ol
olmışıdı maḥrem-i esmā-yı küll

10. ol emānet-i pāk nuṭkıdı Hakk’uñ
Hak Te‘ālu’llāh zāt-ı muṭlaquñ

11. zāt-ı Hak gibi bekā bulmışıdı
zāt-ı Hakk’dan nūr-ı maḥz olmuşıdı

12. buña nevh-i ‘ilmü’l-esmā i yār
böyle olmuşdur be-emr-i Kird-gār

13. enbiyā vü evliyānuñdur bu dīn
dīnle Hakk’dan ne yakīndür bu yakīn

14. ādemī aldı vü Hakk’a virmedi
bu cehūlden kendüzini dırmedi

15. bu zalūm u bu cehūlden bu ḥasār
oldı niçün virmedi nefesine dār

ber-
cüz-i

güvāh
adlemel-eser

16. ger vücûdın tanıyaydı özinüñ
aşlını Hakk'ın bileydi sözünüñ

17. nuṭṭını bileydi nuṭṭ-ı Hudā
ol ḳadīmüñ şânına gelmiş beḳā

18. sî vü dü ḥattıdur ḥatt-ı kerîm
sî vü dü nuṭṭıdur nuṭṭ-ı ḳadîm

19. aradan çıḳmış Muḥammed gibi ol
kendü mülkini Hudā ḳılmış ḳabûl

20. mülkini tutmuş Hudā-yı zü'l-celāl
zât gibi nuṭṭ-ıla çün lâ-yezāl

21. cümle eşyâya muḥîṭ olmuş kelām
bildi nuṭṭın nuṭṭ-ı ḥakkdur ve's-selām

22. Ahmed-i muḥtâr emānet-dâr idi
ol emānet ki Hudā'dan var-ıdı

23. anı Hakk'a çün ki ṭapşurdu tamām
kendüyidi zât-ı yezdân u kelām

42b

1. didi Hakk anuñçün rûḥu'l-emîn
bu kemāl-i ḥakden görgil yaḳîn

2. mescid ü mihrâblarda ol ki var
kürsî üzre istivâdur Kird-gâr
3. işbu bist u heşt harf u noқта
ellidür kâtip elinde saır u haı
4. bî-vuzû vü bî-ıahâret zü'l-celâl
men' kıldı almağın beher kemâl
5. od u yil toprağ u şudan bî-ğalat
cem' olup anda yazıldı nâm-ı haı
6. kim dirse bu kelâmı haı degül
dîv-i reddür emegi zâ'i' dür ol
7. kâfir ü müşrik dimişdür zü'l-celâl
işbu Haıı' dandur aña bî-kıl ü kâl
8. ya' nî bist u heşt harf-i hecâ
oldı bist u heşt nuıı-ı Hudâ
9. ol ki Haıı' dan geldi nuıı-ı zü'l-celâl
Haı Te' âlâ zâtı gibi lâ-yezâl
10. olmasa ger haı-i zulmânide haı
haıı Haıı' uñ nuıı-ı haıııdur bî-ğalat

noқта

HER HAKKI SAKLIDIR.

11. od u yıl Muşhaf kim ol-ıdı kaçan
Muşhaf-ı Hâk kimden oldı beyân

12. Muşhaf-ı zâhir huṭṭ u hem suṭṭ
nite bist u heştdür nuṭṭ-ı nūr

13. hâk-i zulmânide bulmışdur vü bes
var bu maḥsûsâtda inkâr-kes

14. barmağı-la Aḥmed-i mürsel ḥurûf
bunuñçün yazdı yirde bul vuḳûf

15. kâbiliyyet buldı Hâk ḥaṭṭına hâk
ḥaṭṭ-ı Hâkḳ'dan zâhir oldı nuṭṭ-ı pāk

16. od[d]an idı dīv ḥaṭṭdan çekdi baş
bu cihetden la'netle oldı faş

17. ḥaṭṭa çün yazdı kıldı hâke âb
Hâk şü üzre kôdı 'arşı hicâb

18. didi Aḥmed 'arş-ı Hâk bir âbdur
gölşen-i rûhı şudan sîr-âbdur

19. ma'lûm oldı kim kelâm-ı ğayb-dân
hem kelâmı k'indi gökden iy cevân

olaydı

deyü

ber

her

20. gerçi nuṭḡı ol kelām-ı pākdi

ḡābil ol nuṭḡ-ı zāhir ḡākidi

21. bu cihetdendür ki zāt-ı zü'l-celāl

sī vü dü nuṭḡı oldı lā-yezāl

22. Ādem ḡākidiür anuñ maẓharı

‘alleme’l-esmā ṡanuḡ iy dīn eri

23. Ḥaḡ çü Ādem ḡākini ḡıldı ‘acīn

ṡūretinde yazdı Ḳur’ān-ı mübīn

24. ḡaṡṡıdur sī vü dü ḡaṡṡ-ı kerīm

nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı ḡadīm

43a

1. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz

Ādem’le Ahmed’üñdür iy ‘aziz

2. cüz ü a zām ḡāk ü bād ü āb u nār

ṡöyle talīmīr itdi ḡükm-i Kird-gār

3. Muṡḡaf-ı Ḥaḡḡ’dur ki yazmıṡ zāt-ı pāk

od u ṡu yilden ammā aṡlı ḡāk

4. tā elüñ yüzüñ yumayınca i yār

sen namāz-çün be-emr-i Kird-gār

5. Muşhaf-ı zāhir almazsın ele
oḡıyup anı getürmezsin dile
6. sen bu zāhir Muşhaf-ıla iy oḡul
bul atanuñ yüzi Muşhaf'ına yol
7. bu vuzūdan ġayb-dāna yol i yār
şoñra zāhir Muşhaf'ından oḡı var
8. her kim Ādem vechi levḡinde tamām
oḡımadı ya' nī ḡaṭṭından kelām
9. Muşhaf-ı zāhir aña keşf olmadı
'ilmü'l-esmāya şeytān tıyn bilmedi
10. diyü Ādem ḡaṭṭını çün bilmedi
lā-cerem red oldu secede kılmadı
11. eylen şeytāndan gerek ta' vīd ḡaḡ
Muşhafı andan gerekdür oḡımak
12. Ādem'ün vechi ḡaṭṭından tā ilāh
sürdi şeytānī ḡalb ehl-i günāh
13. isti'āze çün şeytān-ı recīm
sūy-ı bismi'llāhi'r-raḡmāni'r-raḡīm

seytān

ilk

seytānı kılup

Gü zi-

14. Ādem hākidür ism-i a' zâmı
kim bilür bu sırrı Hākk'ıñ maḥremi

15. Muştafā'dan maḥrem esmā-yı kül
ya' nī sī vü dü ḥaṭṭın buldı ol

16. ādemīseñ ādemīseñ ādemī
Ādem'ün ḥaṭṭından urasın demi

17. yoḥsa şeyṭān u dīv alduñ yaḳīn
la' net-i Hāḳ cānuña tā yevm-i dīn

18. zīnet-i ümmü'l-kurāya geldüm uş
Hākk'dan esrārını zāhir kıldüm uş

19. Ādem'ün çün yirdür aşlı iy püser
bunı Hākk'dan şerh ideyüm ser-be-ser

20. Ādem'ün toprağını kıldı ' acīn
cümle yirden ḥükm-i rabbü'l-'ālemīn

21. bu ḥadīs-i mu' teberdür ḥātemün
ḥāk vechi Ka' be' dendür Ādem'ün

22. şadr u zahrınıñ yiridür ḥāk-i Şām
aña kim Hāḳ beyt-i maḳdis didi nām

23. hāk yechin Ka‘be’den aldı Hūdā
kim didi Mekke’ye Hāk ümmü’l-kurā

43b

1. göz kulağ u nuṭṭ u idrāk ü fikr
hüs n ü fer ü hānde ü zīb ü naẓar
2. ola sī vü dü haṭṭ-ı zü‘l-celāl
nite sī vü dü nuṭṭ-ı lā-yezāl
3. şūret ü ma‘nide oldı āşikār
hem bu yüzden bildürüpdür Kird-gār
4. cümle yüzden āşikār oldılar
bunları haḫḫdan çü yüzde buldılar
5. vech-i Ādem’de şeref budur yaḫīn
cümle a‘zādan yüze budur qarīn
6. yüzün hākı alınduğı meḫān
şöyledür Hākḫ’uñ katında iy cevān
7. her yir üzredür şerīf ü muḫterem
enbiyānuñ kıblesidür bu harem
8. nitekim her ‘üzvuñ üzre yüzidür
ya‘nī yüzinde Hūdā’nuñ sözidür

9. Mekke'dedür Ka'be ol yüzün yiri
Hakk'dan anda oldu bu sözün biri

10. üm ola bir vech-le Âdem yüzi
muhkem aña Hakk katında bu sözi

11. Mekke'ye anuñçün ümmü'l-kurâ
didi kim her yirden almışdur Hudâ

12. kıble-gâh-ı enbiyâ vü evliyâ
melege hem bundan itmişdür Hudâ

13. çün halîl-i Hakk bu söze buldı yol
irdi kim yapaydı ol vâdiye ol

14. kıldı bir yeñi 'imâret çün halîl
Ka'be'dür didiler ol beyt-i celîl

15. kıble-gâh-ı enbiyâ vü evliyâ
oldı Hakk'dan kamuya beyt-i Hudâ

16. yöresini yidi gök eyler tavâf
yidi yılduzla Hakk'dan bî-hilâf

17. oldu iki yidi on dört iy 'azîz
istivâdan oldu yigirmi sekiz

18. Âdem ü Ahmed'de olmaya cüdâ
bu iki takسیم-ile nuṭṭ-ı Hudâ

19. âyet-i levlâk ḥaḳḳdan okıgıl
ḥilḳat-i eflâkı ḥaḳḳdan fehmi kıl

20. on iki burc üç yüz altmış derec
ḳul-ı ḥaḳḳdur bu söze yoḡdur ḥarec

21. şay sî vü dü vü yigirmi sekiz
Ḥaḳ yüzi ḥaṭṭı gibidür iy 'azîz

22. buncılayın Ka'be'yi ḳılmaḳ ṭavâf
vech-i Ḥaḳḳ'dur çün dimiş Ḥaḳ bî-ḥilâf

23. zîr ü bâlâ her ne kim var nâmıdur
münḳasım itdügleri âksâmıdur

24. sî yü düdür vü yigirmi sekiz
Ka'be'nün daḡı ṭavâfı iy 'azîz

25. anuñçün k'oldı ḥâk-i vech-i yâr
anda secde emr idüpdür Kird-gâr

44a

1. on iki burcda bi-ḥükm-i dâd-ger
buldı bist u heşt menzil ḳamer

Kaul-i

e

HER HAKKI SAKLIDIR.

2. her ne kim yirlerde vü göklerde var
böyle taḳṣīm eylemişdür Kird-gār

3. her şeyüñ taḳṣīmi yigirmi sekiz
Ādem'üñ ḥaṭṭı gibidür iy 'aziz

4. bu menāzil Ka'be'yi eyler tavāf
Ādem'üñ vechine çün dir bī-ḥilāf

5. hem menāzil burc u encüm hem felek
Ḥaḳḳ'a secde eyleyen ins ü melek

6. ol yire kılmış teveccüh her yiri
Ādem'üñdür yüzi toprağı yiri

7. Ka'be deyrinde tavāf iki yidi
vech-i Ādem bī-ḥilāf gibiyidi

8. cümle yirden Ādem'üñ ḥākin tamām
aldı cem' itdi Hudā-yı lā-yenām

9. iki eliyle anı kıldı 'acın
kırk günde kırk şabāḥ iy pāk-dīn

10. Ka'be ḥākinden yaratdı yüzini
kenz 'ilmüñ andan açdı sözini

HER HİKAYE SAKLIDIR.

iki iki
gibi yedi

bir

11. andadur hüsñ ü cemâl-le kemâl
nite bist u heşt nuṭṭ-ı celâl
12. şadr u zahır beyt-i maḳdisden zühür
oldı bî-verden ki oldur beyt-i nûr
13. sağ eli maşrıḳdan olmışdur ‘ayân
şol eli mağrib yirinden bî-gümân
14. Aḥmed’üñdür maşrıḳ u mağrib inan
ellerinüñ barmağı virdi nişân
15. Aḥmed’üñ barmaḳlarından Kird-gâr
kıldı bist u heşt bend âşikâr
16. nite bist u heşt nuṭṭ-ı celâl
ol ki Hâḳ zâtı gibidür lâ-yezâl
17. barmağı virdi şehâdet bu söze
şol gün-çün kim turalar yüz yüze
18. Hâḳ’dan oldı çün muşavver böyle yol
turdı cümle yiryüzinde tıtdı yol
19. buldı her bir degme ‘uzvından şeref
ya‘nî ol düre bu olmışdur şadef

kanın çün

ol.

yer

20. çün Muḥammed bunı fehm itdi yaḳın
k'olmış Ādem ḥāki her yirde 'acın

44b

1. vech-i pāki Ka'be'dendi Ādem'ün
gör teveccüh kılduḡını ḥātemün
2. aña yüz tutdı Ḥaḳḳ'a kıldı sücūd
k'ol durur Ḥaḳ mazharı 'ālī vücūd
3. Aḥmed andan didi kim her yiryüzün
baña mescid ü imām itdi sözün
4. Ka'be'den k'ümmü'l-kurādur iy püser.
k'Ādem'ün vechi yiridür makber
5. bākī yirlerinden olmaya cüdā
kim buña Ḥaḳ didi nām ümmü'l-kurā
6. aṣl oldur bākī aña muttaşıl
muttaşıl pes nice ola munfaşıl
7. Ādem'ün vechin her a'zādan cüdā
ger kılurlarsa iy beg vay aña
8. pes kamu yirler nitekim var-ıdı
Ka'be'ye varı teveccüh-dār-ıdı

m4 feber

9. her kim ol bu h aneyeye yol bulmadı
d iv-i mel' un oldu secde kılmadı

10. d iv olmaz  ademoğlu iy püser
h ilkatinden  adem'  nd r b i-h aber

11.  adem'  n vechi h ut t n d iv-i red
oğımadı k aldı merd d-ı ebed

12.  adem -z d ide ger birer püser
atadan v k f deg l  ol b i-h aber

13. h a  dan s  v  d d r h att-ı  l h
ol ki  adem vechine bulmışdı r h

14. nitekim s  v  d  n t k-ı cel l
ol ki H a  z t  gibidür l -yez l

15. o ımadı bulmadı ma   d n 
bilmedi  ey  n-ı la' n merd d n 

16. d iv k fird r nice ola püser
nice yirinden ola m r  -ı ber

17. ger bileler  adem'  n sırrın ya  n
ola m r     amu r y-ı zem n

 ey  n le   

18. arz-ı Hakk'dan her kim oldu hakk-şinās

arz anuñ mīrāşı oldu bī-hirās

19. Muşafā'nuñ ümmetinüñdür bu yir

dīn-i sermed buldı anuñçün dilr

20. böyle buyurđı İlāhü'l-‘ālemīn

arzu 'llāh 'ākıbetün li'l-mütteķīn³⁷

45a

1. t̄alibā Ka'be'den açıldı bu bāb

şerh ide men 'indehu 'ilmü'l-kitāb

2. Ka'be yiri vahy ile çünki Halīl

buldı Hakk'dan aña bildürdi Celīl

3. ez-hidāyet gösterüpdür z̄ü'l-celāl

k'Ādem'üñdür bu kamu fazl u kemāl

4. k'Ādem'ün vechi yiridür ol maķām

anuñçündür tavāf u ihtirām

5. didi bu yirde bir ev yap iy Halīl

oldurur ümmü'l-kurā beyt-i celīl

6. k'ola anda secde ü tavāf u namāz

hāzrete 'arz idile her dürlü rāz

³⁷ "... yeryüzünde ... Allah'a karşı gelmekten sakınanlarıdır." (Kasas 28/83)

7. çünki ol mevzi^c ola a^şl-ı zemîn
aⁿâ Hâk didi hüdâ-yı li'l-^c âlemîn

h=den

8. vech-i Âdem andan oldı âşikâr
geldi Âdem mazhar-ı Perverdigâr

9. pes hüdâ-yı li'l-^c âlemîn ola tamâm
fehmi kıl Hâk^q'dan bu sırrı ve's-selâm

10. çün Halîl'e irdi bu sırrdan haber
eve anda virdi bünyâd iy püser

11. Ka'be'yi çün yaptı İsmâ'îl hem
Hâk^q'dan anuñ münisiydi dem-be-dem

12. Ka'be rükniindeki ol kara hacir
kim Halîl anı komışdı iy püser

13. Hâk Te'âlâ'nun evini çün tamâm
kıldı hüküm ile Hudâ-yı lâ-yenâm

14. Ka'be'nün sırrın aⁿâ keşf itdi Hâk
perde ref' oldı vü açıldı tabak

15. bu eve bunca niçündür ihtirâm
da'vet itdi 'âlemün halkın tamâm

16. didi gelün kim budur beyt-i Hudâ

kıldı ‘âlem hâkına bunca nidâ

17. didi Yâ Rab çün senüñdür toğrı yol

bu haremde sa‘yumuzı kıl kabûl

18. ‘âlemi bunuñla pür-âvâze kıl

dîn-i pâk-i enbiyânuñ tâze kıl

19. ki oğrıya ol ser-be-ser âyâtunu

göstere hâk-ı cihâne zâtuñı

20. enbiyâda hatm olmışdı ezel

kâşif-i tevhid ü edyân u milel

21. müstecâb ol da‘vet itdi çün Halîl

müstecâb itmiş du‘âsını celîl

45b

1. Hâk Te‘âlâ Ahmed-i muhtârını

zâhir ü fâş eyledi esrârını

2. Ka‘be’ dendür hâk-i vechi Âdem’üñ

bildi Hâk‘dan çünki cedd-i hâtemüñ

3. bir oğul istedi Hâk‘dan çün Halîl

k’Âdem’üñ sırrı ol urdı Celîl

ola vidi

4. ol kim andan ism-i a'zam âşikâr
olısardur ya'nî Âdem âşikâr
5. toğduğı yirdür anuñ beytü'l-ḥarām
anda Âdem'e olısardur kıyām
6. yirlerüñ aşıldur ol ümmü'l-kurā
kim aña ümmü'l-kurā didi Hudā
7. ğayb sırrından bilürler enbiyā
olmasa böyle yakīnüñ iy şafā
8. kimse bilmez göresin her şeyḥ ü şāb
ölüminden sonra rāḥat yā' azāb
9. vahy geldi pes Ḥalīl'e k'iy Ḥalīl
rehber-i dīn-i Hudā pīr-i sebīl
10. iy Ḥalīl ola bu ḥāne çün tamām
ḥalk-ı maşrık ḥalk-ı mağrib ḥāş u'ām
11. ata şulbından şular kim geliser
tā kıyāmet âşikārā olısar
12. sen bu emr-le oḥı bu ḥāneye
isteyen cānı ider cānāneye

13. tā bulalar bundan Ādem'den nişān

aradan ref' ola bu reyb ü gümān

14. 'ahd kim tutmuşıdum rûz-ı elest

bu benî âdem-len iy haqq-perest

15. pes bu 'ahd-nāmeyi ben üstivār

ol kara taşā şımarladum ki var

16. bu söze virür şehādet enbiyā

kim senüñle ne 'ahd itdüm Hudā

17. çün benüm şûr-ı İsrāfil ura

haq yeminden çün bu yirlerin düre

18. şağ ola ol hacere' l-esved ki var

'ahd-nāme ola andan āşikār

19. ol hacerde olısar çeşm ü zebān

söyleye Ādem gibi nuṭk ol zamān

20. diye haqqdan k'iy Hudā-vend-i Kerīm

oldı zātuñ gibi emrũñ müstakīm

21. ben tanuqluq virem 'ind-i İlāh

bu tanuqluğuma ḥod sensin güvāh

22. el koyup yüzlerüñ baña sürdiler
her selâmı k'emre gele virdiler

46a

1. anuñçündür ki ol seng-i siyâh
şoldur nite yidi haṭṭ-ı ilâh
2. Âdem ü Havvâ yüzinde çünki haṭ
Haṭ eliyle yazdı nuṭṭın bî-ğalaṭ
3. bâğ-ı cennet aña ki me'vâ ola
hür u ğilmân Âdem ü Havvâ ola
4. enbiyâda evliyâda bî-ğalaṭ
bu yidi haṭ üstine var-ıdı haṭ
5. yidişer haṭ oldı yigirmi sekiz
od u şu toprağ u yilden iy ' azîz
6. sî vü dü haṭṭını Perverd-gâr
istivâdan eylemişdür âşikâr
7. Âdem'ün yüzi yiri-çün ibtidâ
ol kara taşu tavâf it dir Hudâ
8. kimde ki çeşm ü ruḥ u hâcib ola
ol yönelmek Ka'be'ye vâcib ola

Şöledür

yidi (7)

9. k'andadur toprağ-ı vech-i Ādem'üñ

mazhar-ı vech-i Hūdā-yı 'ālemüñ

10. kimde ki var istiṭā' at iy püser

Hakk'dan aña k'anda var vech ü nazar

11. göz kulağ ü sem' ü idrāk ü fikr

el ayağ u nuṭṭ-la vech-i kamer

12. böyle varmak gerek merdāne er

ki gerek zād u yarağı iy püser

13. Hakk buyurmuş ol maḳāma varalar

bu uzağ yolda ta' abdan ireler

14. baş açuğ yalın ayağ giymiş kefen

şöyledür hükm-i Hūdā-yı zü'l-minen

15. varlığın tonından ol 'üryān ola

Hakk katında 'āver ü ser-gerdān ola

16. olmuş ola bunlara Hakk'dan hitāb

sözleri *lebbeyk*³⁸ ola virse cevāb

³⁸ “Lebbeyk Allāhümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk, innel hamde ve'n-ni'mete leke ve'l mülk, lâ şerike lek” (Buyur Allāhım buyur! Emrindeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Emrindeyim buyur! Şüphesiz hamd sana mahsustur. Nimet de senin, mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur.)Hac farızası sırasında ihrama girerken ve ihramlı iken söylenecek zikirlerdendir.

17. Ādem'ün vechi yirinde bī-ḥilāf

ḳamular banlan yülüdüp ide ṭavāf

bae

18. gökler ü yirler melekler hem püser

yir ü gök ehli birle ser-be-ser

beser

19. olduğınca dā'im eflāk ü melek

Ka'be'nün ṭavāfindadur bī-reyb ü şek

20. Ka'be'de ṭavfa ḥacerdür ibtidā

böyle olmışdı ezel ḥükm-i Ḥudā

21. ḥācınuñ yidi ṭavāfı bī-ḡalaṭ

şöyledür k'anuñ yüzinde yidi ḥaṭ

22. kirpügidür iki ḳaşı şacı bir

yidi ḥaṭ Ḥaḳḳ'dan cemālinden münir

46b

1. kimi ḳılsa faẓl-ı ḥaḳ ehl-i cinān

var yüzinde bu yidi ḥaṭṭı 'ayān

2. pāk vechinde ola ḥaṭṭ-ı Ḥudā

olısar ger enbiyā vü evliyā

3. hem bu ḥaṭ ehli ola ḡilmān u ḥūr

yidi ḥaṭṭdur ḳara lıkin aşı nūr

4. ya‘nî cennetden çıkan Âdem’dür ol

Ḥaḡ Te‘âlâ sırrına maḥremdür ol

5. çıktı cennetden be-emr-i Kird-gār

oldı başında yazılmış âşikār

6. yidi ḥaṭ üze yazılmış yidi ḥaṭ

ḥaḡ yüzinde oldı on dört bî-ḡalaṭ

7. andan oldı Ka‘be’de kılmaḡ ṭavāf

yidi ḥac ü yidi ‘umre bî-ḥilāf

8. on dört daḡı ḡudūmla vedā‘

boyı iki on dörtde ḥaḡḡdan ıtlā‘

9. oldı bist u heştten âşikār

Ḥaḡḡ’dan sî vü dü ḥaṭṭ-ı Kird-gār

10. nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı celāl

ol ki Ḥaḡ zâtı gibidür lâ-yezāl

11. zât-ı Ḥaḡḡ’dan cümle eşyāya muḡīṭ

gör nite oldı her eşyāya ḡalīṭ

12. ger diyeler ḥac çün farz-ı ṭavāf

dört yididür aña yoḡdur ḡilāf

bul

13. Ādem'ün vechinde vardur yidi haṭ
od u yil topraḡ u şudan bī-ḡalaṭ

14. oldı bist u heşt haṭṭ-ı celāl
nite bist u heşt nuṭṭ-ı kemāl

15. yidi haṭṭı istivāyla sekiz
olur andan sī vü dü iy 'aziz

16. nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı celāl
ol ki Haḡ zātı gibidür lā-yezāl

17. hācı kor ol taş üzre dest ü ser
emr-i Haḡḡ'dan zıkr ümmetlü hācer

18. bu cihetden k'oldı andan āşikār
nite sī vü dü nuṭṭ-ı Kırd-gār

19. bul bu haṭṭdan Ādem'ün nuṭṭına yol
Muşhaf öldür Muşhaf-ı nāṭıkdur ol

20. hac-u 'umre rükn-i a'zamdur didi
ya'nī hāk-i vech-i Ādem'dür didi

21. Haḡ didi kıl yöresin anuñ ṭavāf
k'Ādem'ün vechi yiridür bī-hilāf

22. gör atımda urmetini yüz anu  

at  n o  ı s   vü dü s  zin  

23. s   vü dü nu  k   nu  k  -   z  'l-cel  l

a   Te'  l   z  t   gibi l  -yez  l

47a

1. cümle e  y  dan bulasın z  t  -   a  
ayr  -   a  k  'dan urımaz kimse nu  k  

2. anu    nd  r h  d  -y   l  'l-     lem  n
a   Te'  l  'nu   at  nda iy em  n

3. her ki bu a  k  'u   evine bula yol
urtula   eyt  n-la amudan ol

4. a  k  'a v    l cehl   zulmetden   rag  
ola cenn  t  'n-na'  m   n  a t  la  

5.   r u   lm  nu   yüzinde at  -   a  
o  ıya s   vü dü nu  ka seba  

6.   dem-    n   m dimişdür     n   d  
kim g  n  hdan p  k ide   mm  'l-ur  

7. a  la   m dirler budur a  l   zem  n
  dem'  n yüzi yiridür iy em  n

h  den

8. cümle a‘ zâya göre aşl oldu yüz
Hakk’dan anda zâhir oldu ‘ ilm-i söz
9. Âdem’ün yüzi yirine dir Hudâ
irecek gide günâhuñ iy şafâ
10. bâtın bile kelâmu’llâhdur
vâşıl-ı Hâk kendüden âgâhdur
11. lâ-cerem ola hayât-ı câvidân
nitekim zât-ı Hudâ-yı gayb-dân
12. Âdem’ün yidi hattı-çün iy püser
hâcı ẖâr olup düşürdi mûy-ı ser
13. çün Halîl İsmâ‘îl’e kurbân çün
kaşd kıldı şol yüzi rahmân çün
14. fidyе virdi aña bir koçı Hudâ
Hakk’dan oldu adı ‘ âlemde ‘ alâ
15. fidyе virmek aña ârâyış ola
Ka‘be’ye ta‘ zîm ü âsâyış ola
16. Hakk’a İsmâ‘îl yüzün tutmuşıdı
Hakk-çün cânı fedâ itmişidi

17. Aḥmed-i muḥtāra Ḥaḳḳ’-dan iftiḥār
geldi bundan enbiyā üzre i yār

18. Ka‘be ḥākinden çün anı Kird-gār
yaradup kıldı cihānda āşikār

19. Ka‘be çün yüzi yiridür bī-ḥilāf³⁹
oldı Ādem vechi vechinde ‘ayān

20. *rahmeten li’l-‘ālemīndür* Muṣṭafā
işbu Ka‘be toprağından iy şafā

21. Muṣṭafā’dur çünki cānı ‘ālemüñ
mazḥar-ı zāt-ı Ḥudā vü Ādem’ün

22. nice müddet ol resūl-i pāk-dīn
reh-nümā-yı evvelin ü āḥirīn

23. yüzi beytü’l-makdise tutmuşıdı
Ḥaḳ Te‘ālā’ya sūcūd itmışıdı

47b

1. hem rükū‘ vü hem sūcūd ü hem kıyām
kıldı Yezdān’a perestiş ve’s-selām

2. şol ki evvel kıblesiydi ḥātemün
şadr u zāhrı çün yiriydi Ādem’ün

³⁹ Beyitte kâfiye oluşturulmamış.

3. şol cihetdendür ki zāt-ı zü'l-celāl
pādişāh-ı lem-yezel hem lā-yezāl

4. cümle rūḥ-ı enbiyā vü evliyā
aşfiyā vü ezkiyā vü etkīyā

5. kāfir ü tersā müsülmān ü yehūd
kimde ki var şekl-i insānī vücūd

6. Ādem'ün zāhrından ol gelmiş durur
ādemoğluyla cihān tölmiş durur

7. beyt-i maḳdis k'Ādem'ün zāhrı yiri
oldı ḥaḳḳdan kıble-i peygamberī

8. nitekim yüzi yiridür Ādem'ün
şadı yiri kıblesiydi ḥātemün

9. ne ki var ola vü Ādem ser-be-ser
geldi zāhrından vücūda iy beşer

10. zāhr oldı beyt-i maḳdisden zuhūr
zāhr u şadırdur maḥall-i feyz-i nūr

11. şadırlmışdur maḳām-ı ma'rifet
mevzi'-i genc-i beḳā ya' nī şıfat

evlād-ı

12. pes *elem neşrah*uñ esrârını bil
rahmeten li'l-‘âlemîndür fehîm kıîl

13. sen *elem neşrah*dan alduñsa haber
añlayasın ma‘nî-yi şakku‘l-kamer

14. ya‘nî Mi‘râc’uñ şebinde Muştafâ
Âdem’uñ vechi yirinden iy şafâ

15. geldi beytü‘l-makdis e kâm-rân
her murâdla hemîşe câvidân

16. enbiyâya Muştafâ oldu imâm
çün namâza kıldılar varı tamâm

17. gördi evvelliği gökde âdemî
ol ki Hakk’dan buldı ism-i a‘zamı

18. Ka‘be’dür yüzi yiri beytü‘l-harâm
beyt-i makdis şadr u zahrîdur maķâm

19. bu sebebden buldı ‘arş üstine yol
kâ’inâtuñ kıblesi olmışdı ol

20. gördi âyât u kelâmı zü‘l-celâl
pâdişâh-ı lem-yezel hem lâ-yezâl

21. her cihānuñ müşkili kılmışdı hal
ebedüñ sırrını bilmişdi ezel

22. gerçi yüzün Ka‘be’ye tutmuşıdı
Hak Te‘ālā’ya sücüd itmişdi

48a

1. beyt-i maqdis kıblesiydi ibtidā
secde-gāh-ı enbiyā vü evliyā

2. pes haqikatde hüdā-yı li‘l-‘ālemīn
kendü zātına yönelmişdür yakīn

3. cān u dil yüzine tutmuşdı yüzün
cān u dilden söyledir Hak sözün

4. ‘ışık-bāzī eylemiş dīdārla
vāşıl olmuş zūlf-i ‘anber-bārla

5. *rahmeten li‘l-‘ālemīndür* Muştafā
‘ālemi altında kıpa enbiyā

6. andan oldu enbiyā sırrın ‘ayān
Hak Te‘ālā ‘arşdur ol kām-rān

7. olduğınca ādemī-zād iy püser
hilkat-i eşyāya vü nev‘-i beşer

hiden

HER HAKKI SAKLIDIR.

8. yol budur mezheb budur islām u dīn
ol nübüvvetden bu hatm oldı yaqın

9. Haq Te'ālā Mūsī'ye kıldı hıtab
bu cihetdendür du'āsı müstecāb

10. şadr u zahır yirini bul Ādem'ün
ol Hudā katında ism-i a'zamuñ

11. Haq Te'ālā Mūsī'ye kıldı hıtab
k'anda bir hayme düzetgil yüz tınāb

12. kıbleye çün kim tutalar aña yüz
anda dīdārı göreler göze göz

13. kılmagçün anda hem zıkr ü namāz
haẓrete 'arz itmegçün dūrlü rāz

14. ol makāma Tūr'dan gelgil harām
söyle anda nuṭṭ u āvāz-ı kelām

15. levhāni Tevrāt'uñ ilet anda қоғıl
sen benüm iste kelāmumdan delīl

16. yüziñi tut anda Haqq'a secde kııl
yüzinüñ sırrını aña kııl-be-kııl

HER HAKKI SAKLIDIR.

ol

harām

kıl-be-kıl

17. ümmetüñ aña teveccüh eylesün

Haq Te'älâ'nuñ kelâmın söylesün

18. Haqq'a secde eylesün kılsun namâz

dün ü gün 'arz eylesün nâz u niyâz

19. hażret-i Haqq'dan bu gelmişdür hitâb

kim gerekdür hayme ek ola yüz tınâb

20. hayme on bir şaqqâ olsun didi Haq

zât-ı haq böyle buyurdı bî-nutqâ

21. her biri ol şaqqadan iy nîk-nâm

oldı bist u heşt arşun tamâm

22. bize bu ma'nîden olsun feth-i bâb

şerh ide *men'indehu 'ilmü'l-kitâb*

48b

1. Haq Te'älâ hâkden çün âdemî

yaradup sırrınuñ itdi mahremi

2. nutqa ağ cevher gibi haqqdan ki var

Âdem'üñ zâhrında bulmışdur qarâr

3. çünki Havvâ'yı yaratdı zü'l-celâl

yoğdı anda bu hüsn-le cemâl

şu kâ

nutfe

4. aldı h sninden anu   dem hac l
hatt-1 haqqdur yazılı bir  b u kil

ber

5. yüzi hattıdır    hatt-1 Kird-g r
nitekim s  vü dü nu k  şik r

6.  dem'   hattı imiş esm -yı H k
perde götürdi v  açıldı  bak

7. kendü yüzin gördi yüzinde   ay n
yüzi  atında yüzi oldu nih n

8. nitekim s  vü dü nu k-1 cel l
yüzleriyle eli hatt-1 l -yez l

9.  demi   ışkında hayr n eyledi
l k   ı k  yirini c n eyledi

10. hüsn-i hattın ya' n  Havv  y zin  
ohıdı bildi bey nın s zin  

11. gördi H k 'dan hüsn-i hatt-1la cem l
oldı andan v lih   hayr n h l

12. nitekim s  vü dü nu k-1 cel l
va det   hattını buldı l -yez l

13. nuṭfeye çünki nazar kıldı vedūd
bu cihetden ol durur aṣl-ı vücūd

14. geldi andan enbiyā vü evliyā
aşfiyā vü ezkiyā vü etkīyā

15. ādemī-zād oldı andan āşikār
tırısardur turağınca rüzgār

16. ‘ışk-ı Havvā çünki nuṭfe eyledi
aḥsen şüretde bir şāb eyledi

17. iste tevriyetinde Hakk’uñ āşikār
kim nedür dür işbu dürr-i şāh-vār

18. odı Havvā’nuñ çü yahdı ādemi
biliñ evvel kendüde yahdı demi

19. ohıdı yüzinden sī vü dü haṭ
kıl-be-kıl haṭṭ-ı Hudā’yı bī-galaṭ

20. nuṭfe anuñ sinesinden oldı seyl
‘ışkına biri birinden kıldı meyl

21. dest-i kudret bunları kendüzine
cezb-i edeb kıldı taḥayyür yüzine

turdugınca

cezb-i edeb

22. çünkü vuslat buldılar bu iki yâr
nutfe hâkktan buldı raḥimde karar

49a

1. nutfede yoḥdı yüz ü el ü ayağ
ol zamân ki raḥimi kıldı turağ
2. çün raḥimde şoḥbet Ḥavvâ-yı güzîn
oldı mihr-le muḥabbetden sikkîn
3. el ayağ vü yüz Ḥaḳḳ' dan âşikâr
oldı ol dürrden ki ol dürr-i şâh-vâr
4. yüzde Ḥavvâ' nuñ ḥattı zâhir ki var
yazdı Ḥaḳ bātında kıldı âşikâr
5. ehl-i cennet hûr u gûlmân u beşer
buldı hâkktan yidi ḥatt-i mu' teber
6. dört kirpük iki kaş u saç bir
yidi ḥat oldı cemâlinde münîr
7. bu cihetden buyurupdur ḥükm-i zât
k'ola cennet taḥt-ı pâ-yı ümmehât
8. ḥilkatüñ sırrını çün rûḥ añladı
adını 'Îsâ Meryem diñledi

sekin

HER HAKKI SAKLIDIR.

9. ‘arafāt ehli niçünirmek gerek
ya‘nī anda hāşıl olmışdur melek
10. anda ki Havvā’yı bulmuş bû’l-beşer
‘arafāt ol yire dirler iy püser
11. ol ki Hāk Tevrāt’da virmişdür haber
buldı dür hāzretde gayretten nāzar
12. oldu şū gayretten ol dür nā-gehān
ma‘nisi budur bilürseñ iy cevān
13. sırr-ı eşyā cümle andan āşikār
oldı iy tālib bi-hükmi Kird-gār
14. gelmiş ezhār itmege didār-çün
zātı hōd gelmişidi bu kār-çün
15. ol ki Hāk didi kelāmında haber
ola Hāk ‘arşı şū üzre iy püser
16. nice nuṭfe şuyı Ādem’den cüdā
ola hem ‘arş-ı Hudā’dur Muşafā
17. didi Tevrāt’ında çün dür oldu şū
andan oldu Ādem u ‘ālem kamu

İzhār

HER HAKKI SAKLIDIR.

18. şerh ide *men 'indehu 'ilmü 'l-kitāb*

ser-be-ser bu ma' nī sırrın bī-ḥicāb

19. Mūsī Ḥaqq' dan çün kelāmın diñledi

Ḥaqq kelāmından bu sırrı añladı

20. didi yā Mūsī bu sırra maḥremün

şadrı çün zahrı yirinde Ādem'ün

21. tiz düzetgil ḥayme' i ilā- tınāb

k' olısar anda du' ālar müstecāb

22. olmağcün kıble-i ehl-i niyāz

kılmağcün zıkr ü tesbīḥ ü namāz

49b

1. olsun on bir şakka ol ḥayme tamām

şöyle buyurdi Ḥudā-yı lā-yenām

2. her biri ol şakkadan zāt-ı muṭā'

didi bist u heşt olsun zıṛā'

3. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Ḥudā

ol ki Aḥmed oldı andan reh-nümā

4. ol ki var mūy yüzinde bir kemāl

ya' nī bist u heşt ḥaṭṭ-ı celāl

elli

şakka

mūsā

5. nite bist u heşt nuṭṭ-ı resûl
ol ki Hakk' dan geldi vü kıldı kabûl
6. ol ki hâzret-i Mûsî'ye kıldı hitâb
her taraftan ki ola elli tınâb
7. sağ eli-len Âdem' üñ sağ ayağın
şayasın mafşallarından barmağın
8. ola bist u heşt mafşal tamâm
nite bist u heşt nuṭṭ u kelâm
9. oldı bist u heşt elli ' alem
harf u nokṭa şağışı iy muhterem
10. sol eli-le ayağı ancılayın
yüz tınâbı haymenüñ oldur hemîn
11. nite bist u heşt nuṭṭ-ı Hudâ
ol ki Ahmed oldı andan reh-nümâ
12. niçün ol şukḳadan on bir ibtidâ
eyledi Mûsî be-fermân-ı Hudâ
13. on yidi andan hâzardadur namâz
seferüñ on bir buyurdi bî-niyâz

14. her ki bu Qur'an'a bulmuşdur vuķūf

buldı muķaţta' da on yidi ħurūf

15. nitekim on yidi rek' atdur şalāt

her ki buldı tamudan buldı necāt

16. her ki Aĥmed'den yüzün döndürmedi

kendüde oldı misāfir sermedi

17. buldı Ĥaķķ'dan kendüde on bir nişān

kim şalāt-ı sefer ancadur 'ayān

18. buldı bist u heşt ĥaţţına yol

dört daĥı istivādan yüzde bul

19. şol ki on birden on yidiye yol

Mūsī ĥaķķdur ki buldı toĥrı yol

20. kendü vechin gördi ĥilķatde tamām

nitekim sī vü dü nuţķ u kelām

21. geldi sī vü dü nuţķ-ı bū'l-beşer

Aĥmed'ün bist u heşt iy püser

22. her biri ol şukķanuñ iy nīk-nām

oldı bist u heşt arşun tamām

23. tevḥīd-i Ḥaḳḳ' dan bilindi iy ' azīz
olduğı her biri yigirmi sekiz

50a

1. her birisi zāt-ı Ḥaḳḳ' dan lâ-yezāl
Ḥaḳ Te' ālā zātı gibi bī-zevāl
2. zāt-ı Ḥaḳḳ' dan ğayr mürā' idür bular
işbu sırrı fāş kıldum iy puser
3. her şıfāt kim birden istersin i yār
gözün aç gör ayruğında dağı var
4. düzdi on bir şukḳadan ḥayme tamām
bu cihetden ki beyān eyler kelām
5. k' ol misāfir ki gelüp kıla beyān
bize bunda vire Kur' ān' dan nişān
6. on yidi kıla on birden ' ayān
bizüm için kıla Ḥaḳ sırrın beyān
7. on yidi kıla on birden bedīd
dört dağı getürüp ide mezīd
8. nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı Ḥudā
ol ki Ādem oldı andan reh-nümā

mev' idür

HER HAKKI SAKLIDIR.

9. kıla on bir şukḳaya ḥükm-i muṭā‘
her birini bist u heşt zirā‘

10. yazdı bist u heşt vechinde ḥaṭ
niteki nuṭḳ-ı Muḥammed bī-ḡalaṭ

11. nite bist u heşt nuṭḳ-ı resūl
ol ki Ḥaḳḳ’ dan geldi vü kıldı qabūl

12. ma‘ nī-yi şaḳḳu’ l-kamer çün Kird-gār
kıldı sī vü dü çün nuṭḳ āşikār

13. nitekim sī vü dü nuṭḳ-ı celāl
her biri qā’im bi-zāt-ı zū’ l-celāl

14. on birūñ her biri yigirmi sekiz
ḥayme-i mī‘ āduñ oldu iy ‘ azīz

15. işbu bist u heşt den her biri
kim düzetdi Mūsī-yi Ḥaḳ mazharı

16. dört ḥaṭ oldu bi-ḥükm-i Kird-gār
ḥaṭṭ-ı ḥāk u āb u ḥaṭṭ-ı bād u nār

17. on birūñ her biri yigirmi sekiz
vech-i Ādem ḥaṭṭı gibi iy ‘ azīz

18. od u yil toprağ u şu haṭṭıdur ol
nite bist u heṣṭ haṭṭı resûl

19. nite bist u heṣṭ nuṭḡ-ı Hudā
ol ki Aḥmed oldı andan reh-nümā

20. vech-i Ādem haṭṭı yigirmi sekiz
od u yil toprağ u şudan iy ‘azîz

21. dört bist u heṣṭ haṭṭıdur çün i yār
saña bu ma‘nîyi kıldum âşikār

22. nār bist u heṣṭ anca türāb
yād bist u heṣṭ mişlince āb

23. nite bist u heṣṭ nuṭḡ-ı Hudā
ol ki Aḥmed oldı andan reh-nümā

50b

1. ol şecerün istivâsıyla eger
geçesin k’oldur vücūd-ı bû’l-beşer

2. bulasın sî vü dü nārına yol
Mūsî’ye Hakk’dan hitāb geldi çün ol

3. Mūsî’ye geldi bu âvâz u ḡaber
oddan anı *inni ene ‘Ilāh* iy püser

bād

4. işbu dürrden geldi bu âvâz-ı Hâk
k'ol dürrüñ tâbişi oldur bî-nuṭḡ
5. oldur ol dūr nuṭfe-i Ādem'dür ol
ol ki buldı Ādem'üñ zahrında yol
6. Ādem'üñ zahrı yirinde bār-gāh
bu cihetden buyurupdur pâdişāh
7. ḥayme-i Hâḡḡ'dur vücūd-ı âdemî
bū'l-beşerden tanırsañ âdemi
8. şadr u zahrın Ādem'üñ kılğıl taleb
ḥayme yirinde maḡām-ı vech-i rab
9. bū'l-beşerdür levḥ-ı mahfūz-ı Hudā
yazdı ḥaṭ vechinde dest-i Kibriyā
10. nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı Hudā
ol ki Hâḡ zâtından olmaya cüdā
11. ol ki olmuşdur vü oldı evliyā yār
her ne kim bu kâ'ināt içinde var
12. ezeliden tā ebed iy ḥoş nazar
yoḡdur bundan taşkaru şey iy püser

Ol yazar

13. levh-i mahfûza muķābil çün Hudā

Mūsî'ye viribidi elvāhı şafā

14. viribidi levhi zümürüdden qadīm

yazdı andan nice haţţ-ı müstaķīm

15. her ne kim oldu evliyā yār iy püser

vardur zımnında anuñ ser-be-ser

16. yüzi levhidür zümürüd Ādem'üñ

ol Hudā qatında ism-i a' zamuñ

17. yazmış ol levh üzre on haţţ-ı Hudā

ķudret eliyle Haķ ol haţţ-ı şafā

18. didi Aķmed pīşvā-yı enbiyā

bu huţūtı yazdı çün dest-i Hudā

19. Mūsî işitdi qalem āvāzını

ya' nī irdi bildi hılķat rāzını

20. burnınuñ haţţından özge o haţ

vardı Ādem yüzinde bī-ġalaţ

21. iki 'ārız haţţ-ıla çün haţţ-ı ser

tā zenaķ hem muttaşıldur iy püser

22. çünkü bu vech-le olmaya cüdâ
böyle yazmışdur anı dest-i Hudâ

51a

1. niçün kıldı resûl-i Kird-gâr
vech yüzün zahrî yirinden ihtiyâr
2. hatt-ı Hâk var yirde yigirmi sekiz
iyü fehm it bu cevâbı iy 'azîz
3. cây-ı nuṭṭ u ḥande ü ḥüsn ü cemâl
işbu vechi kıldı emr-i zü'l-celâl
4. aşlı her vechüñ durur Âdem yüzi
tut yüzüñi yüz yöne tut sözi
5. bu sî vü dü huṭṭ-ı Kird-gâr
kıldı Âdem şüretinden âşikâr
6. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı Hudâ
ol ki Hâk zâtından olmaya cüdâ
7. zahr-la bu şadr-la ḥaṭṭlar 'ayân
olmadı Hâk şöyle yaratdı hemân
8. zahr u sîne bulmadı çün ḥaṭṭ-ı Hâk
bilden Ahmed veche geldi bî-nuṭṭ

yirin
yade

girme

9. yine mümkündür dirseñ iy şafā
k' Ādem'ün zahrından irdi enbiyā

10. şol ki mescūd-ı melekdür ol nebī
aña yüz tutdı nebī vü hem velī

11. şibh oldı saña bu yüzden ol
bu yüze tutdı her ehl-i qabūl

12. hem bu zamān ħudā-vend-i cihān
ol ki bilür āşikārā vü nihān

13. yoĥdur ol vechüñ yirinde iştirāk
evvel Ādem vechi yiridür bu ħāk

14. kıble-gāh-ı enbiyā vü evliyā
bu iki yiri buyurmuşdur Ĥudā

15. kamu yirlerden şerīf ü muĥterem
bu iki yirdür Ĥaqq'ün emri-le hem

16. enbiyā ol iki mevzi' de namāz
kıldı Ĥaqq'a yüz tutup 'arz itdi rāz

17. tā oĥıma niçün sī vü dü ħaṭ
Ādem'ün Ĥaqq'dan yüzinde bī-ġalaṭ

be-fermān-ı

HER HAKKI SAKLIDIR.

18. sîne vü zâhra kaçan yol bulasın
bû'l-beşerden sırr-ı hilkât bilesin

19. vech kıandan şadr kıandan lâ-cerem
bu sözi key fehm kıl iy muhterem

20. şadr u zâhra tut yüzün iy nîk-hû
küllü şeyin hâlikün illâ vechehu

21. anuñçün ki bu sırr-ı Kird-gâr
Âdem'ün vechinden olur âşikâr

51b

1. setr-i 'avret saña vâcibdür i yâr
her namâzuñda be-emr-i Kird-gâr
2. yüzden ellerden ayağlardan tamâm
ğayr setr olmak gerek iy nîk-nâm
3. Hâk namâzuñda buyurmuş söyle bil
yüzün elün ayağın setr itmegil
4. ayağın barmaqları bendi tamâm
oldı bist u heşt hat u kelâm
5. ellerün mafşalları ancılayın
oldı bist u heşt hatt-ı mübîn

6. vech-i pākūñ yirleridür iy ‘azîz
hem sî vü dü vü yigirmi sekiz
7. bu kaçan ola revâ kim anı sen
gizleyesin örtüde vech-i ḥasen
8. kim mecâzî ‘âşıkça ḥüb yüze
gice ‘âlemden aña fikrin düze
9. yimek içmek uyumağdan ḳalur ol
bulur endîşelerge dürlü yol
10. dilberüñ ḥüsn ü cemâlinden durur
ya‘nî bu ḥüsni vişâlinden durur
11. bilik bilmez nenüñçündür bu ḥâl
kimüñçündür bu ḥatt-ıla cemâl
12. nitekim sî vü dü nutḳ-ı Hudâ
ol ki zâtı gibidür ‘ayn-ı beḳâ
13. geldi taşra kâf u nûndan ḳamu çün
her biri zâtındadır ḥod kâf u nûn
14. ‘ışḳ-bâzılık ḳılur bî-iḥtiyâr
Âdem’üñ ruḥsâr u ḥattından ki var

gece

HER HAKKI SAKLIDIR.

15. hatt-ı Hakk'ın 'âşıkıdır hatt-ı Hak

hatt-ı Hakk'dan nutk dikile sebak

dişile

16. 'âşıkı vü dilberi tıynındadır

bu cemâl ü hüsn yüzindedür

17. bilse kandandır bu hüsn-le cemâl

kimdedür sî vü dü nutk-ı celâl

18. kendüde çün enbiyâ vü evliyâ

vech öñinde anuñ kıble kıya

19. nutk-ı Hakk'dur nutk-ı Hakk'ın 'âşıkı

biz bahâneyüz arada bayıkı

20. Hak yüzün 'âşıkıdır Hak yüzi

kul-ı Hakk'dur enbiyâ dir bu sözi

21. işbu müşkil ma'nî sırrın bî-hicâb

şerh ide men indehu 'ilmü'l-kitâb

52a

1. şol elidür Âdem'ün mağrib zemîn

kul-ı Hakk'dur böyle didi ol emîn

2. ol ki Ahmed buyurupdur âfitâb

toğa mağribden yañadan bî-nikâb

kavl-i

3. dilese kâfir ki imân getüre
ol şehâdet barmağını götüre
4. kılmaya Hâk andan imânı kabûl
kala merdûd-ı Hâk ol dîv-i fużûl
5. zâhiri zâhir durur hod bâtını
Hâk'a yol bulmaya ser ehremeni
6. nedür işbu ma' nî vü esrâr ne
her kişi perdede vü pîndâr ne
7. şandılar yol perdede kalmış bular
bilmemişlerdür bu ma' niden haber
8. ya' nî kişinüñ ' âleminde enbiyâ
Hâk katında şemsdür didi Hudâ
9. ol ki Yûsuf gördi kendüye sücûd
eylerdi güneş iy ' âlî vücûd
10. atası kardaşlar-ıdı enbiyâ
kendüye secde kılanlar bî-riyâ
11. şâmdı çün cânib-i mağrib-i zemîn
Hâk katında enbiyâdur şems-i dîn

12. Âdem'ün zâhrınadır andan maķâm
haşr-gâh anda ola didi kelâm

13. çün vücūd-ı enbiyâ anda zühûr
bula mağribden gelüpdür kırş-ı nûr

14. maşşer için olısardur ser-be-ser
Âdem'ün zâhrından ol yir iy püser

15. haşr u neşrün sırrın itdi âşikâr
tevbeye kâfirlere kılmadı kâr

16. didi hâ mim⁴⁰ sûresinde gayb-dân
çünki göklerde gele tâ ki duhân⁴¹

17. olmaya kâfirlere hem sūd-mend
ya' nî ol vakti aña imân ü pend

18. ma'nîsi iste bunun Mi' râc'dan
şâhib-i seyf ü burâk u tâcdan

19. elli harf u noktadan iste haber
tâ bu sırrdan añlayasın iy püser

20. işbu söz rüşendür iy esrâr-bîn
k' ol duhândur cümle kıatından mübîn

⁴⁰ Huruf-ı Mukattaa'da hâ mîm sureleri: Zuhruf/43, Duhân/44, Casiye/45, Ahkaf/46.

⁴¹ Süre-i duhân : Kur'ân-ı Kerîm'in 44. suresi.

21. ol ki kırk gün dimişidi Muştafā
yirde mekşi kıla dir emr-i Hudā

52b

1. ol her dün ü gün yigirmi dört i yār
sā'at u taḫsīm ü ḥükm-i Kird-gār
2. sen anı kısmet kııl iy ehl-i temīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
3. çün anı bir nev'e taḫsīm kılasın
pes bu kırk gün ma' nīsinden bilesin
4. Mūsī'ye va'deye dīdārı Hudā
kılmış sī vü dü kırka irdi tā
5. şöyle sī vü dü vü yigirmi sekiz
sā'atūñ kısmetin itgil iy 'azīz
6. kırk şabāḥ kim Ādem'ün ḥākin 'acīn
kıldı Hāḫ bu kısmet-iledür hemīn
7. enbiyā adını yigirmi sekiz
bul kitābında resūlūñ iy 'azīz
8. nite bist u heşt nuṭḫ-ı Hudā
ol ki Aḥmed oldı andan reh-nümā

9. k'oldı Hakk'dan enbiyâ-yı zü'l-celâl
nuṭṭ-ı zât-ı Kird-gâr-ı lâ-yezâl

10. ol ki Qur'ân'da Hudâ-yı lâ-yenâm
hem resûlüm didi rûḥ u hem kelâm

11. dîndür gökde Hudâ katında ol
işbu sözdür kavî-ı Hakk kavî-i resûl

12. 'İsâ-yı hakk çün gele gökden ine
dîn bir ola olıya ḥalîfe dîne

13. Hakk kıla nuṭṭını eşyâdan 'ayân
'İsâ-yı hakk gökden indün ol zamân

14. Hakk'ıñ sî vü dü nuṭṭın lâ-yezâl
iste andan bulmak istersen kemâl

15. 'İsâ dimişdür benem nuṭṭ-ı Hudâ
hem bu da'vâya şanukdur Muşafâ

16. ya'nî her nuṭṭ ki viribidi İlâh
benem ol nuṭṭ-ı Hudâ hakkıdır güvâh

17. isterüm bir daḥı olmağa zuhûr
tâ olam her şeyde zâhir hem-çü nûr

İrfan

HER HAKKI SAKLIDIR.

18. ola benden sırr-ı kevneyn âşikâr

güm ide şirk ü gümânı Kird-gâr

19. göreler Hakk'ı kamu eşyâda bes

görmeyeler gayr Hakk'dan hîç kes

20. Hâk Te'âlâ'nuñ ola mülki hemân

mülkini dîvlerden ala müste'ân

21. kûs-ı sübhânî uralar ser-be-ser

kâ'inât içinde hakk'dan iy püser

22. hem şıfât u zât vechinde İlâh

tuta mülkinde ser-â-ser bâr-gâh

53a

1. sî vü dü nûr-ı Hâk bir nûrdur

kâ'inât ol nûr la ma'mûrdur

2. ol ki Hâk nûtkıdur aña didi nûr

ol ki bulmuşdur her eşyâda zuhûr

3. nûr-ı Hakk'dur diñle Allâh'ın sözün

ol ki her mazhârda gösterdi özin

4. kendü nûrına yol iletür hem bu nûr

vaḥdeti buldı her eşyâda zuhûr

5. şirki ‘âlemden götürdi vahdeti
cümle eşyâdan olıtdı âyeti
6. sır-ı eşyâdan vü vahdetin hicâb
götüre *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitâb*
7. didi Ka‘be göge çıka Muşafâ
haşrumuz yakîn ola çün iy şafâ
8. ma‘nisi oldur ki Hakk’dan iy ‘azîz
hem sî vü dü vü yigirmi sekiz
9. eyleye çün haştını rabb-ı gafûr
üç yüz altmış dereclerden zuhûr
10. Ka‘be’ye ola muķâbil iy cevân
Ka‘be ol dem çıka fevk-i âsumân
11. bunı fehîm it kendüzüñden bî-hicâb
dinle Hakk’dan gör ne dir ümmü’l-kitâb
12. didi Ahmed buyurupdur ol kerîm
‘arş-ı Hakk altında var genc-i ‘azîm
13. kimsene ol gence bulmaz ıtılâ‘
şâ‘ir añlar ki nedür genc ü metâ‘

14. naḥv-ı Bābil gül ki lām-ı şā' irān
lām-ı mevhuḍest piş-i ḡayb-dān

Naḥviyā bilgid

15. 'arş-ı şafdur añla vechin Ādem'üñ
sī vü dü ḥaṭṭı cānı 'ālemüñ

16. nitekim sī vü dü nuṭḡ-ı beḡā
kenz-i ḥaḡ oldur işit ḡavl-ı Ḥudā

17. iki vechin istivā ḥaṭṭın oḡı
ya' nī on altıda on altı daḡı

18. çün lügatde şu' arā dānendedür
zīre 'arşuñ ḥaṭṭına ḡānendedür

19. sī vü dü nuṭḡımı Ḥaḡḡ'üñ bilür
nice vezn anı ḡazā bile kııur

20. vezn ile olmaya ne bīş ü ne kem
bulmayaydı böyle olmışdur kıdem

21. 'arş-ı Ḥaḡḡ'dan oldu bu Ḳur'ān nüzül
sec'-ile geldi ki oḡıdı resül

53b

1. sī vü dü ḥaṭṭı mīzān itdi şāh
çekdi anda cümle eşyāya İlāh

2. söz çeken çün Aḥmed-i muḥtār-ıdı

‘arş-ı Ḥaḳḳ’-dan kāşif-i esrār-ıdı

3. cümle a‘ mālını ḥalkuñ iy şafā

çekdi sī vü dü ḥaṭṭ-ıla Ḥudā

4. buña dirler keyl ü mizānı i yār

toğrı tut anuñçün ki Kird-gār

5. rāstı hem keyl ü vezn itdi celil

vezn keylinden Ḥaḳḳ’uñ sen dönmegil

6. çün çekesin rāstı çek iy şafā

görmeyesin tā kıyāmetde belā

7. ol ki buyurmuş Ḥudā-vend-i cihān

her kimuñ olsa terāzū-yı girān

8. ol mizān ağberlīg-ıla Ḥaḳḳ’-dan ol

cāvidānī cennētinde bula yol

9. oldı bu sī vü dü ḥaṭṭ-ı kerīm

çün terāzū-yı İlāhī müstaḳīm

10. ol mizāna her neye kim koyasın

yeyni geldüñ nedendür tıyasın

a jırılıgıylar

geldüğündendir

11. ğayr-ı nuṭḡ-ı Ḥaḡ Te' ālā iy cevān

gele yeyni boş ola keffe hemān

keffe

12. çün terāzūde bu nuṭḡ-ı ğayb-dān

vezn ola gele terāzūsı girān

13. cümle mevcūdāt u eşyā ser-be-ser

bu ḥurūfsuz ola bī-vezn ü ḥaṭar

14. ol ki a' māl-i benī ādem tamām

vezn ideler çün ola yevmü'l-ḡıyām

15. gele rāciḡ eylügüñ ola girān

senüñ ola cennet-i Ḥaḡ cāvidān

16. çün mīzān sī vü dü ḥaṭṭ-ı İlāh

oldı sī vü dü nuṭḡ-çün güvāh

17. vāciḡ itdi bulmaġa ḡaḡḡı necāt

gice vü gündüzde on yidi ṣalāt

18. bundan artuḡ vāciḡ olmadı hemīn

on biri taḡfif rabbü'l-ālemīn

19. on yidisi on bir üzre vezn-i ḡaḡ

çünki ḡıldı geldi rāciḡ bī-nuṭḡ

20. kendüzüñde gör terâzû-yı ‘amel
şöyle emr itmişdi hük-m-i lem-yezel

21. luğf-ı Hakk’-dan bu terâzû-yı ‘amel
kılma râcih kıla emrin bedel

22. bir kıl ucu olsa ‘âlemde ‘ayân
ol terâzû üzre eyler imtihân

54a

1. kıldı Hakk mîzânı kıldan âşikâr
‘âlemi çekdi anuñla Kird-gâr

2. mülk günini Hudâ-yı lâ-yenâm
kılla çekmek diler cümle tamâm

3. Âdem’üñ yüzi kıldur âşikâr
ol terâzû-yı ‘amel Hakk’-dan i yâr

4. ol terâzûda bulur zî-kâi’nât
cümle ‘âlemde ne kim var mümkinât

5. yirde mevzûndur kamu şey iy emîn
didi Hakk’-dan *rahmeten li’l-‘âlemîn*

6. hatt-ı vechi Âdem’üñ oldı sırât
geçmezseñ andan oldur ihtiyât

mülk-i
keuneyni

HER HAKKI SAKLIDIR.

7. ھاٲٲ-ٲ vechi üzre vardur ٲođrı yol
s  vü dü satr-ٲ ھاٲٲ'dur ھاٲٲ'dan ol

8. bu řır ٲı   n geçesin iy ھا  m
sağa k r eylemeye d v-i rec m

9. gel ge erse  uş řır ٲ-ٲ m stak m
 urtulasın görmedin n r-ٲ ca  m

10. ھا  Te' l  cennetine giresin
  r u r dv n u li  y  göresin

11. o ıyasın s  vü dü nu  -ٲ ھا  
v ş l-ٲ d d r olasın b -riy 

12. ھاٲٲ-ٲ vech-i   r u ölümün u beşer
yidi ھا  dil-f r b-i   m  teber

13. dört kir  k iki  aş u şa  bir
yidi ھا  oldu c m linde m n r

14. nite bist u heşt v  otuz iki
ھا  kel m dur gider senden şekki

15. geçer ol   n bu řır ٲı iy cev n
  lib  n ayağı ditrese hem n

16. tanıyup nâr-ı cahîme düşer ol

bilmedi çünkü şırâtı doğru yol

17. Âdem'ün vechinden ol hatt-ı mübîn

oğumadı kaldı ol güm-râh-ı dîn

18. ol 'azâb içinde kaldı câvidân

bu sözi Hakk'dandur işit bî-gümân

19. üç yüz altmışdur sümügi Âdem'ün

ol ki oldur cânı cümle 'âlemün

20. hilâte Hakk'dan yol iletürseñ eger

bu söze iste meşâbîhden haber

21. üç yüz altmışdur sümügi iy püser

üç yüz altmış eti vardır ser-be-ser

22. üç yüz altmışdur sifir ancılayın

üç yüz altmışdur tamar iy râst-bîn

54b

1. üç yüz altmışdur deri aña mişâl

hilkat-i hakk'dur buyurdı zü'l-celâl

2. biş kezdür üç yüz altmış iy püser

Âdem'ün hilkatine kılğıl nazar

3. her biri üç yüz altmışdan ki var
on iki taḫsīm idüpdür Kird-gār
4. hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
şöyle Ḥaḫḫ'ın kısmet olmuş iy 'azīz
5. nite bist u heşt nuṭḫ-ı Ḥudā
ol ki Aḥmed oldu andan reh-nümā
6. nite sī vü dü nuṭḫı Ādem'ün
ol ki oldur cānı cümle 'ālemün
7. oldu bist u heşt andan şalāt
tā bulasın āteş-i Ḥaḫḫ'dan necāt
8. Ḥaḫ buyurdu cum'ada on biş namāz
tā kılasın ḥazrete 'arż u niyāz
9. on biş eyle on yidiyi cem' kıl
sī vü dü farz-ı Ḥaḫḫ'dur anı bil
10. biş kez altmış oldu ḥilḫatün
Ḥaḫ Te'ālā'dan budur çün kısmetün
11. her biri dört nesnedendür iy püser
od u şu toprağ u yilden ser-be-ser

12. her bir altmış oldu dört altmış i yār
altmışdur hāki vü mişli āb u nār

13. yine altmış dağı yildür iy şafā
kim bu tahtı götürür bī-mācerā

14. sen her altmışdur bulasın iy ‘azīz
nār-ı sī vü dü vü yigirmi sekiz

15. hāk-i bist u heşt vü otuz iki
yıl ü şu mişlincdür tütma şekki

16. gör ne dir *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*
tā ki olasın cihānda kām-yāb

17. üç yüz altmışdur derec gökde ki var
on iki burcda buyurmuş Kird-gār

18. altı altmışdur vücūd-ı bû’l-beşer
ancılayındur derec burc iy püser

19. on iki kısmet olupdur iy ‘azīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz

20. şöyledür kim kısm-ı ‘uzv-ı bû’l-beşer
kısmet-i Hakk’dur baña kılğıl nazar

21. her biri otuz dereceden iy püser
altmış olmuştur daķıķa kıl nażar

22. nite taķsım-i beşerdür iy ‘azīz
hem sī vü dü vü yigirmi sekiz

55a

1. hılķat-i ten münķasım ancılayın
şöyle oldı emr-i rabbü’l-‘ālemīn
2. altı kez altmış burūc-layın i yār
oldı altmış altı üsti ne ki var
3. ol ki geldi gice gündüzde haber
üç yüz altmış kez Hūdā eyler nażar
4. yirler ü gökler tabāyi‘ ne ki var
böyle taķsım eylemişdür Kird-gār
5. hem sī vü dü vü yigirmi sekiz
böyle Haķ kısmet kılupdur iy ‘azīz
6. bu sī vü dü vü yigirmi sekiz
tā bu ma‘nī rūşen ola iy ‘azīz
7. yidi yıldız anda haķķdan seyr ider
menzili merkezleri var iy püser

8. ol daḥı bu kısmıladur iy ‘azīz
nite sī vü dü vü yigirmi sekiz
9. Ādem’üñ ḳaddın dimişdür Muştafā
ya‘nī ol sittūn zirā‘ en fi’s-semā
10. işbu altmış daḥı bilgil iy ‘azīz
oldı sī vü dü vü yigirmi sekiz
11. seyr-i burc u derec ü şems ü ḳamer
oldı çün ḳısm-ı vüçüd-ı bû’l-beşer
12. göklerle hem melā’ik ser-be-ser
işbu ḥılḳat taḳسیمinden iy püser
13. ya‘nī taşḳaru degüldür iy cevān
kün-fekānda her ne kim vardur ‘ayān
14. ne kim var düşde uyaḥda veyā ḥayāl
böyle taḳسیم eylemişdür zü’l-celāl
15. bu ola ma‘nī-yi *levlāk*⁴² iy püser
işbu sırrdan ‘ārif añlaya ḥaber
16. pes her eşyā ḳısmetin dir iy ‘azīz
gör sī vü dü vü yigirmi sekiz

⁴² “Sen olmasaydın alemleri yaratmazdım.” (Hadīs-i Kudsī)

17. nite sî vü dü vü yigirmi sekiz
nuṭṭ-ı zāt-ı pāk-i Ḥaḳḳ'dur iy 'azîz

18. ger sî vü dü ḥaḳ şeyden ala
şanma yirinde daḥı nesne ḳala

19. gel sî vü dü eşyâdan çeḥar
gör ḳalur mı hîç eşyâdan eşer

20. her ki gördi bir cemâli iy 'azîz
ḥaṭṭı sî vü dü vü yigirmi sekiz

21. kendü daḥı ancılayındur hemîn
sî vü dü nuṭṭ-ı rabbü'l-'âlemîn

22. şûret ü nuṭṭı ki peydâ eyledüñ
Ḥaḳ Te'âlâ'nun şıfatı söyledüñ

55b

1. sen senüñ vücûduña eyle nazar
sî vü dü gör özüñi ser-be-ser

2. zāt-ı ḥaḳḳ-ıla bulupdur ittişâl
işbu keşfi bildürüpdür zü'l-celâl

3. sî vü düyi sî vü dü sever
nuṭṭ-ı ḥaḳḳdur vâşıl olmağa iver

4. zāt-ı Hakk'ıdır işbu nâzı eyleyen

senüñlen 'ışk-bâzı eyleyen

sen = nâle me

5. bu cihetden buyurupdur zü'l-celâl

pâdişâh-ı lem-yezel hem lâ-yezâl

6. her ki 'âşıkdur benüm ruhsâruma

ya'nî bu yüzden ire dîdâruma

7. andan öñdin 'âşıqum ol yüzün

kendü vechümdendür ol vech-i hasen

8. şol sebebdendür ki sî vü dü ha

yazmışam öz elümle bî-galat

9. hâkini kılmışıdum anuñ 'acın

nuṭqumı yazmışıdum haṭṭ-ı mübîn

10. nitekim sî vü dü nuṭṭ-ı celâl

ol ki Haṭṭ zâtı gibidür lâ-yezâl

11. hûb yüze çün 'âşıq oldum iy cevân

Haṭṭ yüzinde 'âşıq olduñ bî-gümân

12. Muşhaf-ı Hakk'ıdır cemâl-i dil-firîb

bir gören göze anı yolḡdur şekîb

13. oḡı ol Muşḡaf'dan sî vü dü ḡaṭ
ḡaṭṭ-ı Ḥaḡḡ'dur nuṭḡ-ı Ḥaḡḡ'dur bî-ḡalaṭ

14. nitekim sî vü dü nuṭḡ-ı Ḥudā
her şey ile nite zāt-ı kibriyā

15. bî-vuzū vü bî-ṭahāret olma gel
olurısañ Muşḡaf üzre ḡoma el

16. kılasın Muşḡaf-ı Ḥaḡḡ'a ḡün nigāh
sen idin raḡmānı şeyṭāndan penāh

17. tā sırāt-ı müstaḡimden iy emīn
ṭamuya düşmeysin şeyṭān-ı lā'īn

18. 'āşık-ı Ḥaḡ yüzünñ ḡaḡ yüzidür
māzūsı ḡaḡ yüzünñ ḡaḡ sözidür

19. Ḥaḡ yüzünñ 'āşıkı vech-i Ḥudā
didi 'āşıklıḡa Ṭūr-ı Kibriyā

20. ol Ḥudā içün didi nuṭḡ-ı Ḥudā
her kim oldı 'āşık-ı vech ü liḡā

21. vechümüze her ki 'āşıḡdur bizüm
'ışḡumuz taḡtına lāyıkdur bizüm

Seṭan lein

22. ‘ışk-bāzī bu cemālūmden kıla
çünkü terk-i mülk ü mālumdan kıla

56a

1. ‘āşık olam vechüme evvel benüm
‘āşıkısañ vechüme yönel benüm
2. haṭṭı yazdum anuñçün bī-mişāl
nitekim sī vü dü nuṭṭ-ı celāl
3. soñra andan bu cemāle cān virem
bu vücūdum varlığın kurbān virem
4. nite sī vü dü nuṭṭ-ı bū’l-beşer
ol ki virdüm Aḥmed’e andan haber
5. soñra anuñ hūn bahāsı ben olam
ol gide yirinde anuñ ben olam
6. nice olsun daḥı tālīb küzüret
Haḳ yolında bundan a’lā menzilet
7. ma’şūkınuñ yüzine ‘āşık nigāh
kıldı hayrān eyledi haṭṭ-ı İlāh
8. Haḳ Te’ālā ‘ışk-bāzī eylemiş
sī vü dü haṭṭı ile söylemiş

gözet

9. sî vü dü hattı ile zü'l-celâl
‘ışk-bâzî kılmış ol şâhib-kemâl
10. hatt-ı vechi gördi ‘âşık iy cevân
etegin çekdi âlâyişden hemân
11. gördi sî vü dü hatt-ı Kird-gâr
sî vü dü hatt-ı ‘âşıkdur i yâr
12. hatt-ı Hakk’uñ ‘âşıkıdur hatt-ı Hâk
küllü şeyin hâlikün illâ vechehu Hâk
13. şanuyı ‘âşıklarunı oldı tamâm
oldı ‘ışkında vü Hâk kâ’im-makâm
14. hüsn-i Hakk’ı hüsn-i Hâk’a iy safâ
virdi varlıktan geçüp buldı likâ
15. vâsıl-ı Hâk oldı bil’hod ‘ayn-ı Hâk
sırfa fâş itdüm çün açıldı tabak
16. Âdem ü eşyâ beyânın çün saña
kıldı *e’r-raḥmānu ‘ale’l-‘arşı’stevā*
17. istivâdan ‘arşına Hakk’uñ i yâr
kıldı zâhir hattını perverdigâr

18. kâ'inâtında ne kim var mümkinât
istivâ ḥaṭṭ-ıla hem keşf oldı zât

19. nitekim sî vü dü nuṭḳ-ı Hudâ
levḥ-i Âdem'dür kıl Âdem'den cüdâ

20. 'arş-ı rahmândur cemâli Âdem'üñ
ol Hudâ katında ism-i a' zamuñ

21. levḥ-i maḥfûz-ı Hudâ'dan Cebre'îl
ya' nî Âdem'den oḡıdı levḥ bil

56b

1. bildi levḥüñ 'ilmini cümle 'ayân
âşikârâ oldı esrâr-ı nihân
2. Âdem'üñ şüretini giydi Hudâ
Muştafâ'dan yaña geldi iy şafâ
3. anuñcün geldi' Qur'an'da peyâm
kim gelüpdür 'arş-ı rahmândan kelâm
4. buldı kâtipden şüret buncılayın
ol bu zamân İlâhü'l-'âlemîn
5. yine bu şekl ü şuverden çıkup ol
'arş-ı rahmândan yaña kıldı ḥulûl

be-fermân-ı

6. bul Hudā ‘arşında yigirmi sekiz
ḥaṭṭ-ı ḥaḳḳı iresin bil iy ‘azīz

7. ma‘nī-yi ümmü’l-kitāba iy cevān
tā saña zāhir ola sırr-ı nihān

8. eyledür dīn dāḥı ol ḥarfūñ taleb
istivā ḥaṭṭından iy şāḥib-edeb

9. bu bist u heşte ḥaṭṭ-ı kerīm
diyeler Muşḥaf’da nicedür qadīm

10. çün anı yaza qatumda kâtibi
kıdemin nice disünler tâlîbi

11. işbu müşkil ma‘nī sırrın bî-ḥicāb
şerḥ ide *men ‘indehu ‘ilmü’l-kitāb*

12. baṭn-ı sābi‘den iste bul i yār
tā ki bu sırra iresin āşikār

13. kâtip ol ḥaṭṭı ki Muşḥaf’dur yazar
od u şu toprağ u yildür iy püser

14. od u şu vü yil u toprağı eger
urasın biri birine iy püser

eyle dördün

HER HAKKI SAKLIDIR.

15. gele andan Һarf-i Ҷur'ān āšikār
ol ki her sözde Һomışdur Kird-gār

16. ger iderlerse ki bu nuṭṭ-ı Һudā
kim ola Һarf-i her eşyādan cüdā

17. bulmayalar zerre anlardan eşer
pes Һadīm ola kelām-ı mu' teber

18. Һaḫ Һatında yirler ü gökler hemīn
Һaḫ mübeddel eyleye buncılayın

19. yir ü gökler olıcaḫ yevmü'l-ḫıyām
gide yirlerin Һuta nuṭṭ u kelām

20. bilesin ādemī 'arş-ı Kird-gār
Fazl-ı Һaḫḫ'dandur bu sözler yādigār

57a

1. 'arş-nāme virdi buña nām Һaḫ
buña tutmaz tā ebed kimsene daḫ

2. tā ola āvāze-i 'arş u kelām
irdi 'aşıqlara benden selām

3. oldı te'vīl-i Һaḫāyık āšikār
ādemīye fazl-ı Һaḫḫ'dan yādigār

4. çünkü Fazl-ı Kird-gâr irdi bize
rahmet-i Hâk bî-şümâr irdi bize
5. bu velâyet şol bünüvvetden zuhûr
oldı fazlından Hâk'ın bürhânı nûr
6. tâlibâ sırr-ı velâyet âşikâr
oldı Hâk fazlından idi Kird-gâr
7. 'İsâ-yı Hâk nuṭṭ-ı pāk-i Kird-gâr
olmuş kendüye kıldı âşikâr
8. olmuş nuṭṭ-ı kelâm-ı lâ-yezâl
böyle Qur'ân'da buyurmuş zü'l-celâl
9. böyle gelmişdür hem İncil'de haber
ben kelâm-ı zât-ı pākem iy püser
10. cümle eşyâ-ile bî-eşyâ benem
kamudan peydâ vü nâ-peydâ benem
11. nuṭṭ-ı Hâk'am beni eşyâdan çıkar
gör kalur mı hiç eşyâdan eşer
12. belki ben hod 'ayn-ı eşyâ olmuşam
hâk'dan ism-le müsemma olmuşam

13. benden özge bir dağı deyyār yoĥ
kā'ināt içinde şanma var yoĥ
14. baña yoĥdur tûl u 'arz u 'umķ u levn
benümle kā'im olmuş her dü kevn
15. nuţķ-ı Hakk'am degülem Hakk'dan cüdā
nice kez bu sırrı didüm ben saña
16. iki şeyi biri birine eger
urasın ĥarfle şavt andan çıĥar
17. 'aynıyam anuñ ĥaķķat bellü bil
yaĥşıraĥ añla bu sözi fehñ kıl
18. ikisi birbirine gelmeye ger
ol ikisinden kelāmum müstaķar
19. Hakk kelāmı çün degül Hakk'dan cüdā
cümle yirde Hakk'ı iste tālibā
20. işbu müşkil ma'nî sırrın bî-ĥicāb
şerĥ ide *men 'indehu 'ilmü'l-kitāb*

57b

1. şükr kim ĥatm oldu bu nazm-ı güher
bu maķālāt-ı muķaddes ser-be-ser

2. tārīhini sābi‘ şa‘bān bil
hem sekiz yüz ü yigirmi üç yıl
3. *yevm-i ye’tiya ‘llāh*⁴³ oldu âşikār
uyma ‘aqluñı bu ğafletden uyar
4. *līma‘allāh* oldu Hakk’ dan bu maķām
çünki ma‘nide nedür bildüñ kelām
5. nuṭṭ-ı raḥmānuñ maķāmın iy püser
ne bilür her kendüzinden bī-ḥaber
6. Hakk kelāmı çün degül Hakk’ dan cüdā
uş degül de söylenür nuṭṭ-ı Hudā
7. çün kelām oldu şıfāt-ı zü’l-celāl
zāt-ı Hakk gibi kadīm ü lā-yezāl
8. Hakk Te‘ālā’nuñ şıfātıdur kelām
‘aynıdur zātuñ şıfātı lā-yenām
9. çün şıfātı zātı münfek degül
birdür zāt u şıfātı şek degül
10. çün bu tevḥide naẓar kılduñ yakīn
nuṭṭuñı bildüñ hüdā-yı li’l-‘ālemīn

hüde

⁴³ “Allah’ın [emrinin] geldiği gün.”Burada emrinin geldiği günle anlatılmak istenen kıyamet günüdür.

11. nuṭḡınuñ bildüñ şıfât u zâtmıñ
vaḥdetine kâ'inât âyâtmıñ
12. nuṭḡuñña didi Hudâ nûr-ı mübîn
kim anuñla ıurur eflâk ü zemîn
13. nuṭḡuñ sî vü dü nuṭḡ-ı zü'l-celâl
şâbit ü kâ'im bi-zât-ı zü'l-celâl
14. sî vü dü nuṭḡ-ı Haḡ bir nûrdur
kâ'inât ol nûrle ma'mûrdur
15. çünki nuṭḡuñ nuṭḡ-ı haḡḡdur lâ-yezâl
zât-la yoḡdur şıfâta infişâl
16. diyeler nuṭḡuñ neden oldu ḡadîm
ne sebebden oldu Qur'ân-ı Kerîm
17. it namâzuñ neylen olsuñ revâ
çünki nuṭḡuñ olmaya nuṭḡ-ı Hudâ
18. oḡıduḡuñ çün kim ki Qur'ân olmaya
bellûdür kim sende îmân olmaya
19. pes ne ilen ḡükm ider şer'-i resûl
nenûñlen irişür Allâh'a ḡul

20. nenüñlen vâşıl oldı enbiyâ
neyleyen buldı velâyet evliyâ

21. zâhir oldı neyleyen islâm ü dîn
aña niçün didiler ‘ilmü’l-yaķın

58a

1. diyeler elfâz u aşvâtuñ senüñ
ya‘nî muhdeşdür bu Qur‘ân’uñ senüñ
2. arada ma‘nî kelâmu’llâh imiş
ulular bu ma‘niden âgâh imiş
3. çün kelâmın ma‘nisi Qur‘ân ola
nuţķ u ma‘nî ikisi yeksân ola
4. nuţķı muhdeşdür diseñ ma‘nî qadım
nuţķ-lan ma‘nî bilindi müstakım
5. olmasaydı şavt-la nuţķ u kitâb
ma‘lûm olmazdı Qur‘ân u şevâb
6. hâdişe muhtâc ola nice qadım
böyle olsa bu haţâdur iy hakım
7. bil kitâbet nuţķ u şavt andan gelür
kim kelâmu’llâh andan feyz olur

8. ‘aynıdur zātuñ şıfât-ı lâ-yezâl
zât-la yohdur şıfâta infişâl
9. Hâk kelâmın bilmesen buncılayın
sensin ol merdûd-ı Hâk dîv-i la‘în
10. sendedür nuṭṭ-ı kâdîm-i lâ-yezâl
sendedür zât u şıfât-ı zü‘l-celâl
11. belki sensin nuṭṭ-ı Hâk ser tâ kâdem
nuṭṭ-ı Hâk bil sen seni iy muḥterem
12. oldı te‘vîl ḥaḳâyıḳdan beyân
bu maḳâlât-ı muḳaddes iy cevân
13. şâh işârâtı-la buldı intizâm
Fârisiden Tûrkiye döndi kelâm
14. pâdişâh hüsrev-i şâhib-kırân
şibr-i Yezdân u Hudâ-vend-i cihân
15. ol velâyet ma‘deni kân-ı şafâ
maḫhar-ı Hâk ‘ârif-i zât-ı Hudâ
16. zâhiren oldı vücûd-ı kün-fekân
bâṭinen oldur nihân u ğayb-dân

Sîr-i

17. nuṭḡ-ı ḡaḡ bil nuṭḡını āvāzını
ol bilür ġayb u nihānuñ rāzını
18. aña keşf olmış durur ‘ilm-i ledün
kim iki ḡarfinedür esrār-ı kün
19. şeh ‘Alāa’d-dīn ü devlet-i kāmūrān
İbn-i Toġa’dur şeh-i Kişver-sitān
20. devleti pāyende olsun müstedām
ṭālī’i ṭābında olsun ber-devām
21. ‘āmiloġlın sāḡī-i bezm-i elest
mey-i tevḡīdle ḡılmıř anı mest

58b

1. her kim andan cür’a-nūř eyledi
ḡaynadı deryā gibi cūř eyledi
2. dökdi ṭaşra gevh̄er-i şeh-vārını
mest olanlar fāř ider esrārını
3. tanıdı çün kendünüñ ġüftārını
nuṭḡa virdi bu cihetden varını
4. nuṭḡını bil çünki ḡaḡḡdur lâ-yezāl
şābit ü ḡā’im bi-zāt-ı zü’l-celāl

tābende

HER HAKKI SAKLIDIR.

bil ki

5. sen seni bilün şıfât u zâtsın
nuṭḡ-ı Hakk'ın Muşhaf u âyâtsın
6. nuṭḡ-ı Hakk bil sen seni ser tâ ḡadem
nuṭḡ-ı Hakk'ın nūr-ı Hakk iy muḡterem

Arş-nâme-i İlâhî
El-kitâb bi-‘ avni Fazl-ı vehhâb
‘alâ yedü'l-faḡîrü'l-haḡîr-i türâb
fuḡarâ-yı Fazlu'l-kebîr
Ṭa' fık bin Sehef
Suşehrî
sene
889

HER HAKKI SAKLIDIR.